

KEMPELEEN LUKION
OPETUSSUUNNITELMA
2016

Sisällysluettelo

1	KEMPELEEN LUKIO	5
1.1	Toiminta-ajatus	5
1.2	Toiminta.....	5
2	LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA.....	6
2.1	Lukiokoulutuksen tehtävä.....	6
2.2	Arvoperusta.....	6
3	OPETUKSEN JA OPISKELUN TOTEUTTAMINEN	8
3.1	Oppimiskäsitys	8
3.2	Opiskeluympäristöt ja -menetelmät	8
3.3	Toimintakulttuuri.....	10
3.3.1	Kempeleen lukion toiminnan seitsemän kulmakiveä	10
3.3.2	Toimintaa ohjaavat valtakunnalliset teemat	12
3.4	Opintojen rakenne.....	13
3.5	Tuntijako.....	15
4	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN.....	16
4.1	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	16
4.2	Yhteistyö oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa	17
4.3	Ohjaus	17
4.3.1	Tavoitteet	17
4.3.2	Ohjaustehtävien jakautuminen.....	18
4.4	Oppimisen ja opiskelun tuki	20
4.5	Opiskeluhoito.....	21
4.5.1	Opiskeluhoitoon keskeiset periaatteet	22
4.5.2	Opiskeluhoitoon suunnitelmat	24
4.6	Suunnitelma kurinpitokeinojen käytämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä	24
4.7	Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.....	24
5	OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	26
5.1	Opetuksen yleiset tavoitteet	26
5.2	Aihekokonaisuudet	27
5.2.1	Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä	27
5.2.2	Hyvinvointi ja turvallisuus	28
5.2.3	Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu	29
5.2.4	Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys	30
5.2.5	Monilukutaito ja mediat.....	30
5.2.6	Teknologia ja yhteiskunta.....	31
6	OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	33
6.1	Arvioinnin tavoitteet.....	33
6.2	Kurssisuorituksen arviointi.....	33

6.2.1	Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	34
6.2.2	Itsenäisesti suoritettu kurssi	35
6.2.3	Suullisen kielitaidon kurssien arviointi	35
6.2.4	Opinnoissa edistyminen	36
6.2.5	Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen	36
6.3	Oppiaineen oppimäärän arviointi	38
6.4	Lukion oppimäärän suoritus	40
6.5	Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	41
7	KEMPELEEN LUKION OPPIAINEET	44
7.1	Valtakunnalliset oppiaineet	44
7.1.1	Äidinkieli ja kirjallisuus	44
7.1.2	Ruotsi, toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä	56
7.1.3	Vieraat kielet	61
7.1.4	Englanti, A-oppimäärä	64
7.1.5	Ranska, saksa ja venäjä, B2-oppimäärä	68
7.1.6	Ranska, saksa ja venäjä, B3-oppimäärä	76
7.1.7	Matematiikka	84
7.1.8	Biologia	103
7.1.9	Maantiede	111
7.1.10	Fysiikka	118
7.1.11	Kemia	124
7.1.12	Filosofia	129
7.1.13	Psykologia	134
7.1.14	Historia	141
7.1.15	Yhteiskuntaoppi	150
7.1.16	Uskonto	157
7.1.17	Elämäkatsomustieto	167
7.1.18	Terveystieto	173
7.1.19	Liikunta	178
7.1.20	Musiikki	182
7.1.21	Kuvataide	186
7.1.22	Opinto-ohjaus	192
7.1.23	Teemaopinnot	195
7.1.24	Lukiodiplomit	197
7.1.25	Taiteiden väliset kurssit	199
7.2	Paikalliset oppiaineet	200
7.2.1	Mediat	200
7.2.2	Kansainvälisyysprojekti	202
7.2.3	Vapaaehtoistyö	203
7.2.4	Ryhmänohjaus	204
7.2.5	Tutorointi	205
7.2.6	Meidän lukio	206
7.2.7	Kansalaisen turva	208
7.2.8	Stressinkäsittelytaidot	210
7.2.9	Tietotekniikka	211

Valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)	214
Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko	221
Kempeleen lukion järjestyssäännöt	237
Kempeleen lukion opiskelijakunnan säännöt	240
Kempeleen lukion erityispäivien ohjeet	244
Kempeleen lukion opiskelijahuoltosuunnitelma.....	246
Kempeleen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2016	258
Kempeleen lukion kurinpitosuunnitelma.....	263

1 KEMPELEEN LUKIO

1.1 Toiminta-ajatus

Sivistys kasvaa ymmärtämisestä.

1.2 Toiminta

Kempeleen lukio on pohjoispohjalainen kunnallinen luokaton toisen asteen oppilaitos, jossa opetus annetaan suomen kielellä.

Kempeleen lukiossa kouluvuosi jakautuu tavallisesti viiteen jaksoon. Jaksotuksesta päätetään vuosittain lukuvuosisuunnitelman valmistelun yhteydessä. Jakson lopussa on keskitetty koeperiodi, joka pyritään sijoittamaan viikonlopun molemmin puolin.

Koulussamme ei peritä lukukausi- eikä ruokailumaksua. Sen sijaan opiskelijoilta kerätään tarvittaessa tarvikemaksu, jonka suuruus tarkistetaan vuosittain. Tarvikemaksulla kustannetaan opiskelijoille muun muassa koepaperit, tulosteet ja monisteet. Joissakin kursseissa kerätään lisäksi kurssikohtainen materiaalmaksu.

Opetussuunnitelman loppuun on kerätty liitteitä koulun toiminnasta ja muun muassa erityistilanteisiin liittyviä tietoja ja ohjeita:

- Liitteeseen 3 on kirjattu koulumme järjestyssäännöt, jotka koskevat koko kouluyhteisöä ja mahdollistavat sujuvan ja turvallisen työskentelyn.
- Opiskelijakunnan toiminta on merkittävä osa koulumme kulttuuria. Opiskelijakunta muodostuu Kempeleen lukion opiskelijoista. Opiskelijakunnan hallitus johtaa opiskelijakunnan toimintaa. Opiskelijakunnan säännöt esitetään tämän opetussuunnitelman liitteessä 4.
- Opetussuunnitelman liitteeseen 5 on kirjattu erityispäivien säännöt ja -ohjeet.
- Opiskelijahuoltosuunnitelma on liitteenä 6.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on liitteenä 7.
- Kurinpitosuunnitelma on liitteenä 8.

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

2.2 Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä taito ja tahto etsiä ratkaisuja ja arvostaa rauhaa rakentavaa vuorovaikutusta. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen kaikessa toiminnassa. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä. Opiskelijaa ohjataan kriittiseen ajatteluun.

Kempeleen lukiossa kaiken toiminnan lähtökohtana ja opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon ehdoton loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-

opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Lapsen oikeuksien sopimukseen. Kempeleen lukio tukee toiminnassaan opiskelijan itsetuntoa.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, jotka koskevat kaikkia lukioyhteisön jäseniä, sekä vahvistaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja demokratiaa. Lukiossa arvostetaan yhteistä päätöksentekoa ja yksilön vaikutusmahdollisuuksia. Opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa. Kempeleen lukiossa opiskelijaa rohkaistaan pohtimaan yhteiskunnallisia vaikuttamismahdollisuuksia ja käyttämään niitä hyväksi.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen todellisuuden välisiä keskinäisiä riippuvuussuhteita ja oivaltamaan, että ihmisyyhteisön olemassaolo perustuu luonnon elinvoimaisuuteen. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailman-kansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa ja vahvistaa opiskelijan uskoa tulevaisuuteen.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Kempeleen lukiossa kaikkia kannustetaan keskinäiseen välittämiseen, huolenpitoon ja toisen huomioimiseen. Koko kouluyhteisössä vuorovaikutus lähtee siitä, että toista ihmistä arvostetaan ja kunnioitetaan. Rehellisyyttä ja reilua, vastuullisuutta, luovuutta, aloitteellisuutta sekä sisua ja pitkäjänteisyyttä arvostetaan. Opiskelijaa kannustetaan suhtautumaan maailmaan uteliaasti. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä ja siihen suhtaudutaan avoimesti. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista. Ymmärretään, että oman kulttuurin laaja-alainen tuntemus on edellytys vuorovaikutteiselle kansainvälisyydelle.

Arvoperusta toteutuu Kempeleen lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Arvoperustaa täydentävät Kempeleen kunnanvaltuuston hyväksymän Kempele-sopimuksen mukaiset arvot lukion toimintaan sovellettuina. Näihin arvoihin kuuluvat luovuus, opiskelijälähtöisyys, turvallisuus ja yhteisöllisyys.

3 OPETUKSEN JA OPISKELUN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Kempeleen lukion opetus pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija hankkii, tulkitsee, analysoi ja arvioi kriittisesti eri muodoissa esitettyä informaatiota, rakentaa uutta tietoa, muodostaa tiedosta uusia kokonaisuuksia ja syventää siten osaamistaan aikaisempien kokemustensa ja tietojensa pohjalta. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lukiossa opitaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Oppiminen on monimuotoista, ja se on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Näin kehittyvät myös elinikäisen oppimisen edellyttämät taidot. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen pitkäjänteiseen kehittämiseen.

3.2 Opiskelu ympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskelu ympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelu ympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa tarvittavien yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Kempeleen lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa, terveellisissä ja tarkoituksenmukaisissa opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia, mahdollistavat myös omatoimisen työskentelyn ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämisellä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että opiskelija oppii mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei Kempeleen kunta koulutuksen järjestäjänä niitä tarjoa.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta, ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja etäopiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa. Yleisesti Kempeleen lukiossa noudatetaan kuitenkin seuraavia periaatteita:

- Opiskelijaa kannustetaan suorittamaan itsenäisesti tai eLukion kautta ainakin yksi lukio-kurssi.
- Mahdollisuus suorittaa tietty kurssi itsenäisesti määritellään opetussuunnitelman ainekohtaisessa osuudessa.
- Opiskelijalla on oltava riittävät tiedolliset ja taidolliset edellytykset kurssin itsenäiseen suorittamiseen. Se sopii varsinkin oma-aloitteisille, vastuuntuntoisille ja motivoituneille opiskelijoille. Perustelluista syistä rehtori voi tapauskohtaisesti myöntää oikeuden suorittaa kurssi joko kokonaan tai osittain itsenäisesti.
- Mikäli opiskelija hyväksyttyä syytä ilmoittamatta jättää noudattamatta aikataulua tai laiminlyö tehtävät, oikeus itsenäiseen suoritukseen raukeaa.
- Yhden kurssin voi yrittää suorittaa itsenäisesti vain kerran. Jos siis oikeus itsenäiseen suoritukseen on aiemmin rauennut, opiskelija ei voi saada uutta lupaa suorittaa kyseistä kurssia itsenäisesti.
- Jos opiskelija saa itsenäisestä suorituksesta hylätyn arvosanan, hän ei saa lainkaan kurssimerkintää.

3.3 Toimintakulttuuri

Kempeleen lukiossa korostetaan toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toimintakulttuuria kehitetään ja arvioidaan yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Näiden kaikkien osapuolien osaamista ja aktiivisuutta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan koulun toiminnassa.

3.3.1 Kempeleen lukion toiminnan seitsemän kulmakiveä

Kempeleen lukion toiminta-ajatus *Sivistys kasvaa ymmärtämisestä* konkretisoituu seitsemänä kulmakivenä, ja ne ovat jokapäiväisen toimintamme perusta. Kulmakivissämme on otettu huomioon opetussuunnitelman aihekokonaisuudet 1) monilukutaito ja mediat, 2) kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, 3) aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä, 4) hyvinvointi ja turvallisuus, 5) kestävä elämäntapa ja globaali vastuu sekä 6) teknologia ja yhteiskunta.

TOIMINNAN SEITSEMÄN KULMAKIVEÄ

1. Kempeleen lukio korostaa itsenäistä ajattelua, johon liittyy muun muassa argumentointitaidot. Itsenäinen ajattelu mahdollistaa sen, että pystyy suhtautumaan kriittisesti erilaisiin medioihin ja niiden tarjoamaan materiaaliin. Erityisesti nostamme esille kysymyksen tiedon luotettavuudesta. Opiskelijoita kannustetaan seuraamaan ajankohtaista uutisointia luotettavista lähteistä. Samoin painotetaan monialaisen uutisseurannan merkitystä sivistyksen perustana ja vastuullista toimintaa myös sosiaalisissa medioissa.

Lisäksi kiinnitämme huomiota koulun tiedottamiseen. Haluamme olennaisen tiedon kulkevan ajoissa, riittävästi, selkeästi ja tarkoituksenmukaisessa muodossa.

2. Kempeleen lukio on Unesco-koulu ja painottaa vastuullista kansainvälisyyttä. Koulussamme otetaan esille sellaisia aiheita, jotka ohjaavat vastuuseen globaalista hyvinvoinnista.

Toimivan kansainvälisyyden edellytyksenä on oman kulttuurin tunteminen ja arvostaminen. Tavoitteenamme on olla kiinnostuneita muista kulttuureista ja olla kiinnostavia yhteistyökumppaneita. Järjestämme kulttuureihin ja kansainvälisyyteen liittyviä koko koulun yhteisiä tapahtumia ja teemapäiviä sekä osallistumme mahdollisuuksien mukaan kansainväliseen yhteistyöhön. Pyrimme myös avustamaan niitä, jotka tarvitsevat apua, osallistumalla keräyksiin ja kampanjoihin.

3. Kempeleen lukio on oppiva yhteisö. Pyrimme aktiivisesti kehittymään päätehtävässämme sivistämisessä, minkä mahdollistaa jatkuva itsearviointi ja palautteen vastaan ottaminen. Kouluyhteisössä ymmärretään, että virheiden tekeminen on osa kasvua.

Kouluyhteisössämme arvostetaan yritteliäisyyttä ja aloitteellisuutta. Niihin liittyy keskeisesti kyky kantaa vastuuta tehtävistä, jotka kullekin kuuluvat. Opiskelijoita kannustetaan ennakoimaan tulevaa ja toimimaan suunnitelmallisesti. Tullessaan kouluyhteisön jäseneksi niin opiskelija kuin työntekijäkin sitoutuvat vastuuseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn.

4. Kempeleen lukio painottaa tapakasvatusta, mikä parantaa lukioyhteisön jäsenten hyvinvointia, luo tuttua ja turvallista ilmapiiriä. Kyse on ennen muuta toisen ihmisen kunnioittamisesta, joka on läsnä koulun arjessa päivittäin. Hyvät tavat näkyvät niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin käytöksessä oppitunneilla, välitunneilla, ruokailussa ja kaikissa koulun juhlissa ja tapahtumissa.

Kaikilla on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi – lukioyhteisömme on kuunteleva ja kuuleva. Avoimessa yhteisössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ongelmista voimme alkaa keskustella heti, kun niitä ilmenee, ja ruveta etsimään tarkoituksenmukaista ratkaisua viipymättä. Kiusaamisen suhteen Kempeleen lukiossa on nollatoleranssi.

Koulussamme opiskelijoita kohdellaan tasavertaisesti. Säännöt ja määräykset ovat kaikille samat. Sekä opiskelijoiden että henkilökunnan toimissa näkyy vastuu itsestä ja toisista. Mahdollisia ristiriitoja opetellaan sovittelemaan rakentavasti.

5. Kempeleen lukio ottaa omalta osaltaan vastuun ympäristön ja luonnon hyvinvoinnista. Arkipäivän toiminnassa se näkyy muun muassa niin, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja syntyvä jäte lajitellaan ja käsitellään tarkoituksenmukaisella tavalla. Näin vahvistamme ekososiaalista hyvinvointia.

Lisäksi jokaisella kouluyhteisömme jäsenellä on vastuu lähiympäristön siisteydestä. Globaali vastuu lähtee pienistä asioista, ja muun muassa roskaaminen ja sotkeminen ovat ristiriidassa vastuullisen toimijuuden kanssa.

6. Kempeleen lukio tarjoaa mahdollisuuksien mukaan opiskelijoille ja henkilökunnalle ajanmukaiset ja riittävät tekniset laitteet, ohjelmat ja sovellukset. Laitteiden ja ohjelmistojen lisäksi annetaan ohjausta niiden käyttöön. Näin vahvistetaan opiskelijoiden valmiuksia myös ylioppilastutkintoa, jatko-opintoja, työelämää ja muita tulevaisuuden haasteita varten.

Koulussamme teknologia nähdään mahdollisuutena ja sitä sovelletaan luovasti oppimisen edistäjänä. Samalla opiskelijoita opastetaan tekemään järkeviä teknologiaa koskevia valintoja ja havainnoimaan tilanteita, joissa teknologia ei ole ratkaisu.

Kempeleen lukio noudattaa Kempeleen kunnan yhteistä tieto- ja viestintäteknologista suunnitelmaa. Linkki tv-t-suunnitelmaan on nähtävissä koulun kotisivulla.

7. Kempeleen lukio pyrkii kehittymään. Päämääränä on jatkuvasti kehittää opetus-suunnitelmaa ja käytännön koulutyötä. Myös opetussuunnitelman perustana olevia arvoja (luvussa 2.2) tarkastellaan aika ajoin.

Muutoksen näemme mahdollisuutena parempaan, mutta samalla haluamme saada opiskelijat oivaltamaan aikojen läpi kantavan sivistyksen merkityksen. Tulevaisuudessa ymmärtämisen osuus sivistyksessä kasvaa entisestään.

Koulumme haluaa painottaa, että tulevaisuuksia on monia. Siihen, millaiseksi kunkin tulevaisuus lopulta muodostuu, vaikuttavat jokaisen opiskelijan omat valinnat elämässään. Haluamme vahvistaa opiskelijoiden uskoa tulevaisuuteen.

3.3.2 Toimintaa ohjaavat valtakunnalliset teemat

Toimintakulttuuria toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään myös seuraavien neljän teeman pohjalta.

TOIMINNAN YLEISIÄ TEEMOJA

OPPIVA YHTEISÖ

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiseksi. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmänohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

HYVINVOINTI JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Oppivassa yhteisössä edistetään kestävää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

KULTTUURINEN MONINAISUUS JA KIELITIEETOISUUS

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

3.4 Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukio-opinnot muodostuvat lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, pääasiassa oppiaineen pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja. Valtakunnalliset syventävät kurssit ovat valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) tarkoitettuja syventävinä opintoina tarjottavia kursseja, joihin Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet. Näitä kursseja opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Valtakunnallisten syventävien kurssien lisäksi lukiossa voi olla opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia syventäviä kursseja.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin kuuluu valtakunnallisia soveltavia kursseja ja lukion opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia soveltavia kursseja. Valtakunnallisia soveltavia kursseja ovat eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat koulutuksen järjestäjän tarjoamat valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset lukiodiplomit sekä ne taideopinto-

kurssit, joille Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden luvussa Taiteiden väliset kurssit.

Kurssien suoritusjärjestys, arviointiperiaatteet ja soveltuvuus itsenäiseen suorittamiseen esitellään kunkin oppiaineen yhteydessä opetussuunnitelman ainekohtaisessa osuudessa.

Kempeleen lukiossa kurssin toteutuminen edellyttää lukuvuosittain vähintään kahdeksan opiskelijan sitoutumista kurssin suorittamiseen. Pakottavista syistä opiskelijamäärä voi olla pienempikin käytettävissä olevan resurssin mukaan. Erityisasemassa ovat valtakunnalliset kurssit, abiturienttien kurssit sekä B2- ja B3-kielten kurssit.

3.5 Tuntijako

KURSSIT OPPIAINEET	Pakolliset	Valtak. syventävät	Paikalliset syventävät	Valtakunn. soveltavat	Paikalliset soveltavat
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3	4		
Ruotsi, B1-oppimäärä	5	2	4		
Englanti, A-oppimäärä	6	2	4		
B2-ranska, -saksa, -venäjä		8	1		
B3-ranska, -saksa, -venäjä		8	1		
Matematiikka					
yhteinen opintokokonaisuus	1				
pitkä oppimäärä	9	3	4		
lyhyt oppimäärä	5	2	2		
Ympäristö ja luonnontieteet					
Biologia	2	3	2		
Maantiede	1	3	1		
Fysiikka	1	6	2		
Kemia	1	4	2		
Humanistis-yhteisk. tieteet					
Filosofia	2	2	1		
Psykologia	1	4	2		
Historia	3	3	2		
Yhteiskuntaoppi	3	1	3		
Evangelisluterilainen uskonto	2	4	1+2		
Ortodoksinen uskonto	2	4			
Elämäntutkimustieto	2	4			
Terveystieto	1	2	1		
Taito- ja taideaineet					
Liikunta	2	3	2+3		
Musiikki	1-2	2	3		
Kuvataide	1-2	2	3		
Opinto-ohjaus	2				
Teemaopinnot		3			
Lukiodiplomit					
Kuvataide				1	
Musiikki				1	
Liikunta				1	
Taiteiden väliset kurssit					
Monilukutaito ja mediat					
Mediat					2
Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys					
Kansainvälisyysprojekti					1
Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjäys ja työelämä					
Vapaaehtoistyö					1
Hyvinvointi ja turvallisuus					
Ryhmänohjaus					1
Tutorointi					1
Meidän lukio					1
Kansalaisen turva					1
Stressinkäsittelytaidot					1
Teknologia ja yhteiskunta					
Tietotekniikka					4

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (lukiolaki 629/1998, 2 §). Vastuu yhteistyön kehittämisestä, sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 629/1998, 27 §).

Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan. Kempeleen lukion aloittaneiden opiskelijoiden huoltajille samoin kuin tulevien abiturienttien huoltajille järjestetään vanhempainilta, joissa huoltajat saavat tietoa koulun käytänteistä ja nuoren opiskelun ajankohtaisista asioista. Samalla huoltajilla on mahdollisuus henkilökohtaisiin keskusteluihin opettajien kanssa.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Kempeleen lukion koulutyöhön liittyvistä asioista tiedotetaan pääasiassa Wilma-järjestelmän kautta ja koulun kotisivulla. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen Wilma-järjestelmän kautta. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskelu- ja huollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta. Koulun opettajakunta on sitoutunut yhteistyöhön nuoren kasvuun ja opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Tarvittaessa järjestetään henkilökohtainen tapaaminen koululla. Toiveen tapaamisesta voi esittää joko huoltaja, nuori tai koulun henkilökuntaan kuuluva.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Mikäli on syytä olla erityisen huolissaan huoltajan kanssa asioinnin kieltäneen täysi-ikäisen nuoren hyvinvoinnista, asiasta kerrotaan opinto-ohjaajalle ja rehtorille. He ottavat yhteyttä koulukuraattoriin tai psykologiin tai muuhun tarvittavaan viranomaiseen. Kempeleen lukiossa on käytössä Pedagoginen varikko, ja siellä voidaan keskustella ja sopia toimenpiteistä myös ilman opiskelijan suostumusta.

4.2 Yhteistyö oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa

YHTEISTYÖ PERUSOPETUKSEN KANSSA

Perusopetuksen päättöluokalla oleville opiskelijoille ja heidän huoltajilleen järjestetään tiedotustilaisuudet opiskelusta Kempeleen lukiossa. Huoltajia ja nuorta itseään kannustetaan ottamaan yhteyttä kouluun jo ennen nuoren lukio-opintojen alkamista, jos he haluavat keskustella lukio-opiskeluun liittyvistä asioista myös opettajien kanssa.

Kempeleen perusopetuksen lisäluokkalaisilla (10. luokka) on mahdollisuus suorittaa lukuvuotensa aikana kursseja Kempeleen lukiossa ennalta sovittujen jaksojen aikana, jos ryhmissä on tilaa.

Tiedot erityistä tukea tai erityisjärjestelyjä tarvitsevista opiskelijoista pyritään saamaan perusopetuksesta jo ennen kyseisten opiskelijoiden lukio-opintojen alkamista. Opiskelijan tarvitessa erityistukea lukio-opintoihinsa pyritään järjestämään yhteistapaaminen perusopetuksessa nuorta tukeneiden henkilöiden, nuoren itsensä ja hänen huoltajiensa kanssa.

YHTEISTYÖ MUIDEN OPPILAITOSTEN JA TAHOJEN KANSSA

OSAO:n Kempeleen yksikössä ammattiin opiskeleville nuorille tarjotaan mahdollisuus suorittaa lukio-opintoja valitsemissaan aineissa sekä suorittaa ylioppilastutkinto Kempeleen lukiossa. Muiden lukioden opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaihtojaksoon Kempeleen lukiossa.

Maanpuolustuskoulu ry:n kanssa on mahdollista järjestää Kansalaisen turvakurssi.

Luontevia yhteistyömahdollisuuksia tarjoutuu muun muassa Kempeleen kunnan toimijatahojen, kuten kansalaisopiston, kirjaston ja nuorisotoimen, kanssa. Lisäksi tehdään yhteistyötä esimerkiksi elinkeino-elämän ja paikallisten yritysten, eLukio-verkoston, Oulun seudun lukioden, Kempeleen seurakunnan, paikallisten urheiluseurojen, AIESEC:n, eri vaihto-opiskelijajärjestöjen, Oulun yliopiston, ammattikorkeakoulun sekä erilaisten yhdistysten, kansalaisjärjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, kun siihen muodostuu tarkoituksenmukainen tilaisuus. Kempeleen lukio tekee mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä osallistumalla erilaisiin ohjelmiin ja hankkeisiin.

4.3 Ohjaus

4.3.1 Tavoitteet

Ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan omaa opiskeluaan. Ohjaustoiminta muodostaa Kempeleen lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itse-tuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Kempeleen lukiossa opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Ohjaukseen osallistuvat opinto-ohjaajan lisäksi rehtori sekä kaikki opettajat. Opinto-ohjauksen käytännön järjestely ja ohjauksen kokonaisuuden suunnittelu tehdään yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajan ja ryhmäohjaajien kanssa. Opinto-ohjaajalle varataan riittävästi aikaa henkilökohtaisen ja pienryhmäohjauksen järjestämiseen. Kullakin opiskelijaryhmällä on oma ryhmäohjaajansa, jonka ryhmä tapaa viikoittain.

Opiskelijoiden pakollisiin oppiaineisiin kuuluu kaksi kurssia opinto-ohjausta, ja sen lisäksi jokaisella opiskelijalla on oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijalle annetaan lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Kempeleen lukio antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa.

4.3.2 Ohjaustehtävien jakautuminen

Ohjauksessa **opiskelija**

- on aktiivinen ja osallistuva toimija
- ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa
- kehittää opiskelutaitojaan sekä kykyään arvioida omia taitojaan
- oppii tuetusti tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä
- harjaantuu omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan
- sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen
- laatii itselleen omien suunnitelmien ja valintojen tueksi henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman eli lähinnä vuosittaiset kurssivalinnat, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä opinto-ohjauskursseilla laadittavan jatko-opinto- ja urasuunnitelman

- päivittää suunnitelmiaan lukion ohjaushenkilöstön tuella
- huolehtii hänelle myönnettyjen tukitoimien tiedottamisesta kurssin opettajalle
- hankkii tarvittavat asiantuntijalausunnat ylioppilastutkintoa varten ja toimittaa ne koululle hyvissä ajoin ennen ilmoittautumista.

Rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja tukee ohjauksen suunnittelua
- vastaa ohjauksen resursoinnista ja siitä, että opiskelijan oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen toteutuu
- vastaa opiskelijahuollosta ja suunnittelee ja koordinoi sitä yhdessä opiskelijahuoltoryhmän kanssa
- tiedottaa ylioppilastutkinnosta sekä opiskelijoille että heidän huoltajilleen
- osallistuu vanhempainiltojen suunnitteluun ja toteutukseen
- osallistuu ryhmänohjaajien perehdyttämiseen
- päättää suoritusohjeista poikkeamisista
- antaa luvan kurssin itsenäiseen suoritukseen
- hyväksyy vaihtojaksolle lähtevät ja tulevat opiskelijat
- hyväksyy muualla suoritettut kurssit
- vahvistaa koulusta eroamisen.

Opinto-ohjaaja

- on päävastuussa opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä, ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä pitää opinto-ohjauksen kurssit
- ohjaa henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien, ylioppilastutkintosuunnitelmien sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmien laatimista ja seuraa niiden toteutumista
- opastaa opiskeluteknisissä kysymyksissä
- tukee opiskeluun tai elämäntilanteeseen liittyvissä vaikeuksissa
- pitää yhteyttä opettajiin, ryhmänohjaajiin ja muuhun koulun henkilökuntaan sekä tarvittaessa huoltajiin
- vastaa osaltaan mahdollisesta työelämään tutustuttamisesta
- neuvoo opintososiaalisissa kysymyksissä, muun muassa neuvoo Kelan opintoetuasasioissa
- tiedottaa lukio-opinnoista perusopetuksen päättöluokkalaisille
- osallistuu vanhempainiltojen suunnitteluun ja toteutukseen
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuollon toimintaan.

Ryhmänohjaaja

- toimii ohjausryhmäläisensä ja opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana
- perehdyttää opiskelijaa opintojen alussa koulun toimintakulttuuriin ja käytänteisiin sekä lukio-opintoihin
- pitää ryhmänohjaustuokiot ja seuraa läsnäoloja
- toimii yhdyshenkilönä ja tiedottajana ryhmäläistensä ja muun kouluväen välillä
- seuraa ryhmäläistensä opintojen etenemistä (opintomenestystä, etenemisen esteitä, keskeytyneitä kursseja)
- seuraa opiskelijan poissaoloja
- tarkistaa ryhmäläistensä kurssivalinnat
- pitää vuosikohtaiset opiskelijahaastattelut
- osallistuu vanhempainiltojen järjestämiseen ja toteuttamiseen

- myöntää 1–3 päivän poissaololuvat
- pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin.

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa
- auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan
- tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta
- ohjaa ylioppilastutkintoon valmistautumisessa
- antaa mahdollisuuksien mukaan tukiopetusta
- seuraa poissaoloja ja puuttuu niihin yhdessä sovittujen periaatteiden mukaisesti
- kertoo ryhmänohjaajalle havaitsemistaan huolenaiheista
- ottaa vastaan itsenäisiä suorituksia
- osallistuu sovittuun käytännön mukaisesti vanhempainiltoihin oman oppiaineensa edustajana.

Erityisopettaja

- huolehtii lukion erityisopetuksesta ja tukee opiskelijaa oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa
- vahvistaa opiskelijan myönteistä kuvaa itsestään oppijana, auttaa häntä tunnistamaan oppimiseen vaikuttavia tekijöitä ja auttaa erityisesti luku- ja kirjoitushäiriöisiä opiskelijoita
- kartoittaa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden lukemisen ja kirjoittamisen taitoja sekä toteuttaa yksilölliset lukitestit niitä tarvitseville
- kirjoittaa tarvittaessa lukilausunnon ylioppilastutkintoa varten.

4.4 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaiselle opiskelijalle annetaan mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyteen tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa. Tuen tarpeen tunnistaminen voi pohjautua perusopetuksesta perusopetuslain 40 §:n perusteella (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) saatuun tietoon, opiskelijan omiin, opettajien tai muun henkilöstön havaintoihin tai erilaisiin arviointeihin. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja mahdollisesti aiemmin annetusta tuesta. Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Kempeleen lukiossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja opiskeluympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoitteluksi.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Lukiolain 13 §:n (629/1998, muutettu lailla 478/2003) mukaan opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa säädetään ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan sekä kunnan ylläpitämään opiskelijahuoltokertomukseen. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan lukiolain 29 §:n 2 momentin mukaisia palveluja. Oppimisen ja opiskelun tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Kempeleen lukio pyrkii ennaltaehkäisemään oppimisvaikeuksia ja tukemaan opiskelijaa opiskeluvaikeuksissa. Opinnoissaan tilapäistä tukea tarvitseville opiskelijoille annetaan lukuvuosittaisen resurssin mukaisesti tukiopetusta, josta vastaavat aineenopettajat. Tukiopetusta järjestetään oppituntien ulkopuolella. Tukiopetusta voi ehdottaa opiskelija, huoltaja tai opettaja.

Opiskelijoiden tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja järjestämisessä otetaan huomioon opiskelijahuoltosuunnitelma (liite 6).

4.5 Opiskeluhuolto

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 2 ja 3 §.]

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät Kempeleen lukion opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohdaisesti Kempeleen kunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoidtopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3, 9 (muutettu lailla 1409/2014) ja 11 §.]

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan

yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskelu-
huollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien lukiossa työskentelevien ja
opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön
hyvinvoinnista on lukion henkilökunnalla. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 ja 4 §, lukiolaki
629/1998, 27 § (1268/2013).]

4.5.1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja lukioyhteisöä koskevissa asioissa [lukiolaki 27 § (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §]. Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja lukioyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös Kempeleen kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [lukiolaki 21 § (muutettu lailla 1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa Kempeleen lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskelu-
huollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja
kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto,
jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §.)

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 ja 18 §.)

OPISKELUHOULTORYHMÄT MONIALAISESSA YHTEISTYÖSSÄ

Opiskeluhoitoon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoitoon kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoitoon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §.)

Kempeleen kunta asettaa opiskeluhoitoon ohjausryhmän (Kasvun ja oppimisen tuen ohjausryhmä) ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän (Pedagoginen varikko). Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä (Pysäkki). Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä, opiskeluterveydenhuollon palveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhoitoon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoitoon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoitoon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoitoon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoitoon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoitoon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoitoon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoitoon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 §).

4.5.2 Opiskeluhuollon suunnitelmat

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus, 2) opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhoollasta sekä 3) lukion opiskeluhoitosuunnitelma. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 ja 13 §, lastensuojelulaki 417/ 2007, 12 § (muutettu lailla 1292/2013), lukiolaki 10 § (muutettu lailla 478/2003), terveydenhuoltolaki (1326/2013) 17 §.]

Kempeleen kunnan Hyvän kasvun ohjelmassa on luku Lasten ja nuorten hyvinvointi. Kempeleen lukion opetussuunnitelman luvussa 4.5 kuvataan opiskeluhoollon pääperiaatteet. Kempeleen lukiossa on käytössä Kempeleen kunnan hyväksymä, voimassaoleva ja säännöllisesti päivitettävä Opiskelijahuoltosuunnitelma (liite 6).

4.6 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain 21 §:n (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja. Kempeleen lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä on tämän opetussuunnitelman liitteenä 8.

4.7 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, Kempeleen lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata opiskelijoita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksikielisyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

VIERASKIELISET OPISKELIJAT

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Kempeleen lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä,

oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain 8 §:n mukaan. Kempeleen kunta päättää, miten suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kurseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vieraili kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittämään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle. Opetus antaa opiskelijalle koulutus-

mahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon perusteiden oppiaineikohtaisissa osuuksissa sekä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa.

Kaikkien aihekokonaisuuksien yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä, vuorovaikutussuhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä osaa jäsentää laaja-alaisia kokonaisuuksia tiedon- ja taidonalat ylittävästi ja yhdistävästi
- saa mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista sekä rohkaistuu toimimaan hyvän tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä elämäntapa ja globaali vastuu
- kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys
- monilukutaito ja mediat
- teknologia ja yhteiskunta.

Aihekokonaisuuksia täydennetään ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa. Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja lukion toimintakulttuurissa. Teemaopintojen sisältöjä voidaan valita aihekokonaisuuksista. Vapaaehtoistyö, työharjoittelu tai jokin muu lukion ulkopuolinen toiminta voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

5.2.1 Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkymiin
- saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yritys-elämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia
- kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kiel-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- osaa käyttää sananvapautta sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja
- harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestämaan myös epäonnistumista ja pettymyksiä
- rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä
- tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteita sekä osaa tehdä opintoihin, harrastuksiin ja työhön liittyvät valintansa harkiten
- pyrkii toiminnassaan parhaimpaansa, arvostaa työntekoa ja työskentelee pitkäjänteisesti tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Aihekokonaisuuden toteuttamista tukevia opiskeluympäristöjä kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. Elinkeino- ja työelämän sekä yrittäjyyden tuntemusta opiskelijat rakentavat perehtymällä näihin elämänalueisiin käytännössä ja erilaisten tietolähteiden avulla. Harjoitusyritystoiminta sekä yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävät yhteiset projektit voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

5.2.2 Hyvinvointi ja turvallisuus

Aihekokonaisuuden tavoitteena on luoda yleiskuva hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä. Elämänhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto ovat aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuudella edistetään liikunnallisen elämäntavan omaksumista, vahvistetaan mielenterveyden suojatekijöitä ja opitaan tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata psyykkistä, sosiaalista, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia ymmärtäen inhimillistä moninaisuutta sekä ihmisten erilaisia tarpeita ja elämäntilanteita
- ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohtia, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua
- tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän, rasismia ja yhteisön ulkopuolelle jättämisen, sekä osaa puolustaa itseään ja muita näiltä
- osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin

- osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin
- osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja kaiken kaikkiaan yhteiskunnassa
- tuntee hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteiskunnallisia edistämiskeinoja sekä osaa kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Aihekokonaisuus on osa lukion hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito korostuvat. Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmat liittyvät myös opiskelijakunnan toimintaan, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön, oppilaitosruokailuun sekä opiskeluhuoltoon. Aihekokonaisuuden toteuttamiseksi lukio voi tehdä yhteistyötä nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja sosiaalitoimen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa.

5.2.3 Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kannustaa opiskelijoita kestäväan elämäntapaan ja toimintaan kestävan kehityksen puolesta. Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana on ihmisen toiminnan sopeuttaminen luonnonympäristöjen kantokykyyn ja luonnonvarojen rajallisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden toimivuudesta huolehtiminen. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävan tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävan elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestävan
- osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta
- tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle
- osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestäväan elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi
- osaa analysoida kestävan elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä
- osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa
- osaa tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa edistääkseen yhteisvastuullisesti kestäväa ja oikeudenmukaista kehitystä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa luodaan yleiskuva muutostarpeista ja niiden mittavuudesta sekä tuodaan esiin jo tehtyjä korjauksia ja muutosmahdollisuuksia. Kasvaakseen kestävan kehityksen aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä.

Globaalin vastuun näkökulman sisällyttäminen lukion toimintaan edistää kestävästä elämäntavan oppimista. Lukio voi tukea kestävästä kehityksen toteutumista laatimalla oman kestävästä kehityksen ohjelman. Keskeistä kestävästä kehityksen ohjelman toteuttamisessa on opiskelijoiden osallisuus sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

5.2.4 Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kartuttaa opiskelijoiden kulttuurien tuntemusta ja monikielisyyttä, antaa aineksia kulttuuri-identiteettien rakentamiseen sekä vahvistaa heidän toimijuuttaan kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä. Aihekokonaisuuden keskeisenä lähtökohtana on lukion opiskelijoiden oma kokemusmaailma, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutkia, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa, kansainvälistyneessä työelämässä ja monitulkintaisessa, keskinäisriippuvuuksien muovaamassa maailmassa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia ihmisoikeuksien edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä
- osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina
- ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uusintamisessa
- vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyyttään ja monilukutaitoaan
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen
- saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Aihekokonaisuuden teemoja käsitellään mahdollisuuksien mukaan autenttisissa ja monikielisissä opiskeluympäristöissä. Opiskeluympäristöjen rakentamisessa lukio voi hyödyntää kansainvälisen toiminnan verkostojaan ja kotikansainvälisyyden keinovalikoimia. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kieli- ja kulttuuriympäristönä sekä hyvien tapojen edistämiseen. Lukion traditiot, juhlat ja muut tapahtumat voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

5.2.5 Monilukutaito ja mediat

Aihekokonaisuus syventää opiskelijoiden ymmärrystä monilukutaidosta ja medioista sekä niiden keskeisestä asemasta ja merkityksestä ihmisenä kasvamiselle ja kulttuurille. Monilukutaidolla tarkoitetaan taitoja tulkita, tuottaa ja arvottaa tekstejä eri muodoissa ja konteksteissa. Media-lukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitteeseen, jonka

mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia. Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista
- syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä
- harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa
- syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein
- harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin
- tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida medioihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä
- osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä ja jakajana.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukee oppiaineiden välinen yhteistyö, opiskelu monipuolisissa opiskeluympäristöissä, opiskelijoiden omien ideoiden ja toimintaympäristöjen hyödyntäminen sekä yhteistyö esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja esimerkiksi osallistumalla mediamateriaalin laatimiseen. Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetus- käytön suunnitelma voi tukea aihekokonaisuuden toteutusta.

5.2.6 Teknologia ja yhteiskunta

Aihekokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä teknologisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuorovaikutteisuudesta. Teknologian avulla ihminen rakentaa maailmaa tarpeidensa pohjalta uusia ratkaisuja etsien ja luoden. Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja -ilmiöistä. Luovuus ja ongelmanratkaisu, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä kestävä tulevaisuus ovat näkökulmia teknologian kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen keskeisiä sisältöjä ovat elämäntapojen, toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen. Aihekokonaisuutta voidaan lähestyä historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä

- ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta
- rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena
- oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin
- osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana
- osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen.

Ihmisen suhdetta teknologiaan pohditaan kodin, työelämän ja vapaa-ajanvieron näkökulmista. Teknologisen kehityksen suuntia ja vaihtoehtoja arvioidaan eettisin ja taloudellisin perustein sekä hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen ja osallistumaan sitä koskevaan päätöksentekoon pitäen esillä pyrkimyksiä kestävään elämäntapaan. Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla teknologioiden soveltamiseen eri aloilla. Työskentely digitaalisissa ympäristöissä ja teknologia-alan eri toimijoiden kanssa voi olla osa aihekokonaisuuden toteutusta. Ohjauksella voidaan edistää tasa-arvoa opiskelijoiden valinnoissa.

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

”Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti.” (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008.)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista monin tavoin. Arviointi ei siis ole pelkästään oppimisen tulosten arviointia, ja arvosanan antaminen on vain yksi arvioinnin muoto. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan. Kempeleen lukiossa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan itsearviointitaitojen kehittymiseen. Omien tavoitteiden asettamisen lisäksi opiskelijaa kannustetaan arvioimaan tavoitteiden toteutumista. Itsearviointiin voidaan luoda mahdollisuuksia useamminkin kuin kurssin alussa ja lopussa.

Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa eteenpäin: ne ohjaavat häntä tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti. Palaute mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy paikkaamaan tiedoissaan ja taidoissaan olevia puutteita. Palautteessa voidaan hyödyntää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: *Mikä opiskelijan tavoite on? Missä opiskelija on nyt tavoitteensa suhteen? Miten hän pääsisi tavoitteeseensa?* Palautteen on hyvä olla välitöntä ja jatkuvaa, ja sitä annetaan turvallisessa ilmapiirissä. Yksilöllistä palautetta on mahdollista antaa myös sanallisesti.

Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä oppimista edistävää vuorovaikutusta.

Opiskelijan oppimisen arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa.

Kempeleen lukiossa kehitetään arviointia ja suhtaudutaan myönteisesti erilaisiin pedagogisiin ratkaisuihin arvioinnin apuvälineinä.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Arvioinnilla edistetään opiskelijan oppimista ja annetaan palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta.

Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana kurssin päätyttyä. Annettavan arvosanan tulee perustua monipuoliseen näyttöön oppiaineen ja kurssin tavoitteiden saavuttamisesta. Erilaisten

tuotosten lisäksi käytetään opiskelijan oppimisen ja työskentelyn havainnointia. Arvosanan antamisen tukena voidaan käyttää opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Kaikkia opiskelijoita arvioidaan tasavertaisesti.

"Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008.)

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opiskelijoiden ja opettajien oikeusturvaa ja tukee opiskelijaa työskentelyn suunnittelussa. Opiskelijalla pitää olla mahdollisuus tarkastella kurssin tavoitteita ja arviointiperusteita koko kurssin ajan.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, joista on kouluun toimitettu todistus, otetaan huomioon kurssien arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa. Tällaisia vammoja ja vaikeuksia ovat muun muassa lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista. Kyseiset vaikeudet otetaan huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa opiskelijasta annetun asiantuntijalausannon suositusten mukaisesti. Tarvittaessa arvioinnissa otetaan huomioon myös ylioppilastutkintolautakunnan käytänteet esimerkiksi koejärjestelyjen osalta.

6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

"Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4..." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom.)

Opiskelijan kurssiarvosana voidaan antaa vasta, kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Myös arvosana neljä edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät. Pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kursseja ja teemaopintojen kursseja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Kempeleen lukion paikalliset syventävät tai soveltavat kurssit arvioidaan ja niistä annetaan arvosana (numero tai suoritusmerkintä) oppiaineen ainekohtaisessa osuudessa määritellyllä tavalla.

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa.

Kesken olevan kurssisuorituksen merkinä on Kempeleen lukiossa T-kirjain.

6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

"Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom.)

"Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom.)

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana. Oppiaineiden kurssien esittelyn yhteydessä kerrotaan itsenäisesti opiskeltaviksi soveltuvista kursseista ja niiden suoritusperiaatteista.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 sekä vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kursseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

”Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa arvioidaan erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaa opetushallitus. Suullisen kielitaidon kokeen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.” (Lukiolaki 629/1998, 17 § 3 mom., muutettu lailla 1116/2008.)

”Lukiolain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu suullisen kielitaidon koe koostuu tehtävistä, joissa arvioidaan opiskelijan ääntämistä sekä kerronta- ja keskustelutaitoa. Koe arvioidaan numeroin käyttäen 2 momentissa tarkoitettua asteikkoa. Suullisen kielitaidon kurssin arvosana perustuu suullisen kielitaidon kokeeseen sekä muihin kurssin aikaisiin näyttöihin.” (Lukioasetus 810/1998, 6 § 4 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 1117/2008.)

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelmassa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

6.2.4 Opinnoissa edistyminen

"Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom.)

Jotta koulu voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, Kempeleen lukio edellyttää huoltajan kuittausta arviointitiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

"Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen." (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom.)

Opiskelijan opintojen etenemistä seurataan Kempeleen lukiossa. Opiskelijan opintojen etenemistä seuraavat aineenopettaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja rehtori sekä koko opettajakunta. Eri-tyisesti kiinnitetään huomiota keskeytettyihin kursseihin, hylättyihin ja avoinna oleviin eli täydennettäviin arvosanoihin sekä etenemisesteisiin. Etenemiseste opinnoissa aiheutuu, jos opiskelijalla on oppiaineen pakollisissa ja valtakunnallisissa syventävissä kursseissa enemmän hylättyjä arvosanoja kuin oppiaineen päättöarvosanan saaminen sallii. Etenemiseste on poistettava, ennen kuin kyseisen aineen opiskelua voi jatkaa. Paikallisilla kursseilla ei voi poistaa etenemisestettä.

Kempeleen lukiossa opiskelijalla on mahdollisuus korottaa hylätty kurssiarvosana uusinnassa yhden kerran. Osaaminen osoitetaan kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa sen mukaan, mitä kurssin arviointiperusteissa on määrätty. Hylätyn kurssiarvosanan voi yrittää korottaa myös käymällä kyseisen kurssin uudelleen. Jälkimmäistä korotusmahdollisuuden määrää ei ole rajoitettu.

Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa myös hyväksyttyä kurssiarvosanaa. Yhden kurssin arvosanaa voi yrittää korottaa korotusuusinnassa yhden kerran. Osaaminen osoitetaan kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa sen mukaan, mitä kurssin arviointiperusteissa on määrätty. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen

"Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata lukion oppimäärään kuuluvia pakollisia, syventäviä tai soveltavia opintoja. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 17 ja 17 a §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008.)

”Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen mainittujen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista.” (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008.)

Kempeleen lukiossa muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta päättää rehtori kuultuaan tarvittaessa kyseisen aineen opettajaa.

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (629/1998, 23 §, muutettu lailla 1116/2008) säädetään, tulee opintojen hyväksi lukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kurseiksi. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitavaan kurssiin, kurssista tulee antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Muutoin hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Arvosana-asteikko 1–5	Lukion arvosana-asteikko	Arvosana-asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Lukiolain 34 §:n mukaan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 § ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Lukiolain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 a § 2 mom. ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden -oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 17 a §, muutettu lailla 1116/2008.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Kempeleen lukion paikallisten oppiaineiden soveltavia kursseja ei lueta muiden oppiaineiden oppimääriin.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen kurssi luetaan opiskelijan suorittamaan matematiikan oppimäärään mukaan. Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta

oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Kempeleen lukion paikallisten syventävien ja valtakunnallisten soveltavien kurssien mahdollinen kuuluminen jonkin oppiaineen oppimäärään näkyy opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen tai soveltavan kurssin esittelyn yhteydessä. Paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä	Suurin mahdollinen hylättyjen kurssiarvosanojen määrä
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosananana.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom.)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, arvosanaa tulee korottaa.

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi, mikäli

- paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien pohjalta annettu lisänäyttö sitä puoltaa
- opiskelijan arvioinnista päättävät harkitsevat, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

PÄÄTTÖTODISTUKSESSA NUMEROIN ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukioasetuksen mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta ja teemaopintojen kursseista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, jos opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

"Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoaltaan edellä mainittuja lyhyempiä tai pitempiä. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia." (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014.)

Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja lukion oppimäärän suorittamiseksi. Opiskelijan tulee suorittaa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja vähintään siinä laajuudessa, kuin määrätään lukion tuntijakoa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (Valtioneuvoston asetus 942/2014).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti, valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

ARVIOINNIN UUSIMINEN JA OIKAISU

"Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 34 d § 1 mom., muutettu lailla 958/2015.)

"Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallinto-laissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi." (Lukiolaki 629/1998, 34 d 2 mom., muutettu lailla 958/2015.)

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla (lukiolaki 629/1998, 34 e § 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

”Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014.)

”Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään. Todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä
S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä
A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä
ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Teemaopinnoista merkitään hyväksytysti suoritettut kurssit käyttäen kurssien nimiä ja niistä saatua suoritusmerkintää (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, siitä tulee tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot. Todistukseen merkitään kunkin kurssin numeroarvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Kokonaiskurssimäärään ei lasketa valtakunnallisina syventävinä kursseina suoritettuja hylättyjä teemaopintokursseja, hylättyjä paikallisia syventäviä, hylättyjä valtakunnallisia soveltavia eikä hylättyjä paikallisia soveltavia kursseja.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

TODISTUS SUULLISEN KIELITAIDON KOKEESTA

Lukioasetuksella säädetyn suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

LUKIODIPLOMITODISTUS

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen kurssien määrä mukaan lukien lukiodiplomikurssi
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

7 KEMPELEEN LUKION OPPIAINEET

7.1 Valtakunnalliset oppiaineet

7.1.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmistä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien erittelemisen ja tulkitsemisen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia, sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetuksessa tehdään yhteistyötä oppimäärien välillä ja muiden oppiaineiden kanssa.

7.1.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla pakollisilla kursseilla syvennetään kielitietoutta ja kulttuurin tuntemusta, kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Varsinkin pakollisilla kursseilla kiinnitetään huomiota erityisesti päättelevään ja kriittiseen lukutaitoon. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Aihekokonaisuuksista **monilukutaito ja mediat** sisältyy kaikkiin äidinkielen ja kirjallisuuden pakollisiin kursseihin, **kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys** painottuu kursseihin ÄI_3, ÄI_5 ja ÄI_6, **aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä** kurssiin ÄI_4, **hyvinvointi ja turvallisuus** kurssiin ÄI_1, **kestävä elämäntapa ja globaali** vastuu kursseihin ÄI_2 ja ÄI_6 sekä **teknologia ja yhteiskunta** kursseihin ÄI_1, ÄI_2, ÄI_4, ÄI_5 ja ÄI_6.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleisivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein

- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykyläiskulttuurissa.

ARVIOINTI

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsejana.

Kurssit ÄI_1–ÄI_10 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssit ÄI_11–ÄI_13 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Arvioitavien töiden määrä vaihtelee kurseittain. Kaikissa kurseissa ÄI_1–ÄI_13 suorittamatta jääneet työt alentavat arvosanaa tuntuvasti. Jotta kurssi ylipäätään voidaan arvioida, vähintään puolet kurssin töistä on oltava suoritettuna.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakolliset kurssit ÄI_1–ÄI_6 suoritetaan numerojärjestyksessä.

Pakolliset kurssit ÄI_1–ÄI_6 jakautuvat opiskeluvuosiin seuraavasti: kurssit ÄI_1 ja ÄI_2 suoritetaan ensimmäisenä vuotena, kurssit ÄI_3–ÄI_5 toisena vuotena ja kurssi ÄI_6 kolmantena vuotena. Valtakunnallisista syventävistä kurseista ÄI_7 suoritetaan toisena vuotena ja kurssit ÄI_8 ja ÄI_9 sijoittuvat kolmanteen opiskeluvuoteen. Paikalliset syventävät kurssit suositellaan suoritettavaksi seuraavasti: ensimmäisenä opiskeluvuotena kurssit ÄI_10 ja ÄI_11, toisena vuotena kurssi ÄI_12 sekä kurssi ÄI_13 minä vuotena tahansa.

Mitään kurseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, sillä äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu on koko ajan elävää vuorovaikutusta. Kehittyminen kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden alueilla edellyttää monipuolista teoreettista pohdiskelua ja käytännön harjoittelua niin kieleen, kirjallisuuteen, puheviestintään, kirjoittamiseen kuin medioihinkin liittyvien tietojen ja taitojen osalta.

SUOMEN KIELEN JA KIRJALLISUUDEN PAKOLLISET KURSSIT

1. TEKSTIT JA VUOROVAIKUTUS (ÄI_1)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa
- kielenhuoltoa.

2. KIELI, KULTTUURI JA IDENTITEETTI (ÄI_2)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellään
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- kielenhuoltoa.

3. KIRJALLISUUDEN KEINOJA JA TULKINTAA (ÄI_3)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi

- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta
- kielenhuoltoa.

4. TEKSTIT JA VAIKUTTAMINEN (ÄI_4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhettavat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu
- kielenhuoltoa.

5. TEKSTI JA KONTEKSTI (ÄI_5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyyli- ja lausepiirteitä
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin
- suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee
- kielenhuoltoa muun muassa tyylin näkökulmasta.

6. NYKYKULTTUURI JA KERTOMUKSET (ÄI_6)

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa
- nykysteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa
- kielenhuoltoa.

SUOMEN KIELEN JA KIRJALLISUUDEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. PUHE- JA VUOROVAIKUTUSTAITOJEN SYVENTÄMINEN (ÄI_7)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi ÄI_1.

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa,

opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä.

8. KIRJOITTAMISTAITOJEN SYVENTÄMINEN (ÄI_8)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI_1–ÄI_5.

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon äidinkielen kirjoitustaidon kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua

- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta
- mediatekstien tuottamista ja analyysia
- ylioppilastutkinnon äidinkielen kirjoitustaidon kokeen vaatimukset
- ylioppilastutkinnon äidinkielen kirjoitustaidon kokeen tehtävien harjoittelu
- kielenhuolto I: puhe- ja kirjakieli, alkukirjain, yhdyssanat, vierassanat, lukusanat, rektio, rinnastus, sanajärjestys.

9. LUKUTAITOJEN SYVENTÄMINEN (ÄI_9)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI_1–ÄI_5.

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon äidinkielen lukutaidon kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen
- ylioppilastutkinnon äidinkielen lukutaidon kokeen vaatimukset
- ylioppilastutkinnon äidinkielen lukutaidon kokeen tehtävien harjoittelu
- kielenhuolto II: välimerkit, lause, virke, pronominit, verbit, kongruenssi, omistusliite.

SUOMEN KIELEN JA KIRJALLISUUDEN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kirjoittamisen kurssi ÄI_10 on tarkoitettu kaikille. Kursseilla ÄI_11–ÄI_13 syvennyttään draamaan, luovaan kirjoittamiseen ja kaunokirjallisuuden lukemiseen.

10. KIRJOITTAMISEN JA TEKSTITAITOJEN ABC (ÄI_10)

Kurssi on tarkoitettu kaikille.

Opiskelija vahvistaa käytännön harjoituksin asiakirjoittamisen taitojaan. Hän perehtyy esseen ja tekstitaitovastausten kirjoittamisen eri vaiheisiin: ideointiin, jäsentelyyn, tekstin tuottamiseen, muokkaamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kirjoittamisen prosessisen luonteen ja kirjoitusprosessin vaiheet
- omaksuu valmiuksia asiatekstien kirjoittamiseen
- syventää tietoja tekstilajien vaatimuksista
- oppii erittelemään tekstin ominaisuuksia
- tutustuu harjoitusten avulla tekstitaitotehtäviin
- vahvistaa omaa kirjoittajaminäänsä.

Keskeiset sisällöt

- prosessikirjoittaminen
- kuvan lukeminen
- erilaisten suunnittelukeinojen monipuolinen käyttö
- tekstin havainnollistaminen
- tekstin muokkaaminen
- tekstitaidon harjoitukset.

11. DRAAMA – TOIMINTAA JA KOKEMUKSIA (ÄI_11)

Kurssi on tarkoitettu kaikille.

Opiskelijan vuorovaikutustaidot, ilmaisuvalmiudet ja itsetuntemus syvenevät. Kullakin kurssilla oppimiskohteeksi nostetaan myös ilmiö – esimerkiksi koulukiusaaminen, menestymispaineet tai muu vastaava ilmiö –, josta ryhmä on kiinnostunut. Oppiminen tapahtuu draamaprosessissa, toiminnan ja tekemisen kautta, ilman yleisöä. (Prosessi voidaan kuitenkin työstää esitykseksi luokan ulkopuolelle, jos ryhmä niin haluaa.)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii virheidensietokykyä
- tutustuu draaman työtapoihin
- laajentaa vuorovaikutustaitojaan, itsetuntemustaan ja ilmaisuvalmiuksiaan.

Keskeiset sisällöt

- luottamis-, läsnäolo-, kuuntelu- ja hyväksymisharjoitukset (improvisaatio)
- äänenkäyttö, mimiikka ja liikeilmaisuus
- draamallisen kerronnan peruskäsitteitä
- ilmiötä tutkiva prosessi, ns. prosessidraama
- itsearviointi, esimerkiksi oppimispäiväkirja.

12. LUOVA KIRJOITTAMINEN (ÄI_12)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI_1–ÄI_3.

Opiskelija kirjoittaa monipuolisesti fiktiivisiä tekstejä omien taipumustensa mukaisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää erilaisten fiktiivisten tekstien tuntemustaan
- ymmärtää luovan kirjoittamisen prosessin
- tuottaa erilaisia fiktiivisiä tekstejä
- harjaantuu antamaan ja vastaanottamaan palautetta
- löytää uusia ilmaisukeinoja muun muassa kaunokirjallisiin tekstilajeihin
- etsii persoonallista ilmaisutapaansa.

Keskeiset sisällöt

- fiktiivisten tekstien kirjoittaminen
- tekstien analysoiminen ja palautteen antaminen
- tekstin muokkaaminen yksin ja ryhmässä
- kuvan, äänen ja erilaisten tekstien hyödyntäminen virikkeenä
- mahdollinen kurssijulkaisu.

13. LUKUPIIRI (ÄI_13)

Opiskelija syventää taitoja lukea kaunokirjallisuutta ja keskustella siitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvaa lukijana
- rakentaa henkilökohtaista suhdetta luettavaan tekstiin ja jakaa sitä muiden lukijoiden kanssa
- kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja seuraa aktiivisesti kirjallista elämää
- oppii löytämään itselleen kiinnostavaa luettavaa
- nauttii kaunokirjallisuuden lukemisesta.

Keskeiset sisällöt

- erilaisten kaunokirjallisten tekstien lukeminen
- kaunokirjallisten tekstien analysoiminen
- kaunokirjallisuudesta keskusteleminen
- ajankohtaisen kirjallisuuskeskustelun seuraaminen
- kaunokirjallisuuden vinkkaaminen
- lukupäiväkirjan pitäminen
- vierailu esimerkiksi teatterissa, kirjamessuilla tai kirjailijan esiintymistilaisuudessa.

7.1.2 Ruotsi, toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä niin Suomessa ja Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaimena. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskelu ympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

RUOTSIN KIELEN OPETUKSEN YHTEISET TAVOITTEET

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- kehittyä ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyä tavoitteellisenä kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelu strategioita

- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 2) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
B1-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Kurssit RUB1_1–RUB1_7 arvioidaan asteikolla 4–10. Syventävän kurssin RUB1_6 suoritusten arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuihin arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä. Paikalliset syventävät kurssit RUB1_8–RUB1_11 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kieliopin kertauskurssi (RUB1_8) suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä. Pakolliset kurssit RUB1_1–RUB1_5 suoritetaan numerjärjestyksessä. Kaikkien pakollisten kurssien jälkeen suoritetaan kurssit RUB1_6 ja RUB1_7. Kursseja RUB1_1, RUB1_2, RUB1_4 ja RUB1_5 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Paikallisia syventäviä kursseja ei pääsääntöisesti voi suorittaa itsenäisesti.

B1-RUOTSIN PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla RUB1_1 ja RUB1_2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista RUB1_3 lähtien kiinnitetään yhä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla RUB1_4 ja RUB1_5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. MINUN RUOTSINI (RUB1_1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

2. HYVINVOINTI JA IHMISSUHTEET (RUB1_2)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. KULTTUURI JA MEDIAT (RUB1_3)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

4. MONENLAISET ELINYMPÄRISTÖMME (RUB1_4)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

5. OPISKELU- JA TYÖELÄMÄÄ RUOTSIKSI (RUB1_5)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

B1-RUOTSIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

6. VIESTI JA VAIKUTA PUHUEN (RUB1_6)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

7. KESTÄVÄ ELÄMÄNTAPA (RUB1_7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

B1-RUOTSIN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

8. KIELIOPIN KERTAUSKURSSI (RUB1_8)

Tavoitteena on kerrata ja täydentää perusopetuksen tiedot lukion lähtötasoa vastaaviksi. Kurssilla kerrataan peruskielioppi kirjallisten ja suullisten tehtävien avulla. Lisäksi kurssilla on kuuntelu- ja kirjoitusharjoituksia.

9. KUULLUN JA LUETUN YMMÄRTÄMINEN (RUB1_9)

Tavoitteena on oppia erilaisia strategioita kuullun- ja luetunymmärtämistaitojen kohentamiseksi. Kurssilla tehdään kuuntelu- ja tekstinymmärtämistehtäviä sekä harjoitellaan keskeistä sanastoa ja tehdään kirjoitusharjoituksia käsitellyistä aihepiireistä.

10. KULTTUURIEN TEKIJÖITÄ JA NÄKIJÖITÄ (RUB1_10)

Kurssilla käsitellään kulttuurin eri aloja Pohjoismaissa. Aihekokonaisuudet **kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys** ja **monilukutaito ja mediat** tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemistaan kulttuurin osa-alueista lyhyitä tuotoksia ja esittelevät ne.

11. ABIEN KERTAUSKURSSI (RUB1_11)

Tavoitteena on vahvistaa keskeisiä rakenteita ja syventää kuullun- ja tekstinymmärtämisen taitoja sekä kehittää sanaston hallintaa ja aineen kirjoittamistaitoja. Kurssi valmentaa ylioppilastutkinnon ruotsin kielen kokeeseen.

7.1.3 Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaidona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

VIERAIDEN KIELTEN OPETUKSEN YHTEISET TAVOITTEET

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyä tavoitteellisenä kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 2) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan

tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1
Ranska B2 Saksa B2 Venäjä B2	A2.2	A2.2	A2.2
Ranska B3 Saksa B3 Venäjä B3	A2.1	A2.1	A2.1

Kempeleen kunnan kieliohjelmassa A1-kielenä tarjotaan englantia ja perusopetuksen kuudennelta vuosiluokalta alkavana B1-kielenä ruotsia.

ARVIOINTI

Vieraissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kieli- taidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osin eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Vieraiden kielten valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan asteikolla 4–10. Vieraiden kielten paikalliset syventävät kurssit arvioidaan kyseisen kielen luonnehdintojen yhteydessä erikseen mainitulla tavalla, kuitenkin pääsääntöisesti asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

OPPIMÄÄRÄN VAIHTAMINEN

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssija luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	A-oppimäärä		B1-oppimäärä		B2-oppimäärä		B3-oppim.
Kurssi	1	→	1	→	1	→	3
Kurssi	2	→	2	→	3	→	5
Kurssi	3	→	3	→	4	→	6
Kurssi	4	→	4	→	2	→	4
Kurssi	6	→	5	→	5	→	7
Kurssi	7	→	7	→	6	→	8
Kurssi	8	→	6				

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurssija sen mukaan, miten kyseisen aineen opettaja ja rehtori yhdessä tapauskohtaisesti harkitsevat. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija pystyy opiskelemaan myös toisen oppimäärän kurssija oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit on mahdollista lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kurssieiksi kyseisen aineen opettajan ja rehtorin harkinnan mukaan.

KURSSIT

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB3_2 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2. Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

- EN = englannin kieli
- RA = ranskan kieli
- SA = saksan kieli
- VE = venäjän kieli.

Vieraiden kielten valtakunnalliset kurssit suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. Kurssien tarkka suoritusjärjestys määritellään jokaisen vieraan kielen kohdalla erikseen.

7.1.4 Englanti, A-oppimäärä

OPETUKSEN TAVOITTEET

A-englannin opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyä englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliohjelmaansa tulevaisuuden tarpeita varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

A-englannin valtakunnalliset kurssit ENA_1– ENA_8 ja kurssi ENA_10 arvioidaan asteikolla 4–10. Muut A-englannin kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssit ENA_1–ENA_4 suoritetaan numerojärjestyksessä, ja sen jälkeen suoritetaan kurssit ENA_5 ja ENA_6 vapaassa järjestyksessä. Tämän jälkeen suoritetaan valtakunnalliset syventävät kurssit ENA_7 ja ENA_8 ja paikallinen syventävä kurssi ENA_10 vapaassa järjestyksessä.

Mikäli opiskelija valitsee kurssin ENA_9, se suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena. Mikäli opiskelijan kielitaito edellyttää kurssin ENA_11 suorittamista, se on tarkoituksenmukaisinta suorittaa toisena opiskeluvuotena. Kurssista ENA_12 opiskelija hyötyy eniten kolmantena opiskeluvuotena.

Kursseja ENA_1, ENA_2, ENA_3, ENA_4, ENA_6, ENA_7 ja ENA_10 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Kursseja ENA_8, ENA_9, ENA_11 ja ENA_12 ei voi suorittaa itsenäisesti.

A-ENGLANNIN PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla ENA_1 ja ENA_2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista ENA_3 lähtien kiinnitetään yhä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla ENA_4–ENA_6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. ENGLANNIN KIELI JA MAAILMANI (ENA_1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. IHMINEN VERKOSTOISSA (ENA_2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. KULTTUURI-ILMIÖITÄ (ENA_3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. YHTEISKUNTA JA YMPÄRÖIVÄ MAAILMA (ENA_4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. TIEDE JA TULEVAISUUS (ENA_5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutetaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknolo-

gian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. OPISKELU, TYÖ JA TOIMEENTULO (ENA_6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

A-ENGLANNIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää englannin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen englanninkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. KESTÄVÄ ELÄMÄNTAPA (ENA_7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. VIESTI JA VAIKUTA PUHUEN (ENA_8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

A-ENGLANNIN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Paikalliset syventävät kurssit keskittyvät tiettyihin kielitaidon osa-alueisiin sekä valmentavat ylioppilastutkinnon englannin kokeeseen. Kurssit ENA_9 ja ENA_11 on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on suuria vaikeuksia edetä englannin opinnoissaan.

9. EKOJEN PERUSKURSSI (ENA_9)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta. Kurssilla täydennetään opiskelijan tiedot lukion lähtötasoa vastaaviksi ja opastetaan opiskelijaa lukion työtapoihin. Kurssilla kerrataan ja vahvistetaan sanaston ja perusrakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kieliopista kerrataan perusverbioppi (mm. verbien yleismuodot ja futuuri) sekä sanajärjestys.

10. YHTEINEN MAAILMA (ENA_10)

Kurssi on ylioppilastutkinnon A-englannin kokeeseen valmentava kertauskurssi. Kurssin aihealueita ovat yhteiskunnalliset asiat, yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet. Kurssin tavoitteena on täydentää pakollisten kurssien sanastoa ja teemoja ajankohtaisilla aihepiireillä. Kurssilla harjoitellaan ylioppilastutkinnon A-englannin koetta varten ja vahvistetaan eri koetehtävytyyppien hallintaa.

11. KUULLUN JA LUETUN YMMÄRTÄMINEN (ENA_11)

Kurssi on tarkoitettu niille (pääosin toisen vuoden) opiskelijoille, joilla on vaikeuksia englannin opintoihin liittyvissä kuullun- ja luetunymmärtämistehtävissä ja jotka ovat motivoituneita tekemään töitä taitojensa kohentamiseksi. Kurssilla tutustutaan sellaisiin englannin kielen ominaispiirteisiin, luetun ja kuullun ymmärtämisen strategioihin ja muihin tekniikoihin, joiden hallinta helpottaa ymmärtämisprosessia, ja tehdään erilaisia kuunteluun ja lukemiseen liittyviä harjoituksia. Kurssilla kerrataan ja laajennetaan keskeistä sanastoa perusaihepiireistä. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu sietämään ymmärtämisprosessiin liittyvää epävarmuutta, uskaltautuu kokeilemaan erilaisia tapoja lähestyä ymmärtämisen vaikeutta, oppii valitsemaan itselleen sopivimpia ymmärtämisstrategioita sekä rohkaistuu ja innostuu lukemaan englanninkielisiä tekstejä ja kuuntelemaan englantia eri yhteyksissä.

12. KIELIOPIN KERTAUSKURSSI ABEILLE (ENA_12)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa englannin keskeisten rakenteiden hallintaa ja valmentaa opiskelijaa ylioppilastutkinnon A-englannin rakenne- ja sanastokokeeseen.

7.1.5 Ranska, saksa ja venäjä, B2-oppimäärä

Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneita vieraita kieliä kutsutaan B2-kieliksi. Jos B2- ja B3-kielten lukijat yhdistetään samaksi ryhmäksi lukiossa, B2-kielen lukijat aloittavat B3-oppimäärän kurssista 3 Elämän tärkeitä asioita.

7.1.5.1 B2-ranska

Ranskaa puhutaan viidellä mantereella. Se on virallisena kielenä useissa Euroopan ja Afrikan maissa sekä Kanadassa. Ranskaa äidinkielenään puhuvien määrä on voimakkaassa kasvussa. Se on tärkeä kieli politiikassa ja taloudessa. Ranskan kielen kurssien tavoitteina on tarjota sellainen suullinen ja kirjallinen kielitaito, jolla selviää mitä erilaisimmissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Kurssit perehdyttävät paitsi Ranskan myös koko ranskankielisen maailman kulttuuriin ja oloihin.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Kurssit RAB2_1–RAB2_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Paikallinen syventävä kurssi RAB2_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päättötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen keskiarvon perusteella.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kaikki B2-ranskan kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B2-RANSKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovitujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. ELÄMÄN TÄRKEITÄ ASIOITA (RAB2_1)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. MONENLAISTA ELÄMÄÄ (RAB2_2)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. HYVINVOINTI JA HUOLENPITO (RAB2_3)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. KULTTUURI JA MEDIAT (RAB2_4)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. OPISKELU, TYÖ JA TULEVAISUUS (RAB2_5)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. YHTEINEN MAAPALLOMME (RAB2_6)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA (RAB2_7)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. VIESTI PUHUEN JA KIRJOITTAEN (RAB2_8)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

B2-RANSKAN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN (RAB2_9)

Kurssilla käydään läpi ylioppilastutkinnon B2-ranskan kokeen tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan erityisesti kuullun ja luetun ymmärtämistä sekä kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita.

7.1.5.2 B2-saksa

OPETUKSEN TAVOITTEET

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Kurssit SAB2_1–SAB2_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssi SAB2_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kaikki B2-saksan kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B2-SAKSAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. ELÄMÄN TÄRKEITÄ ASIOITA (SAB2_1)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. MONENLAISTA ELÄMÄÄ (SAB2_2)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. HYVINVOINTI JA HUOLENPITO (SAB2_3)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. KULTTUURI JA MEDIAT (SAB2_4)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. OPISKELU, TYÖ JA TULEVAISUUS (SAB2_5)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. YHTEINEN MAAPALLOME (SAB2_6)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA (SAB2_7)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittävät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. VIESTI PUHUEN JA KIRJOITTAEN (SAB2_8)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

B2-SAKSAN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. KIELIOPIN KERTAUSKURSSI (SAB2_9)

Kurssilla kerrataan saksan kielen keskeinen kielioppi. Tavoitteena on vahvistaa keskeisten rakenteiden hallintaa ja valmentaa ylioppilastutkinnon B2-saksan kokeeseen. Kurssilla tehdään kieliopista kirjallisia ja suullisia tehtäviä, harjoitellaan kirjoittamista sekä kuuntelua.

7.1.5.3 B2-venäjä

Venäjän kieli on slaavilainen kieli, joka kuuluu maailman viiden eniten puhutun kielen joukkoon. Venäjän kielen aakkosia nimitetään kyrillisiksi, mutta rakenteeltaan venäjä ei erityisesti eroa muista eurooppalaisista kielistä. Venäjän kieltä tarvitaan Suomessa hoidettaessa niin kulttuuri- kuin kaupallisiakin yhteyksiä naapurimaamme kanssa. Myös venäjänkielisten maahanmuuttajien määrä Suomessa lisää venäjän kielen osaamisen tarvetta. Sekä perusopetuksessa alkaneen että lukiossa alkavan venäjän opetuksessa pyritään siihen, että opiskelija tuntee venäjänkielistä kulttuuria, pystyy ymmärtämään yleistekstien sisällön ja normaalitempolla puhuttua arkikieltä sekä osaa itse käyttää kielen keskeistä ainesta niin suullisesti kuin kirjallisesti.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Valtakunnalliset syventävät kurssit VEB2_1–VEB2_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Paikallinen syventävä kurssi VEB2_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päättötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen keskiarvon perusteella.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kaikki B2-venäjän kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B2-VENÄJÄN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kurseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kurseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. ELÄMÄN TÄRKEITÄ ASIOITA (VEB2_1)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. MONENLAISTA ELÄMÄÄ (VEB2_2)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. HYVINVOINTI JA HUOLENPITO (VEB2_3)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. KULTTUURI JA MEDIAT (VEB2_4)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. OPISKELU, TYÖ JA TULEVAISUUS (VEB2_5)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. YHTEINEN MAAPALLOMME (VEB2_6)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA (VEB2_7)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. VIESTI PUHUEN JA KIRJOITTAEN (VEB2_8)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

B2-VENÄJÄN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN (VEB2_9)

Kurssilla käydään läpi ylioppilastutkinnon B2-venäjän kokeen tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan erityisesti kuullun ja luetun ymmärtämistä sekä kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita.

7.1.6 Ranska, saksa ja venäjä, B3-oppimäärä

7.1.6.1 B3-ranska

Ranskaa puhutaan viidellä mantereella. Se on virallisena kielenä useissa Euroopan ja Afrikan maissa sekä Kanadassa. Ranskaa äidinkielenään puhuvien määrä on voimakkaassa kasvussa. Se on tärkeä kieli politiikassa ja taloudessa. Ranskan kielen kurssien tavoitteina on tarjota sellainen suullinen ja kirjallinen kielitaito, jolla selviää mitä erilaisimmissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Kurssit perehdyttävät paitsi Ranskan myös koko ranskankielisen maailman kulttuuriin ja oloihin.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Kurssit RAB3_1–RAB3_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Paikallinen syventävä kurssi RAB3_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päättötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen keskiarvon perusteella.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kaikki B3-ranskan kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B3-RANSKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. TUTUSTUTAAN TOISIIMME JA UUTEEN KIELEEN (RAB3_1)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. MATKALLA MAAILMASSA (RAB3_2)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. ELÄMÄN TÄRKEITÄ ASIOITA (RAB3_3)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. MONENLAISTA ELÄMÄÄ (RAB3_4)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. HYVINVOINTI JA HUOLENPITO (RAB3_5)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. KULTTUURI JA MEDIAT (RAB3_6)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. OPISKELU, TYÖ JA TULEVAISUUS (RAB3_7)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. YHTEINEN MAAPALLOMME (RAB3_8)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

B3-RANSKAN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN (RAB3_9)

Kurssilla käydään läpi ylioppilastutkinnon B3-ranskan kokeen tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan erityisesti kuullun ja luetun ymmärtämistä sekä kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita.

7.1.6.2 B3-saksa

OPETUKSEN TAVOITTEET

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Kurssit SAB3_1–SAB3_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssi SAB3_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kaikki B3-saksan kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerjärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B3-SAKSAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. TUTUSTUTAAN TOISIIMME JA UUTEEN KIELEEN (SAB3_1)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. MATKALLA MAAILMASSA (SAB3_2)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. ELÄMÄN TÄRKEITÄ ASIOITA (SAB3_3)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. MONENLAISTA ELÄMÄÄ (SAB3_4)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. HYVINVOINTI JA HUOLENPITO (SAB3_5)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvin-

vointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. KULTTUURI JA MEDIAT (SAB3_6)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. OPISKELU, TYÖ JA TULEVAISUUS (SAB3_7)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. YHTEINEN MAAPALLOME (SAB3_8)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

B3-SAKSAN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. KIELIOPIN KERTAUSKURSSI (SAB3_9)

Kurssilla kerrataan saksan kielen keskeinen kielioppi. Tavoitteena on vahvistaa keskeisten rakenteiden hallintaa ja valmentaa ylioppilastutkinnon B3-saksan kokeeseen. Kurssilla tehdään kieliopista kirjallisia ja suullisia tehtäviä sekä harjoitellaan kirjoittamista ja kuuntelua.

7.1.6.3 B3-venäjä

Venäjän kieli on slaavilainen kieli, joka kuuluu maailman viiden eniten puhutun kielen joukkoon. Venäjän kielen aakkosia nimitetään kyrillisiksi, mutta rakenteeltaan venäjä ei erityisesti eroa muista eurooppalaisista kielistä. Venäjän kieltä tarvitaan Suomessa hoidettaessa niin kulttuuri- kuin kaupallisiakin yhteyksiä naapurimaamme kanssa. Myös venäjänkielisten maahanmuuttajien määrä Suomessa lisää venäjän kielen osaamisen tarvetta. Sekä perusopetuksessa alkaneen että lukiossa alkavan venäjän opetuksessa pyritään siihen, että opiskelija tuntee venäjänkielistä kulttuuria, pystyy ymmärtämään yleistekstien sisällön ja normaalitempolla puhuttua arkikieltä sekä osaa itse käyttää kielen keskeistä ainesta niin suullisesti kuin kirjallisesti.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

ARVIOINTI

Valtakunnalliset syventävät kurssit VEB3_1–VEB3_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Paikallinen syventävä kurssi VEB3_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päätötodistuksen arvostana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen keskiarvon perusteella.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kaikki B3-venäjän kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B3-VENÄJÄN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. TUTUSTUTAAN TOISIIMME JA UUTEEN KIELEEN (VEB3_1)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. MATKALLA MAAILMASSA (VEB3_2)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. ELÄMÄN TÄRKEITÄ ASIOITA (VEB3_3)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. MONENLAISTA ELÄMÄÄ (VEB3_4)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. HYVINVOINTI JA HUOLENPITO (VEB3_5)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. KULTTUURI JA MEDIAT (VEB3_6)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. OPISKELU, TYÖ JA TULEVAISUUS (VEB3_7)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. YHTEINEN MAAPALLOME (VEB3_8)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

B3-VENÄJÄN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN (VEB3_9)

Kurssilla käydään läpi ylioppilastutkinnon B3-venäjän tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan erityisesti kuullun ja luetun ymmärtämistä sekä kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita.

7.1.7 Matematiikka

Matematiikka on luonnontieteiden yhteinen kieli, joka on ihmisen äidinkielestä lähes riippumaton. Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, yrittäjyydessä, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja, jotka kehittävät myös kaikille tärkeää loogista ajattelukykyä.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtyä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen. Opiskelijoille korostetaan pitkäjänteisen työskentelyn merkitystä asioiden oppimisen ja yhdistämisen onnistumisessa.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja sopivissa tilanteissa matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta. Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet. Tekniset apuvälineet eivät korvaa opiskelijan omaa ajattelua, ja osa tehtävistä on pystyttävä ratkaisemaan myös ilman teknisiä apuvälineitä. Valtakunnallisissa pakollisissa kursseissa järjestettävä kurssikoe on kaksiosainen, ja siinä ensimmäinen osio suoritetaan ilman teknisiä apuvälineitä. Muissa kursseissa opettaja päättää kokeen muodosta.

ARVIOINTI

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen. Opiskelijan tulee näyttää ko. kurssin keskeisten sisältöjen hallintaansa jo kurssin aikana (kurssin

alussa erikseen esitettävällä tavalla), jotta arvioinnin edellytykset täyttyvät ja opiskelija voidaan päästää kurssin kokeeseen.

Paikallisten syventävien kurssien MAA_14, MAA_15, MAA_17, MAB_10 ja MAB_9 arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10. Kurssien MAA_14 ja MAB_9 arvosanoja voidaan käyttää lisänäyttönä harkittaessa pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien pohjalta muodostuvan oppimäärän arvosanan korotusta. Kurssi MAA_16 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssit MAY_1 sekä MAA_2–MAA_13 ja MAB_2–MAB_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Hyväksytysti suoritettujen oppimäärän vaihdosta muodostuvat paikalliset syventävät kurssit MAB_11–MAB_16 voidaan arvioida opiskelijan valinnan mukaan joko asteikolla 4–10 tai asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

OPPIMÄÄRÄN VAIHTAMINEN

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti:

- MAA_2 → MAB_2
- MAA_3 → MAB_3
- MAA_6 → MAB_7
- MAA_8 → MAB_4
- MAA_10 → MAB_5
- MAA_15 → MAB_6.

Mikäli opiskelijalla on edellä olevien vastaavuuksien huomioon otamisen jälkeen muita pitkän oppimäärän mukaisia opintoja hyväksytysti suoritettuina, ne huomioidaan matematiikan lyhyen oppimäärän paikallisina syventävinä kursseina seuraavasti:

- MAA_16 → MAB_10
- MAA_4 → MAB_11
- MAA_5 → MAB_12
- MAA_7 → MAB_13
- MAA_9 → MAB_14
- MAA_11 → MAB_15
- MAA_12 → MAB_16.

Edellä olevissa vastaavuuksissa pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Pyynnöstä opiskelijalle järjestetään lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi kursseilla MAB_2–MAB_5.

Arvosanalla 4 suoritettujen pitkän matematiikan valtakunnallisten kurssien, jotka eivät vastaa lyhyen matematiikan valtakunnallisia kursseja, eivät siirry lyhyen matematiikan paikallisiksi kursseiksi. Tällöin opiskelijalle jää lukion oppimäärän 75 kurssiin sisältyviä pitkän matematiikan valtakunnallisia kursseja arvosanalla 4.

Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Matematiikan oppiminen perustuu omakohtaiseen harjoitteluun ja loogiseen päättelyyn. Kullakin kurssilla harjoitusten suorittaminen on olennainen osa oppimista. Matematiikassa uusi tieto on rakenteeltaan usein edellisten kurssien tietoihin pohjautuvaa. Suoritusjärjestyksessä on huomioitava myöhemmin kurssikohtaisten esittelyjen kohdalla mainitut tiedot niistä kursseista, joiden sisältämät tiedot ja taidot ovat pohjana kunkin valittavana olevan kurssin suorittamiselle.

Kurssien suorittamista itsenäisesti ei suositella. Opiskelijalle voidaan kuitenkin erillisen hakemuksen perusteella myöntää lupa suorittaa jokin kurseista (MAA_2–MAA_13, MAB_2–MAB_8) itsenäisesti. Tällöin opiskelijalle annetaan tehtäviä, joiden ratkaisut on näytettävä opettajalle tiettyyn määräaikaan mennessä. Lisäksi opiskelijan on suoritettava hyväksytysti kurssikoe, jonka perusteella kyseisen kurssin arvosana määräytyy.

Kursseissa MAB_11–MAB_16 ei järjestetä erikseen opetusta. Kyseiset kurssit ovat erilaajuisten oppimäärien välisten kurssisiirrosten mukaisia vastaavuuksia, ks. edellä oleva luku Oppimäärän vaihtaminen.

Kurssi MAB_6 Talousmatematiikka soveltuu suoraan myös pitkän matematiikan opiskelijoille paikallisena syventävänä kurssina, jolloin opiskelijan suoritus kirjataan kohtaan MAA_15. Kurssille MAA_15 voidaan perustaa tarvittaessa oma opetusryhmä.

Mikäli pitkän matematiikan valinnut opiskelija osallistuu ylioppilastutkinnon lyhyen matematiikan kokeeseen, hänelle suositellaan kurssia MAB_9 kurssin MAA_14 sijaan. Tällöin kurssin MAB_9 arvosana voidaan merkitä opiskelijan pitkän matematiikan kurssin MAA_18 kohdalle paikallisena syventävänä kurssina.

Ks. lisäksi oppimääräkohtaisesti luku Kurssien suorittaminen.

7.1.7.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuihin ja kiehtovaan olemukseen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matematiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

MATEMATIIKAN YHTEINEN PAKOLLINEN KURSSI

1. LUVUT JA LUKUJONOT (MAY_1)

Kurssin aikana opiskelija valitsee, jatkaako hän matematiikan opintojaan pitkän vai lyhyen oppimäärän mukaisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- reaalitylvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa.

7.1.7.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Useilla aloilla matematiikan pitkän oppimäärän suorittamisesta saa opiskelijavalinnassa lisäpisteitä. Pitkän oppimäärän suorittamalla opiskelija ei sulje itseltään mitään vaihtoehtoja pois mutta parhaassa tapauksessa avaa monia mahdollisuuksia.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä ja keskustelemaan matematiikasta, sekä oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksusia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pitkän matematiikan kurssien suositeltava suoritusjärjestys on seuraava: ensimmäisenä vuotena kurssit MAY_1, MAA_2–MAA_4, MAA_16 (hajautettuna kurssien MAA_2–MAA_4 aikana) ja MAA_15 (ks. myös matematiikan yleinen osa), toisena vuotena kurssit MAA_5, MAA_11, MAA_6, MAA_7, MAA_8 ja MAA_12 sekä kolmantena vuotena kurssit MAA_9, MAA_10, MAA_13/MAA_17 ja MAA_14/MAA_18.

PITKÄN MATEMATIIKAN PAKOLLISET KURSSIT

2. POLYNOMIFUNKTIOT JA -YHTÄLÖT (MAA_2)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAY_1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomi yhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- osaa ratkaista korkeamman asteen polynomi yhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomi yhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja muotoa $(a + b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat
- 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- 2. asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomi yhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen.

3. GEOMETRIA (MAA_3)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen.

4. VEKTORIT (MAA_4)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_3 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen
- osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa.

5. ANALYYTTINEN GEOMETRIA (MAA_5)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_4 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta.

6. DERIVAATTA (MAA_6)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_5 tiedot ja taidot. Kurssi on pohjana kursseille MAA_7–MAA_9.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen.

7. TRIGONOMETRISET FUNKTIOT (MAA_7)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_6 tiedot ja taidot. Kurssi on pohjana kurssille MAA_9.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometrinen funktioiden tutkimisessa ja trigonometrinen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometrinen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometrinen funktioiden derivaatat.

8. JUURI- JA LOGARITMIFUNKTIOT (MAA_8)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_7 tiedot ja taidot. Kurssi on pohjana kurssille MAA_9.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa potenssienlaskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat.

9. INTEGRAALILASKENTA (MAA_9)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA_6–MAA_8 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen.

10. TODENNÄKÖISYYS JA TILASTOT (MAA_10)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_5 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaali-jakaumaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma.

PITKÄN MATEMATIIKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

11. LUKUTEORIA JA TODISTAMINEN (MAA_11)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_4 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen

- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi.

12. ALGORITMIT MATEMATIIKASSA (MAA_12)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA_7 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää algoritmista ajatteluaan
- osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö.

13. DIFFERENTIAALI- JA INTEGRAALILASKENNAN JATKOKURSSI (MAA_13)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA_6–MAA_10 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta

- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa.

PITKÄN MATEMATIIKAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

14. KERTAUSKURSSI (MAA_14)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA_1–MAA_10 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- saa mahdollisimman hyvän perustan jatko-opinnoille.

Keskeiset sisällöt

Syventäviä tehtäviä matematiikan pitkän oppimäärän eri osa-alueista.

15. TALOUSHMATEMATIIKKA (MAA_15)

Ks. MAB_6.

16. VARMENNA JA SYVENNÄ PERUSTAITOJASI (MAA_16)

Kurssi suoritetaan kurssien MAA_1–MAA_3 yhteydessä hajautettuna. Kurssia suositellaan kaikille pitkän matematiikan aloittajille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- saa mahdollisimman hyvän perustan myöhemmille matematiikan kursseille.

Keskeiset sisällöt

Kertaavia ja syventäviä tehtäviä pitkän matematiikan kurssien MAA_1–MAA_3 aiheista.

17. TUKEA FUNKTIOIHIN, YHTÄLÖIHIN JA DERIVAATTAAN (MAA_17)

Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on ollut vaikeuksia kursseilla MAA_7–MAA_9 ja menestys on ollut heikohkoa eikä opiskelija valitse kurssia MAA_13. Opiskelijalla voi olla vain toinen kursseista MAA_13 ja MAA_17.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa keskeisten käsitteiden ymmärtämistä, yhtälöiden ratkaisutaitoa ja derivaatan käyttöä sovelluksissa
- tutkii eräiden funktioiden käyttäytymistä muuttujan arvon kasvaessa tai vähetessä rajatta.

Keskeiset sisällöt

- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisun varmentaminen
- funktioiden tutkiminen
- käsitteiden raja-arvo ja derivaatta syventäminen
- sanallisia sovelluksia eri funktioille
- funktion arvojen tarkastelu muuttujan arvon kasvaessa tai vähetessä rajatta.

18. LYHYEN MATEMATIIKAN KERTAUSKURSSI (MAA_18)

Ks. MAB_9. Opiskelijalla voi olla vain toinen kursseista MAA_14 ja MAA_18.

7.1.7.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilemaan, tutkimaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoama informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

LYHYEN MATEMATIIKAN PAKOLLISET KURSSIT

2. LAUSEKKEET JA YHTÄLÖT (MAB_2)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAY_1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen.

3. GEOMETRIA (MAB_3)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB_2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa.

4. MATEMAATTISIA MALLEJA (MAB_4)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB_2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina.

5. TILASTOT JA TODENNÄKÖISYYS (MAB_5)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB_2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä.

6. TALOUSMATEMATIIKKA (MAB_6)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB_4 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla.

LYHYEN MATEMATIIKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. MATEMAATTINEN ANALYYSI (MAB_7)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB_4 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä.

8. TILASTOT JA TODENNÄKÖISYYS II (MAB_8)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB_5 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojenkäsittelytaitojaan
- osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- normaali-jakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite.

LYHYEN MATEMATIIKAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. KERTAUSKURSSI (MAB_9)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAY_1–MAB_6 tiedot ja taidot.

Mikäli pitkän matematiikan valinnut opiskelija osallistuu ylioppilastutkinnon lyhyen matematiikan kokeeseen, hänelle suositellaan kurssia MAB_9 kurssin MAA_14 sijaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- saa mahdollisimman hyvän perustan elämän eri tilanteissa tarvittavan matematiikan soveltamiseen.

Keskeiset sisällöt

Syventäviä tehtäviä lyhyen matematiikan oppimäärän eri osa-alueista.

10. TUKIKURSSI (MAB_10)

Kurssi suoritetaan ennen kurssia MAB_2.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa varmuutta peruslaskujen suorittamiseen
- täydentää matemaattiset tietonsa ja taitonsa lukion lähtötasoa vastaavaksi.

Keskeiset sisällöt

- peruslaskutoimitukset (laskimella ja ilman)
- kerto- ja jakolasku
- lausekesievennykset
- laskujärjestykset, supistaminen
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- geometrian alkeita.

11. VEKTORIT (MAB_11)

Ks. MAA_4.

12. ANALYYTTINEN GEOMETRIA (MAB_12)

Ks. MAA_5.

13. TRIGONOMETRISET FUNKTIOT (MAB_13)

Ks. MAA_7.

14. INTEGRAALILASKENTA (MAB_14)

Ks. MAA_9.

15. LUKUTEORIA JA TODISTAMINEN (MAB_15)

Ks. MAA_11.

16. ALGORITMIT MATEMATIIKASSA (MAB_16)

Ks. MAA_12.

7.1.8 Biologia

Biologian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus lisää ymmärrystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentamista. Biologian opetuksen tarkoituksena on lisäksi herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä ja luonnonvarojen säästävän kierto-talouden merkityksestä.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Opetuksen tuella opiskelija myös ymmärtää evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia, kuten geeniteknologiaa, hyödynnetään monin tavoin maataloudessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opetus myös ohjaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologista tietoa voidaan hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskelu-ympäristöissä. Opetuksessa tehdään yhteistyötä erityisesti terveystiedon, mutta myös muiden oppi-aineiden kanssa.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiaa koskevien uutisten seuraamiseen
- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa
- ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskelu-ympäristöissä, laboratoriossa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

ARVIOINTI

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä niin, että laatii yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Kurssit BI_1–BI_5 arvioidaan asteikolla 4–10 ja kurssit BI_6 ja BI_7 asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssi BI_3 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä vuotena kurssin BI_1 jälkeen ja kurssi BI_4 ja BI_7 toisena vuotena kurssien BI_1 ja BI_2 jälkeen. Kurssit BI_5 ja BI_6 suoritetaan ylioppilastutkintovuotena. Biologian pakollisia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

BIOLOGIAN PAKOLLISET KURSSIT

1. ELÄMÄ JA EVOLUUTIO (BI_1)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen

- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologisen tiedon esittäminen mallien avulla.

Solu elämän perusyksikkönä

- elämän syntyvaiheet
- solujen rakenne ja energiatalous
- DNA ja geenien ilmeneminen.

Eliön elinkaari

- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu
- kasvu, kehittyminen ja kuolema.

Evoluutio

- luonnonvalinta ja sopeutuminen
- lajien syntyminen ja häviäminen
- eliökunnan sukupuu.

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti.

2. EKOLOGIA JA YMPÄRISTÖ (BI_2)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologisiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia

- ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestävän elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämisprojektin.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset
- ekosysteemien rakenne ja palautuvuus
- aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- luonnon monimuotoisuus
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys.

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset
- luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat
- aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat.

Kohti kestävää tulevaisuutta

- ekosysteemipalveluiden merkitys
- ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä.

Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämisprojekti.

BIOLOGIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. SOLU JA PERINNÖLLISYYS (BI_3)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periyty-misen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä
- syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin
- tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita
- arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

- miten soluja tutkitaan
- solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö.

Eliöt rakentuvat soluista

- biomolekyylit
- tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta
- DNA:n ja RNA:n rakenne
- proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely.

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen.

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle
- mutaatiot ja mutageenit.

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla.

4. IHMISEN BIOLOGIA (BI_4)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveydelle. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia
- osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan
- ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

- ravintoaineet ja ruoansulatus
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö ja hengityksen säätely.

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö.

Elintoimintojen säätely

- hermosto ja aistit
- umpirauhaset ja hormonit
- lämmönsäätely
- kemiallinen tasapaino
- elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit.

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- perimän ja ympäristön merkitys.

Ihmiselimistön toimintaa mittaava tutkimus.

5. BIOLOGIAN SOVELLUKSET (BI_5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestävää tulevaisuutta
- ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa.

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa.

Geeniteknologian sovellukset ja merkitys

- geenitekniikan menetelmät
- genomitieto
- mikrobit geeniteknologiassa.

Kasvi- ja eläinjalostus.

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus.

BIOLOGIAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. BIOLOGIAN KERTAUSKURSSI (BI_6)

Kurssilla kerrataan biologian valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt ja valmentaudutaan ylioppilastutkinnon biologian ainereaalikokeeseen. Tehtävänä on valmentautua vastaamaan laaja-alaisiin biologiaa koskeviin reaalikoetehtäviin. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa oman osaamisen
- kertaa ja syventää biologian valtakunnallisten kurssien peruskäsitteistöä
- hallitsee suuria kokonaisuuksia ja osaa soveltaa muita oppiaineita biologiaan
- tarkastelee ajankohtaisia biologisia ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- biologian valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt
- ajankohtaiset biologiset ilmiöt.

7. BIOLOGIAN TYÖKURSSI (BI_7)

Biologian työkurssilla havainnollistetaan biologian ilmiöitä kokeellisesti. Kurssilla tutkitaan yhteyttä ja soluhengitystä sekä eliöiden rakennetta kokeellisesti. Lisäksi kurssilla tehdään opiskelijoiden mielenkiinnon mukaisesti lähinnä parityönä kokeita, jotka liittyvät solubiologiaan, mikrobiologiaan, kasvifysiologiaan ja -anatomiaan, etologiaan, ihmisen biologiaan tai maa- ja vesiekosysteemeihin. Kurssilla opiskelijat itse suunnittelevat ja toteuttavat oman tutkimuksen. Työskentely tapahtuu suurelta osin luokassa, mutta mahdollisuuksien mukaan käydään myös maastossa harjoittelemassa näytteenottoa ja ekologisia mittausten menetelmiä. Osana kurssin opiskelua opiskelija voi kesän aikana toteuttaa oman materiaalin keruun. Kurssiin kuuluu lisäksi vierailu johonkin biologian alan tutkimuslaitokseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa biologian ilmiöitä itse tekemällä ja havainnoimalla
- hallitsee biologisen tutkimuksen perusmenetelmiä ja -välineitä
- hallitsee kokeellisessa työskentelyssä tarvittavat perustaidot: tutkimuksen suunnittelun ja toteutuksen, tulosten havainnoinnin ja tulkinnan sekä tulosten raportoinnin.

Keskeiset sisällöt

- soluhengitys, yhteyttäminen, perinnöllisyys, eliöiden rakenne
- biologinen kenttätö
- biologian tutkimuksen vaiheet.

7.1.9 Maantiede

Maantieteen opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja antaa hänelle valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössä, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua ekososiaalisesti sivistyneeksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Tutkiva lähestymistapa auttaa opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä, paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Geomedialla tarkoitetaan karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden, kirjallisten lähteiden, median, suullisten esitysten sekä muiden maantieteellisten tiedonhankinta- ja esitystapojen monipuolista käyttöä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia. Opetuksessa hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä sekä verkkoympäristöjä.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomedian tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa

- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaa ottavana ja kestävästä kehityksestä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

ARVIOINTI

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä niin, että laatii maantieteellisen tutkielman tai projekti-tuotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Kurssit GE_1–GE_4 arvioidaan asteikolla 4–10 ja kurssi GE_5 asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssit GE_2, GE_3 ja GE_4 suositellaan suoritettavaksi kurssin GE_1 jälkeen. Kurssi GE_5 suoritetaan ylioppilastutkintovuotena. Maantieteen pakollista kurssia (GE_1) ei voi suorittaa itsenäisesti.

MAANTIETEEN PAKOLLINEN KURSSI

1. MAAILMA MUUTOKSESSA (GE_1)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittyneisyyden näkökulmasta
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti
- osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- maantieteelliset tutkimustaidot ja geomedia
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen.

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautuminen.

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautuminen ja sopeutuminen

- ilmastonmuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet.

Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset

- inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus.

MAANTIETEEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. SININEN PLANEETTA (GE_2)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedialla hyväksi käyttäen
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmät.

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt.

Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys

- ilmakehän rakenne ja tuulet
- sateet
- meriveden liikkeet
- sää ja sen ennustaminen
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet.

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- arvokkaat luonnonmaisemat.

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä.

3. YHTEINEN MAAILMA (GE_3)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedialla hyväksi käyttäen
- osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin
- tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla
- ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen peruskäsitteet
- geografia ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusmenetelmät
- miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti.

Väestö ja asutus

- väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Alkutuotanto ja ympäristö

- kestävä maa-, kala- ja metsätalous.

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti.

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys.

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- maankäyttö, keskukset ja periferiat
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla.

Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä.

4. GEOMEDIA – TUTKI, OSALLISTU JA VAIKUTA (GE_4)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomediaa maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- tuntee maailmanlaajuisia kehitystrendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- ymmärtää kestäväan kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- osaa käyttää geomediaa maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestäväan kehityksen edistämisessä.

Geomedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen.

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävä kehityksen sitoumukset.

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomedialla hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalin tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomedialla hyväksi käyttäen.

MAANTIETEEN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

5. MAANTIETEEN KERTAUSKURSSI (GE_5)

Kurssilla kerrataan maantieteen valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt sekä harjoitellaan vastaamaan ylioppilastutkinnon maantieteen ainereaalikokeeseen. Opiskelijat harjoittelevat reaali-kokeen laaja-alaisia soveltavia tehtäviä, jotka käsittelevät luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita maailmanlaajuisina, alueellisina ja paikallisina ilmiöinä. Kurssilla harjoitellaan myös reaali-kokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä. Suoritukseen edellytetään annettujen tehtävien tekemistä ja preliminäärikokeeseen osallistumista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa oman osaamisen
- kerta- ja syventää maantieteen valtakunnallisten kurssien keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu vastaamaan ylioppilastutkinnon maantieteen ainereaalikokeen tehtäviin
- seuraa ajankohtaisia maantieteellisiä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteen valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt ja ajankohtaiset ilmiöt.

7.1.10 Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiikkaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti fysiikan teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

ARVIOINTI

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsennettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Kurssit FY_1–FY_8 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssi FY_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Fysiikan kurssien suositeltava suoritusjärjestys on numerojärjestyksen mukainen. Syventävät kurssit FY_2–FY_9 vaativat pohjatiedoiksi kurssin FY_1. Lisäksi kurssi FY_4 on oltava suoritettuna ennen kurssia FY_5 ja kurssi FY_6 ennen kurssia FY_7. Kurssilla FY_8 ovat pohjatietona kurssit FY_1–FY_7.

Ensimmäisenä opiskeluvuotena on sopivinta suorittaa kurssit FY_1–FY_3, toisena vuotena kurssit FY_4–FY_6 ja kolmantena opiskeluvuotena kurssit FY_7–FY_9. Kurssien itsenäistä suorittamista ei suositella, koska kaikkiin fysiikan kursseihin liittyy käytännön harjoituksia ja mittaamista.

FYSIIKAN PAKOLLINEN KURSSI

1. FYSIIKKA LUONNONTIETEENÄ (FY_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista

- osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi.

FYSIIKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. LÄMPÖ (FY_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuissa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopissa ja lämmön siirtymissuunta
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua.

3. SÄHKÖ (FY_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- harjaantuu matemaattisessa mallintamisessa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen.

4. VOIMA JA LIIKE (FY_4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymislaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymislaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet.

5. JAKSOLLINEN LIIKE JA AALLOT (FY_5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot

- ääni aaltoliikeilmiönä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen.

6. SÄHKÖMAGNETISMI (FY_6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

7. AINE JA SÄTEILY (FY_7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi.

FYSIIKAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

8. FYSIIKAN KERTAUSKURSSI (FY_8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- parantaa fysikaalisten laskujen laskuvalmiuksia kaikkien fysiikan osa-alueiden osalta
- muodostaa kokonaiskuvan ympäröivästä maailmasta.
- valmistautuu ylioppilastutkinnon fysiikan kokeeseen ja jatko-opintopaikkojen pääsykokeisiin.

Keskeiset sisällöt

Fysiikan valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt.

9. TÄYDENNYS- JA TYÖKURSSI (FY_9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää ja syventää lukiofysiikan kursseilla opittua materiaalia
- oppii suunnittelemaan ja tekemään pienimuotoisia fysiikan mittauksia sekä raportoimaan niistä.

Keskeiset sisällöt

- syventäviä ja kertaavia harjoituksia kokeellisesti
- itse tehdyt mittaukset ohjeiden mukaisesti ja mittauksiin liittyvät laskut.

7.1.11 Kemia

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan kemiaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

ARVIOINTI

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Kurssit KE_1–KE_6 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssin KE_6 arvosanaa voidaan käyttää lisänäyttönä harkittaessa pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen perusteella muodostuvan kemian oppimäärän arvosanan korotusta. Kurssi KE_7 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kemian tietojen ja taitojen oppiminen perustuu omakohtaisten havaintojen ja johtopäätösten tekemiseen sekä kemian ilmiöihin liittyvän teorian opiskeluun. Kullakin kemian kurssilla annettujen kokeellisten ja teoreettisten tehtävien huolellinen suorittaminen on oppimisen edellytys. Koska seuraava kurssi rakentuu tiedoiltaan edellisen pohjalle, kurssit suositellaan suoritettavaksi niiden numerojärjestyksessä. Ensimmäisenä vuotena suositellaan suoritettavaksi KE_1 ja KE_2, toisena vuotena (KE_2), KE_3 ja KE_4 sekä kolmantena vuotena (KE_4), KE_5 ja KE_6. Kurssi KE_7 voidaan suorittaa kurssin KE_2 jälkeen.

Kurssien suorittamista itsenäisesti ei suositella. Opiskelijalle voidaan kuitenkin erillisen hakemuksen perusteella myöntää lupa suorittaa jokin kursseista KE_1–KE_4 itsenäisesti. Opiskelijan on suoritettava sovitut kokeelliset ja teoreettiset lisätehtävät ennen kurssikoetta. Kurssin arvosana määräytyy hyväksytysti suoritettujen kurssikokeiden arvosanan ja annetun lisänäytön perusteella. Kurssia KE_7 ei voi suorittaa itsenäisesti.

KEMIAN PAKOLLINEN KURSSI

1. KEMIAA KAIKKIALLA (KE_1)

Kurssi on pohjana muille kemian kursseille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen erilaisia kemian ilmiöitä sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia
- aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen.

KEMIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. IHMISEN JA ELINYMPÄRISTÖN KEMIAA (KE_2)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen sekä happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla
- avaruusrakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus
- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia.

3. REAKTIOT JA ENERGIA (KE_3)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisten mallien avulla reaktioihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki
- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen.

4. MATERIAALIT JA TEKNOLOGIA (KE_4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari
- atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä
- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu
- yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa.

5. REAKTIOT JA TASAPAINO (KE_5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti työskennellen ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset
- homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi.

KEMIAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. KEMIAN KERTAUSKURSSI (KE_6)

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi on kemian kokoava kurssi, joten sen suorittaminen edellyttää kurssien KE_1–KE_5 tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kemian ilmiöiden ymmärtämistä kokeellisen työskentelyn avulla
- saa kokonaiskuvan kemian maailmasta
- saa riittävät valmiudet jatko-opintoihin, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

- kemian keskeisten periaatteiden kertaus
- orgaanisen kemian kokoava kertaus
- syventävät harjoitustehtävät kemian eri osa-alueilta.

7. TYÖKURSSI (KE_7)

Kurssilla tutustutaan eri laboratoriovälineisiin ja niiden käyttöön. Kurssin ohjelmassa on tutkimusten ja töiden suunnittelua, tekemistä sekä saatujen tulosten analysointia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua kemian kokeelliseen luonteeseen. Kurssilla tehdään ja suunnitellaan kemian eri osa-alueisiin liittyviä kemian töitä. Töiden tulosten tulkitseminen ja erilaisten johtopäätösten tekeminen on myös tärkeä osa kokeellista työskentelyä.

Keskeiset sisällöt

- epäorgaanisen kemian töiden suunnittelu ja toteutus
- orgaanisen kemian töiden suunnittelu ja toteutus
- töiden tulosten tulkitseminen ja johtopäätösten tekeminen tuloksista
- mahdollinen tutustuminen lähiympäristön tutkimus- tai teollisuuslaitokseen.

7.1.12 Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofiasa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perusteluja järkiperaisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiassa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperaiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

ARVIOINTI

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Kurssit FI_1–FI_4 arvioidaan asteikolla 4–10. Kertauskurssi FI_5 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakollisten kurssien jälkeen kurssit voidaan suorittaa valikoiden ja vapaassa järjestyksessä. Kurssi FI_1 ei sovellu suoritettavaksi itsenäisesti.

FILOSOFIAN PAKOLLISET KURSSIT

1. JOHDATUS FILOSOFISEEN AJATTELUUN (FI_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on; filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa.

2. ETIIKKA (FI_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin
- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa perustella moraalin velvoittavuuden ja soveltaa moraaliin filosofisia käsite-erotteluja ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraalit ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalin luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä.

FILOSOFIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. YHTEISKUNTAFILOSOFIA (FI_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkemyskysymyksiin yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perustelemiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perustelemista ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi

- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen – sodat, sisällissodat, terrori sekä holo-kausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatio-teknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

4. TIETO, TIEDE JA TODELLISUUS (FI_4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofisia kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta.

FILOSOFIAN PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

5. FILOSOFIAN KERTAUSKURSSI (FI_5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaaj ja syventää käsitystään filosofian luonteesta ja menetelmistä
- kertaaj filosofian kurssien keskeiset sisällöt
- valmentautuu ylioppilastutkinnon filosofian ainereaalikokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- filosofian luonne ja menetelmät
- filosofian kurssien perustavien näkemysten kertaaminen ja niiden syventäminen.

7.1.13 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aiheisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aiheisällöt kytketään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle opiskelijaa.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämään, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn
- osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseen.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.

Kurssit PS_1–PS_6 arvioidaan asteikolla 4–10. Jos opiskelijan psykologian oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, se voidaan päättöarvostelussa arvioida myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Kertauskurssi PS_7 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakollisen kurssin jälkeen kurssit voidaan suorittaa vapaassa järjestyksessä. Kurssia PS_1 ei voi suorittaa itsenäisesti.

PSYKOLOGIAN PAKOLLINEN KURSSI

1. PSYKKINEN TOIMINTA JA OPPIMINEN (PS_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa.

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä.

Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuuteen, jännittämiseen, riippuvuuksiin, syömiskäyttäytymiseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, onnellisuuteen tai rakkauteen.

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelumenetelmät
- motivaatio ja oppiminen.

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä.

PSYKOLOGIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. KEHITTYVÄ IHMINEN (PS_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen
- osaa arvioida kehityspsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kehityksen tutkiminen.

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys

- psykososiaalinen kehitys
- minuuden ja minäkäsityksen kehitys.

Nuoruusiän psyykkinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys
- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti
- sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta.

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria.

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänsä aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä.

3. TIETOA KÄSITTELEVÄ IHMINEN (PS_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksentekoon, ongelmanratkaisuun, asiantuntijuuteen tai kielellisiin toimintoihin
- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta
- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta
- jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kielen, ongelmanratkaisun, päätöksenteon tai asiantuntijuuden.

4. TUNTEET, PSYKKINEN HYVINVOINTI JA MIELENTERVEYS (PS_4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti
- osaa kuvata, miten emotionit syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta
- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja
- osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja
- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syventyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille.

5. YKSILÖLLINEN JA YHTEISÖLLINEN IHMINEN (PS_5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely
- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen
- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa
- kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan.

PSYKOLOGIAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. JOHDATUS SOSIAALIPSYKOLOGIAAN (PS_6)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää sosiaalipsykologian keskeisiä teorioita ja osaa soveltaa niitä toimiessaan erilaisissa ryhmissä ja yhteiskunnan jäsenenä
- saa valmiuksia yhteiskunnallisten ja kulttuuristen muutosten kohtaamiseen ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ihmisten ymmärtämiseen
- tietää, miten sosiaalipsykologisia ilmiöitä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalipsykologia tieteenä
- sosiaalipsykologian teorioita ja tutkimuksia
- sosialisatio
- ryhmien sisäiset ja niiden väliset suhteet
- asenteet ja ennakkoluulot
- auttaminen
- monikulttuurisuus.

7. PSYKOLOGIAN KERTAUSKURSSI (PS_7)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- yhdistää eri kurssien keskeisiä teorioita kokonaiskuvaksi psykologiatieteen tavoista selittää ihmisen monipuolista toimintaa, jossa psyykkiset, biologiset ja sosiaaliset tekijät ovat vuorovaikutuksessa
- osaa kriittisesti erottaa psykologiatieteen kohtaamistaan pseudotieteellisistä lieveilmiöistä
- osaa soveltaa syvenevää psykologista tietoaan monipuolisesti oman hyvinvointinsa edistämiseen

- syventää psykologisen tietonsa avulla ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tapahtumien ymmärtämystään
- saa näin valmiuksia hyviin tuloksiin ylioppilastutkinnon psykologian ainereaalikokeessa.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä
- psykologian tutkimusmenetelmät
- eri kurssien perustavat psykologian teorit ja tutkimukset.

7.1.14 Historia

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos, jatkuvuus, syy- ja seuraussuhteet sekä historiallinen empatia.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

ARVIOINTI

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä.

Kurssit HI_1–HI_6 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssit HI_7 ja HI_8 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakolliset kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kurssi HI_5 suositellaan suoritettavaksi ennen kurssia HI_3. Kurssi HI_8 edellyttää kurseja HI_1 ja HI_2. Kurssit HI_1, HI_7 ja HI_8 eivät sovellu suoritettavaksi itsenäisesti.

HISTORIAN PAKOLLISET KURSSIT

1. IHMINEN YMPÄRISTÖN JA YHTEISKUNTIEN MUUTOKSESSA (HI_1)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävää tulevaisuutta
- ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana
- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian tutkimus, tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö.

Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin

- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana.

Keskiajan talous ja yhteiskunta

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki.

Maailmantalouden syntyminen

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille
- kolonialismi ja globaalin talouden ensiaskeleet.

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu
- muutokset sukupuolten asemassa ja työnjaossa
- muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset.

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset
- 2000-luvun verkottuva maailma.

2. KANSAINVÄLISET SUHTEET (HI_2)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen

- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- historian käyttö politiikan välineenä.

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- imperialismiin, nationalismiin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntaan
- ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- toinen maailmansota seurauksineen.

Jakautunut maailma

- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- kylmän sodan päättyminen ja sen seuraukset.

Keskinäisriippuvuuden maailma

- Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat.

3. ITSENÄISEN SUOMEN HISTORIA (HI_3)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia
- hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan

- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaisuuteen ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa.

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- itsenäistyminen kansainvälisessä kontekstissa
- sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika.

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen.

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi.

HISTORIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. EUROOPPALAISEN MAAILMANKUVAN KEHITYS (HI_4)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia

- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuripiiri

- kulttuurit ja elämäntavat
- tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty.

Keskiajan kulttuuri

- keskiaikainen maailmankuva
- uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus.

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- reformaation merkitys
- itsevaltiuden ajan kulttuuri.

Valistuksen aikakausi

- luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen.

Aatteiden ja teollistumisen aika

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset.

Monimuotoinen nykyaika

- massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen
- kulttuurin globalisoituminen
- sukupuoliroolien murros
- tieteen kehitys ja median kasvava merkitys.

5. RUOTSIN ITÄMAASTA SUOMEKSI (HI_5)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- tutkimusmenetelmät ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi.

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri.

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- sääty- ja maatalousyhteiskunta
- kehittyvä talous.

Ruotsista Venäjän osaksi

- Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide.

6. MAAILMAN KULTTUURIT KOHTAAVAT (HI_6)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalais-ten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa

- ymmärtää tarkastelemansa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet.

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit.

HISTORIAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. HISTORIAN KERTAUSKURSSI (HI_7)

Kurssilla valmentaudutaan ylioppilastutkinnon historian ainereaalikokeeseen. Kurssilla harjoitellaan historialle tyypillisiä reaalikoetehtäviä ja laaditaan essee jostakin historian keskeisestä alueesta. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon ainereaalikoetta
- kertaa ja syventää eri historian osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten historian kurssien kertausta ja syvennys.

8. MAAILMA TÄNÄÄN (HI_8)

Kurssi tarkastelee tämän päivän maailman ajankohtaisia kysymyksiä. Apuna käytetään tiedotusvälineiden monipuolista seurantaa. Tarkasteltaviksi kysymyksiksi voidaan valita esimerkiksi maailmanpolitiikkaa, uskonnollisia erimielisyyksiä tai talouden globalisaatiota koskevia aiheita opiskelijan valinnan mukaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää tiedotusvälineistä saamaansa tietoa valitsemansa aiheen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen
- ymmärtää nykypäivän maailman monimuotoisuutta
- ymmärtää konfliktien ja ristiriitojen taustalla vaikuttavia historiallisia, taloudellisia, maantieteellisiä ja uskonnollisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- maailmanpolitiikan ajankohtaiset ongelmat ja ristiriidat
- ajankohtaiset uskonnolliset erimielisyydet
- talouden globalisaatio
- muut ajankohtaiset aiheet.

7.1.15 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

ARVIOINTI

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria

kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsentyneesti sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota.

Kurssit YH_1–YH_4 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssit YH_5–YH_7 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Kurssit YH_1, YH_5, YH_6 ja YH_7 eivät sovellu suoritettavaksi itsenäisesti.

YHTEISKUNTAOPIN PAKOLLISET KURSSIT

1. SUOMALAINEN YHTEISKUNTA (YH_1)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja valtiollisella tasolla
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät.

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta.

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus.

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- demokratia ja muut poliittiset järjestelmät
- Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- muuttuva mediakenttä.

2. TALOUSTIETO (YH_2)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankoh-
taista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten,
yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä
työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan
talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysy-
myksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän
rakenteita ja toimintaperiaatteita
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja
- osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden
taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen
- oman talouden hoito
- työnteke, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus.

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus
- rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys ja työvoimapula.

Talouspolitiikka

- talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- talouspolitiikan keinot
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa.

Kansainvälinen talous ja Suomi

- globaalitalous
- Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys
- talouden tulevaisuudennäkymät.

3. SUOMI, EUROOPPA JA MUUTTUVA MAAILMA (YH_3)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssin aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena
- osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita
- osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

- arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus
- perusvapaudet ja kansalaisuus
- Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa.

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- Suomi osana eurojärjestelmää
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet.

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

- Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi
- globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus.

YHTEISKUNTAOPIN VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

4. KANSALAISEN LAKITIETO (YH_4)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- tuntee Suomen tuomioistuineläitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet
- osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen.

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus.

Rikos- ja prosessioikeus

- rikostutkinta ja syyteharkinta
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen.

YHTEISKUNTAOPIN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. YHTEISKUNTAOPIN KERTAUSKURSSI (YH_5)

Kurssilla valmentaudutaan ylioppilastutkinnon yhteiskuntaopin ainereaalikokeeseen. Kurssilla harjoitellaan yhteiskuntaopille tyypillisiä reaalikoetehtäviä ja päivitetään ajankohtaisten yhteiskunnallisten asioiden tietoja. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon ainereaalikoetta
- kertaa ja syventää yhteiskuntaopin eri osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten yhteiskuntaopin kurssien kertaus ja syvennys.

6. LUKIOLAISEN BUSINESS-KURSSI (YH_6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa perustiedot sijoitustoiminnasta
- oppii ymmärtämään yritystoiminnan luonnetta, vaatimuksia ja yhteiskunnallista merkitystä
- saa mahdollisuuksia oman yrittäjyyden löytämiseen, arvioimiseen ja kehittämiseen
- oppii yrityksen perustamiseen liittyvät perusasiat lainsäädännöstä, taloudesta ja markkinoinnista sekä pystyy tarkastelemaan yrityksen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä
- syventää talouselämän ja talouden toiminnan ymmärtämistään.

Keskeiset sisällöt

- yrityksen toiminnan ja toimintaympäristön analysointi sekä yrityksen kehittäminen
- yrittäjyyden peruspiirteitä ja historiaa
- uuden yrityksen perustamiseen liittyviä kysymyksiä, kuten lupa- ja ilmoitusasiat, yritysmuodot, yrityksen talous, liikeidea ja markkinointi
- rahoitus ja osakemarkkinat
- vierailut ja asiantuntijaluennot.

7. NUORI VAIKUTTAJA (YH_7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärtämystään yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta
- tutustuu poliittisten puolueiden nuorisjärjestöihin ja niiden toimintaan
- perehtyy kansalaisvaikuttamiseen esimerkiksi kansalaisjärjestöjen toiminnan kautta
- tutustuu poliittiseen prosessiin käytännössä perehtymällä esimerkiksi kunnanvaltuuston toimintaan.

Keskeiset sisällöt

- vaalipaneelin tai poliittisen tilaisuuden järjestäminen
- vierailu kunnanvaltuuston kokouksessa
- vierailut puolueiden nuorisjärjestöihin ja kansalaisjärjestöihin.
- Nuorisovaalin järjestäminen lukiolla.

7.1.16 Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistuksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktivoivia työtapoja.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

ARVIOINTI

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

7.1.16.1 Evangelisluterilainen uskonto

ARVIOINTI

Kurssit UE_1–UE_6 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssit UE_7–UE_9 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Evangelisluterilaisen uskonnon kursseista suoritetaan ensin kurssi UE_1. Kurssien UE_1 ja UE_2 pitää olla suoritettuina ennen syventäviä kursseja. Pakollisia kursseja UE_1 ja UE_2 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

EVANKELISLUTERILAISEN USKONNON PAKOLLISET KURSSIT

1. USKONTO ILMIÖNÄ – KRISTINUSKON, JUUTALAIKUUDEN JA ISLAMIN JÄLJILLÄ (UE_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta JA synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä.

2. MAAILMANLAAJUINEN KRISTINUSKO (UE_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja.

EVANKELISLUTERILAISEN USKONNON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. MAAILMAN USKONTOJA JA USKONNOLLISIA LIIKKEITÄ (UE_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa

- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä.

4. USKONTO SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA (UE_4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

5. USKONNOT TIETEESSÄ, TAITEESSA JA POPULAARIKULTTUURISSA (UE_5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuri-perinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskonto-tieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteis-kuntatieteet
- uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muoto-jen avulla
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

6. USKONNOT JA MEDIA (UE_6)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, joita ovat esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi.

EVANKELISLUTERILAISEN USKONNON PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. USKONNON KERTAUSKURSSI (UE_7)

Kurssilla kerrataan evankelisluterilaisen uskonnon kurssien keskeisiä kokonaisuuksia ja harjoitel-laan ylioppilastutkinnon uskonnon ainereaalikokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa uskonnon kurssien keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu ylioppilastutkinnon ainereaalikokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten evankelisluterilaisen uskonnon kurssien syventäminen ja kertaaminen.

8. LÄHIMMÄINEN JA MINÄ (UE_8)

Kurssilla opiskelija osallistuu monipuolisesti seurakunnan työhön henkilökohtaista vastuuta ottavana toimijana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kotiseurakuntansa työmuodot
- ymmärtää kristillisen vastuunottamisen arkipäivän
- osallistuu henkilökohtaisesti työhön.

Keskeiset sisällöt

- seurakunnan eri työmuotoihin osallistuminen
- kristillisen auttamistyön ja julistuksen ideat
- oppimispäiväkirjan pito ja raportointi.

9. MISSIO MAAILMALLA (UE_9)

Kurssilla opiskelija tutustuu seurakunnan työntekijöiden ohjauksessa kirkkomme lähetystyön nykytilanteeseen ja mahdollisesti osallistuu toimijana lähetystyön arkipäivään Suomessa ja ulkomailla. Kurssin opetuksesta vastaa lähinnä Kempeleen seurakunta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia uskontojen väliseen vuoropuheluun
- hahmottaa kristillisen lähetystyön olemuksen
- tutustuu lähetystyöhön käytännössä
- syventää kulttuurien tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- maailman uskontojen kirjo ja uskontojen välinen vuoropuhelu
- kirkko lähetystehtävän toteuttajana
- lähetystyön eri toimintamuodot
- lähetystyö kentällä
- vierailu lähetysjärjestöihin.

7.1.16.2 Ortodoksinen uskonto

ARVIOINTI

Kurssit UO_1–UO_6 arvioidaan asteikolla 4–10.

ORTODOKSISEN USKONNON PAKOLLISET KURSSIT

1. USKONTO ILMIÖNÄ – ORTODOKSISUUS, JUUTALAIKUUS JA ISLAM (UO_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden kulttuuriperintöä ja vaikutusta erityisesti idän kristillisyyteen ja yhteiskuntaan
- tietää kristinuskon synnyn ja kehittymisen keskeiset vaiheet
- ymmärtää kristillisen kirkon jakaantumiseen ja vapaiden suuntien syntyyn vaikuttaneet syyt sekä tunnistaa niiden tunnuspiirteitä
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista asioista uskontojen näkökulmasta
- tunnistaa eri katsomusten merkityksen yksilön tämän päivän arjessa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemissa Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit
- kristillisen kirkon jakaantuminen
- katolinen kirkko ja protestantismin synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonnottomuus.

2. ORTODOKSISUUS MAAILMASSA (UO_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää ortodoksisen kirkon apostolisen perinteen
- tunnistaa kirkon opettajien merkityksen kirkon perinteessä

- tuntee ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset ja eettisen ajattelun perustan
- osaa tarkastella ortodoksisen kirkon merkitystä yksilöllisestä ja yhteisöllisestä näkökulmasta
- perehtyy ortodoksisuuden ja sen käytänteiden erityispiirteisiin
- tuntee askeesin ja luostarilaitoksen syntyyn vaikuttaneet historialliset tekijät
- tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja ja idän kirkon eri suuntauksia
- ymmärtää ortodoksisen kirkon hallintorakenteen kehittymistä ja nykyistä toimintaa
- perehtyy Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteisiin
- tutustuu kirkkojen välisiin yhteyksiin.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänsä ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus.

ORTODOKSISEN USKONNON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. MAAILMAN USKONTOJA JA USKONNOLLISIA LIIKKEITÄ (UO_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- osaa tarkastella uskontojen piirteitä myös oman uskonnon näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus sekä näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan

- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä.

4. USKONTO SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA (UO_4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuteen ja sen vaiheisiin ennen ja nyt
- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-yhteiskunnassa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena osana tämän ajan yhteiskuntaa
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauten sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua ja siihen vaikuttavaa lainsäädäntöä
- kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä oman uskonnon lähtökohdista käsin
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen uskonnollisuus ennen ja nyt, uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa, sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja lainsäädäntö, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys, näkyvyys ja oikeudet julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- ortodoksiset järjestöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonnot yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa.

5. TAIDE ORTODOKSISUUDESSA JA MUISSA USKONNOISSA (UO_5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu taidemuotoihin uskonnon ilmentäjänä
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen taiteen erityispiirteet
- perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä
- tunnistaa eri uskontojen opin ilmenemismuotoja taiteessa

- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tunnistaa uskonnon vaikutuksen nyky- ja populaaritaiteeseen.

Keskeiset sisällöt

- uskonnot, taide ja kulttuurin eri muodot
- sakraalin ja uskonnollisen taiteen ero
- ortodoksisen taiteen erityispiirteet: jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri, ikonitaide
- uskontojen oppi taiteen keinoin: kuvataide, musiikki, rakennustaide ja draama.

6. ORTODOKSISUUS JA USKONNOT MEDIASSA (UO_6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy mediakuvaan ortodoksisuudesta ja eri uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- ortodoksisen kirkon mediamaailma
- median vaikutus uskontoilmiöihin, joita ovat esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi.

7.1.17 Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskellen ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla refleктоimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista.

ARVIOINTI

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katso- musten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämänkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Kurssit ET_1–ET_6 arvioidaan asteikolla 4–10. Kertauskurssi ET_7 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssi ET_1 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON PAKOLLISET KURSSIT

1. MAAILMANKATSOMUS JA KRIITTINEN AJATTELU (ET_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämäncatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäncatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämäncatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia – esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä – sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein
- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa
- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäncatsomukseen
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista.

2. IHMINEN, IDENTITEETTI JA HYVÄ ELÄMÄ (ET_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katso-muksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin
- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ihmisoikeus-asiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskevissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näke-myksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaail-mallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeus-sopimus
- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. YKSILÖ JA YHTEISÖ (ET_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilölliselle identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen

- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla
- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen moraalisisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suurennuslaseina ja toiminnan motivoijina.

4. KULTTUURIT KATSOMUKSEN MUOVAAJINA (ET_4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntutkimukselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistökulttuurit
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntutkimukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntutkimukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit

- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasismien sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa.

5. KATSOMUSTEN MAAILMA (ET_5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tutkiminen, määrittelemine ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonottomuus.

6. TEKNOLOGIA, MAAILMANKATSOMUKSET JA IHMISKUNNAN TULEVAISUUS (ET_6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käännteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämänkatsomuksensa rakentumiselle
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofioiden ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi
- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana
- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja -dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa.

7.1.18 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkykenä. Terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveystieteen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta. Terveystieteen sisältöön sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveystieteen alueilta ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveystieteen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskelu- ja elämäntapojen kehittämisessä.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta
- ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä
- osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyä ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveystieteen ja sekä erilaisia terveystieteen alueilta liittyviä ilmiöitä
- pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyviä näkemyksiään
- ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapolitiittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveystieteen käyttäytymiseen.

ARVIOINTI

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveystieteen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettisestä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveysvalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Kurssit TE_1–TE_4 arvioidaan asteikolla 4–10.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakollinen kurssi TE_1 suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuotena. Kurssi TE_2 suositellaan suoritettavaksi ennen kurssia TE_3. Kurssille TE_4 osallistumiselle on edellytyksenä kurssien TE_1–TE_3 suoritus. Kurseja TE_1 ja TE_4 ei voi suorittaa itsenäisesti.

TERVEYSTIEDON PAKOLLINEN KURSSI

1. TERVEYDEN PERUSTEET (TE_1)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää arjen terveysosaamistaan, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin, mediaan ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveysnäkökulmasta
- tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta
- soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhuvinvointi
- omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitovalmiudet sekä hätäensiapu
- riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus

- kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit
- terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja.

TERVEYSTIEDON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. IHMINEN, YMPÄRISTÖ JA TERVEYS (TE_2)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseseen kestävyysnäkökulmaan osana kestävästä tulevaisuudesta tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn
- tunnistaa elämäntapaan ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja
- osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa
- osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielen-terveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä
- osaa perustella ja arvioida elämäntapaa, kulttuuria ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa analysoida turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset
- terveys ja elämäntapa, kuolema osana elämäntapaa
- ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
- seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät
- erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen
- työhyvinvointi ja ergonomia
- turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- media- ja kulttuuriympäristön ja terveysviestinnän merkitys ja kriittinen tulkinta.

3. TERVEYTTÄ TUTKIMASSA (TE_3)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämisessä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveyspalvelujen muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen
- osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pieni-muotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia
- perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämisessä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa
- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tunnistaa keskeisiä globaaleja terveystutkimuksia ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämisessä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveystutkimusten ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen
- terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat
- terveyserot ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveyserojen kaventaminen
- terveyden ja terveystutkimuksen tutkiminen
- keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet
- globaalit terveystutkimukset ja niihin vaikuttaminen.

TERVEYSTIEDON PAIKALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

4. TERVEYSTIEDON KERTAUSKURSSI (TE_4)

Kurssilla kootaan keskeiset asiat terveystiedon oppisisällöistä ja käydään läpi terveystietoon liittyviä käsitteitä. Kurssilla seurataan mediassa ajankohtaisia terveystiedon teemoja ja keskusteluja. Terveystietoa opitaan soveltamaan aiempaa syvällisemmin ja monipuolisemmin oman hyvinvoinnin edistämiseksi ja ajankohtaisten terveystieteellisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- yhdistää eri kurssien sisältöjä kokonaiskuvaksi terveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa soveltaa terveystietämystä oman ja ympäristön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- syventää tietoaan ajankohtaisilla terveystieteeseen liittyvillä asioilla
- saa valmiuksia hyviin tuloksiin ylioppilastutkinnon terveystiedon ainereaalikokeessa.

Keskeiset sisällöt

- terveyden määrittely ja historia
- keskeiset terveyteen, terveyden edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn liittyvät teemat
- terveyteen ja sairauteen liittyvät ajankohtaisaiheet mediassa.

7.1.19 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukyvystä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestävä elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskelu ympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmien muodostamisessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

ARVIOINTI

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä sekä edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Kurssit LI_1–LI_5 arvioidaan asteikolla 4–10 ja kurssit LI_6–LI_10 asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakolliset kurssit LI_1 ja LI_2 suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävä kurssi LI_3 suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuotena. Syventävät kurssit LI_4, LI_6 ja LI_7 suoritetaan toisena ja LI_5 kolmantena opiskeluvuotena. Kurssit LI_8–LI_10 suoritetaan kurssi lukuvuodessa -periaatteella. Kurseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

LIIKUNNAN PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään perusopetuksessa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin. Opetus tukee opiskelijoiden toimintakykyä, kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kasvua osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävän liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

1. ENERGIAA LIIKUNNASTA (LI_1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistystyksen myötä.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen. Keskeisiä sisältöjä ovat

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu/musiikkiliikunta
- talviliikunta
- uinti/vesiliikunta.

2. AKTIIVINEN ELÄMÄNTAPA (LI_2)

Tavoitteet

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen. Keskeisiä sisältöjä ovat

- lihaskunnan harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- oman fyysisen kunnon mittaaminen ja seuranta
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- talvi-/luontoliikunta
- vesipelastus/kuntouinti.

LIIKUNNAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

3. TERVEYTTÄ LIKKUEN (LI_3)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

4. YHDESSÄ LIKKUEN (LI_4)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä voi olla jokin yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit tai muu projektiluonteinen kokonaisuus. (Huom. Kempeleen lukiossa vanhojentanssien kurssi on paikallisena syventävänä kurssina LI_6.)

5. HYVINVOINTIA LIKKUEN (LI_5)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia.

LIKUNNAN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. VANHOJENTANSIT (LI_6)

Kurssilla tutustutaan vanhoihin, eri aikakausien tansseihin ja valmistaudutaan samalla helmikuussa pidettäviin vanhojentansseihin.

7. ERÄTAITO (LI_7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija selviytyy maastossa luonnon ehdoilla vanhoja erätaitoja käyttäen ja kiinnostuu luonnossa liikkumisesta. Kurssi koostuu teoriaosasta ja käytännön harjoittelusta maastossa. Kurssilla tehdään viikonloppuvaellus, jota varten opiskelija hankkii tai lainaa retkivarusteet. Matkakustannuksista opiskelija vastaa itse.

8.–10. LIKUNTAA KILPATASOLLA (LI_8–LI_10)

Kurssin tavoitteena on edistää lajin harrastamista kilpatasolla. Kurssi koostuu lajin monipuolisista harjoituksista urheiluseuran ammattivalmentajan johdolla. Kurssi toteutetaan yhteistyössä paikallisen urheiluseuran kanssa.

7.1.20 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemis- muotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Olennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Musiikinopetuksen tavoitteet ovat seuraavat:

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- opiskelija tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- opiskelija oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista.

Musiikillinen osaaminen

- opiskelija oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- opiskelija kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- opiskelija syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan.

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- opiskelija tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- opiskelija oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä
- opiskelija oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa.

Oppimaan oppiminen

- opiskelija osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- opiskelija osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

ARVIOINTI

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Kurssit MU_1–MU_4 arvioidaan asteikolla 4–10. Kurssit MU_5–MU_8 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssi MU_1 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena oman ohjausryhmän kanssa. Myös kurssit MU_3 ja MU_5 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena. Kurssit MU_2, MU_4 ja MU_6 suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuotena. Kurssi MU_7 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena. Kurssi MU_8 suositellaan suoritettavaksi abiturienttivuotena.

Musiikin kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

MUSIIKIN PAKOLLISET KURSSIT

1. MUSIIKKI JA MINÄ (MU_1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohdaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. MONIÄÄNINEN SUOMI (MU_2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnesmusiikkiin.

MUSIIKIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. OVET AUKI MUSIIKILLE (MU_3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

4. MUSIIKKI VIESTII JA VAIKUTTAA (MU_4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

MUSIIKIN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. KEMPELEEN LUKION KUORO I (MU_5)

Kurssilla harjoitellaan laulutekniikkaa ja kootaan monipuolista ohjelmistoa itsenäisyys- ja joulujuhlaan sekä muihin koulun tapahtumiin. Kuorossa lauletaan moniäänisesti. Aikaisempaa kokemusta ei tarvita. Kuoro voi esiintyä myös koulun ulkopuolella ja järjestää oman konsertin.

6. KEMPELEEN LUKION KUORO II (MU_6)

Kurssilla syvennetään MU_5-kurssilla opittuja taitoja. Ohjelmisto on moniäänistä a cappellaa ja säestyksellistä kuoromusiikkia. Kuoro esiintyy kevään lakkiaisjuhlassa. Kuoro voi esiintyä myös koulun ulkopuolella, järjestää oman konsertin ja käydä kuoromatkalla. MU6-kurssia ennen suositellaan MU_5-kurssin suorittamista tai aikaisempaa kuorokokemusta.

7. MUSIIKKILIIKUNTA (MU_7)

Kurssilla tehdään monipuolisia harjoituksia: luovaa liikkumista, improvisaatiota, kehorytmiikkaa ja musiikin teoriaa liikkuen. Opiskelijat voivat toteuttaa omia musiikkiliikuntaesityksiä. Kurssi järjestetään joka toinen lukuvuosi.

8. SÄVELLYSTYÖPAJA (MU_8)

Kurssilla sävelletään ja sanoitetaan omia kappaleita monipuolisia tekniikoita käyttäen. Sävellyksiä tehdään sekä yksin että yhdessä ryhmän kanssa. Kurssi järjestetään joka toinen lukuvuosi.

7.1.21 Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvotetaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsityksiin. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen

- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

ARVIOINTI

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä. Arvioinnin edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut tarvikemaksun, jonka suuruus ilmoitetaan kurssin alussa.

Kurssit KU_1–KU_4 arvioidaan asteikolla 4 – 10. Paikalliset syventävät kurssit KU_5–KU_6 arvioidaan asteikolla 4–10 tai suoritettu (S) – hylätty (H) ja niiden arvioinnista päätetään kurssin alussa. Paikallinen syventävä kurssi KU_7 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kuvataiteen pakollisista kursseista kurssi KU_1 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena ja kurssi KU_2 toisena vuotena. Syventävät kurssit KU_3–KU_6 voidaan suorittaa missä järjestyksessä tahansa. Abituriienttivuotena suoritetaan kurssi KU_7.

Kuvataiteen luonteen vuoksi kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

KUVATAITEEN PAKOLLISET KURSSIT

1. KUVAT JA KULTTUURIT (KU_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja
- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä

- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Keskeiset sisällöt

- omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä
- erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot
- taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt.

2. MUOTOILLUT JA RAKENNETUT YMPÄRISTÖT (KU_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt.

KUVATAITEEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. OSALLISENA MEDIASSA (KU_3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset.

4. TAITEEN MONET MAAILMAT (KU_4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkkinnan menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

Keskeiset sisällöt

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot
- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset
- tutustuminen taidenäyttelyyn / käynti taidemuseossa.

KUVATAITEEN PAIKALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. GRAAFINEN SUUNNITTELU (KU_5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää graafisen suunnittelun tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii käyttämään erilaisia tekniikoita graafisten tuotoksien yhteydessä
- hahmottaa viestin sisällön ja ulkoasun välistä suhdetta.

Keskeiset sisällöt

- typografia
- tekstaus ja perinteisillä menetelmillä tuotettu graafinen työ
- kuvitus tekstin osana
- tulostuksen, painotyön ja näyttötyöskentelyn vaatimat kuvaformaattit ja resoluutio
- bittikarttakuvan vektorointi ja muokkaus
- taitto.

6. ANIMAATIO JA MULTIMEDIA (KU_6)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää multimedian mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- oppii käyttämään erilaisia tekniikoita liikkuvan kuvan tuottamiseen
- kykenee yhdistämään tuotoksensa toimivaksi ilmaisulliseksi kokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt

- animaatio
- multimediaesityksen käyttöliittymä
- sähköisen kuvan tuottaminen ja muokkaus multimediasovellutusta varten.

7. NÄYTTÄVÄSTI ESILLÄ (KU_7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa visuaalisen kokonaisuuden kouluun liittyvään juhlaan tai koulun esittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- penkinpainajaisten visuaalisen ilmeen aikaansaaminen
- abivideon tai -esityksen valmistaminen
- naamiaisasun suunnittelu ja valmistus
- koulun esittelyyn liittyvän materiaalin toteuttaminen.

7.1.22 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle kertyy riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa, kuten siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysi- valtaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto- ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan sekä pohtia urasuuntautumistaan. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossaan arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhakutaitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehdoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

ARVIOINTI

Kurssit OP_1 ja OP_2 arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAIMNEN

Pakolliset kurssit OP_1 ja OP_2 suoritetaan numerojärjestyksessä seuraavasti: OP_1 ensimmäisenä sekä OP_2 hajautetusti toisena ja kolmantena vuotena. OP_1 kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. OP_2 kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

OPINTO-OHJAUKSEN PAKOLLISET KURSSIT

1. MINÄ OPISEKELIJANA (OP_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon
- harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa
- pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu; henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma
- jatko-opintojen pohtiminen ja ammatillinen suuntautuminen; jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja sen kehittäminen
- elämänhallintataidot
- oman oppimisen arviointi
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat.

2. JATKO-OPINNOT JA TYÖELÄMÄ (OP_2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan
- perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiseen

- tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutus-tarjontaan
- lisää työelämätaitojaan sekä syventää työelämätuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous, muuttuva ja monimuotoinen työelämä
- yrittäjäyys
- työelämä- ja työnhakutaidot
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat.

7.1.23 Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

ARVIOINTI

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsenyntyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

TEEMAOPINTOJEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. MONITIETEINEN AJATTELU (TO_1)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonala laajemmissa kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

2. TUTKIVA TYÖSKENTELY TEKNOLOGIALLA (TO_2)

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

3. OSAAMINEN ARJESSA (TO_3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

7.1.24 Lukiodiplomit

Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Valtakunnallisesti lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Kempeleen lukiossa lukiodiplomin voi suorittaa kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Lukiodiplomit ovat osa kuvataiteen, liikunnan ja musiikin oppimäärää.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

ARVIOINTI

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

VALTAKUNNALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

1. KUVATAITEEN LUKIODIPLOMI (KU_LD)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

2. LIIKUNNAN LUKIODIPLOMI (LI_LD)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

3. MUSIIKIN LUKIODIPLOMI (MU_LD)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

7.1.25 Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää lähinnä musiikin ja kuvataiteen opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimisella. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kursseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

7.2 Paikalliset oppiaineet

7.2.1 Mediat

MONILUKUTAITO

JA MEDIAT

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

1. JOHDATUS MEDIOIHIN (MED_1)

Tavoitteet

Kurssilla annetaan valmiuksia ymmärtää medioiden merkitys nyky-yhteiskunnassa. Media-viestintää tarkastellaan sekä vastaanottamisen että tuottamisen näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan lisäksi nykyaikaisen viestinnän erilaisiin keinoihin ja mahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

- eri mediat ja niiden keinot
- tekstilajit ja ohjelmatyypit
- toimittajan työ (objektiivisuus, uuden tiedon etsiminen, vaikuttaminen, haastattelu-tekniikka).

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena. Kurssin suorittaminen ei edellytä muiden mediakurssien suorittamista. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

2. SÄHKÖINEN VIESTINTÄ (MED_2)

Tavoitteet

Kurssilla tarkastellaan television ja radion viestintäkeinoja. Kurssi keskittyy erityisesti dokumentti-ohjelmiin. Syvennetään tietoja sähköisistä medioista aikamme vaikuttajana. Tutustutaan kriittisen vastaanoton periaatteisiin.

Keskeiset sisällöt

- tv- ja radiotoimittajan työ
- erilaisten ohjelmatyyppien vaatimukset ja analyysi
- kuvan-, sanan- ja äänenkäyttö sähköisissä medioissa sekä esiintyjän kokonaisilmaisu
- tv- tai radiodokumentin tekeminen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuotena. Kurssin suorittaminen ei edellytä muiden mediakurssien suorittamista. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

7.2.2 Kansainvälisyysprojekti

KULTTUURIEN TUNTEMUS
JA KANSAINVÄLISYYS

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. KANSAINVÄLISYYSPROJEKTI (PRO_1)

Projektikurssin aiheena on esimerkiksi kansainvälisyys, yrittäjäyys, mediat tai kulttuuri. Aihe sovi-
taan ryhmän kiinnostuksen mukaan. Osa kurssista voi liittyä muun muassa koulun kansainvälisyys-
viikon tapahtumiin. Kurssi voi olla myös global.me-kurssi.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuotena. Kurssia ei voi suorittaa
itsenäisesti.

7.2.3 Vapaaehtoistyö

AKTIIVINEN KANSALAISUUS,
YRITTÄJYYS JA TYÖELÄMÄ

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. VAPAAEHTOISTYÖ (VAP_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua vapaaehtoistyöhön sekä teoriassa että käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Kurssi koostuu teoriaosuudesta ja vapaaehtoistyöstä. Kurssin aikana perehdytään vapaaehtoistyöhön ja valitaan vapaaehtoistyön paikka Kempele Akatemian alaisista toimijoista tai toiminnoista. Paikat voivat olla esimerkiksi liikunnan, kulttuurin tai nuorisopalvelujen lasten ja nuorten tapahtumissa, harrastuksissa ja muissa toiminnoissa. Vapaaehtoistyöksi on mahdollista valita myös vanhusten parissa toimiminen. Kurssilla opiskelija kirjoittaa esseen, jossa hän reflektoi omia kokemuksiaan.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suoritetaan hajautetusti yhden opiskeluvuoden aikana. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.4 Ryhmänohjaus

HYVINVOINTI

JA TURVALLISUUS

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. RYHMÄNOHJAUS (RYH_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on motivoida opiskelijaa osallistumaan ryhmänohjaukseen ja sitä kautta auttaa hänen sopeutumistaan lukion työkuultuuriin. Lisäksi kurssin tavoitteena on palvella ryhmä- ja kouluhengen muodostumisessa kannustamalla opiskelijaa osallistumaan koulun yhteisiin tapahtumiin ja juhliin.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suoritetaan osallistumalla säännöllisesti ryhmänohjaustuokioihin ja koulun yhteisiin tapahtumiin koko lukio-opintojen ajan. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.5 Tutorointi

HYVINVOINTI**JA TURVALLISUUS**

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. TUTORINTI (TUT_1)

Tavoitteet

Tutortoiminnan tavoitteena on, että kokeneemmat opiskelijat ovat lukio-opintonsa aloittavien opiskelijoiden vertaistukena opintojen käynnistämisessä, esimerkiksi kurssivalintojen tekemisessä. Lisäksi tutorit esittelevät lukio-opintoja ja koulua perusopetuksen päättöluokkalaisille. Tutorina toimiessaan opiskelija saa kokemusta nuorempien opiskelijaryhmien opastajana toimimisesta sekä koulun esittelystä.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Vastuullisesti tehtävänsä suorittanut tutor saa toiminnastaan kurssin sekä erillisen todistuksen.

Kurssin suorittaminen

Kurssin suorittaminen edellyttää tutoreille osoitettujen tehtävien vastuullista suorittamista. Rehtori, opinto-ohjaaja ja opettajat valitsevat tutorit joka toinen kevät ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista. Tutoriksi valittu henkilö sitoutuu toimimaan tutorina kaksi lukuvuotta. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.6 Meidän lukio

HYVINVOINTI

JA TURVALLISUUS

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. MEIDÄN LUKIO (MEI_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja taide- ja tiedeharrastuksia. Erilaisten kouluyhteisöä palvelevien töiden avulla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tapahtumissa vierailut ja niistä tehtävät raportit syventävät taiteen ja tieteen tuntemusta ja arvostusta, mistä hyötyy koko kouluyhteisö.

Keskeiset sisällöt

Kurssi suoritetaan keräämällä pisteitä. Kurssin läpäiseminen edellyttää 40 pisteen hankkimista. Pisteitä voi kerätä koulun toiminnasta ja koulun ulkopuolisista kulttuuritilaisuuksista. Koulun ulkopuoliset tiede- ja taidetapahtumat voivat antaa kuitenkin enintään 21 pistettä kurssin kokonaispistemäärästä. Loput pisteet tulee kerätä koulun omaan toimintaan osallistumisesta.

Pisteitä koulun toiminnasta saa muun muassa seuraavasti:

- opiskelijakunta ja Pikku Parlamentti: opiskelijakunnan puheenjohtaja 20–30, sihteeri 10–20 ja muut opiskelijakunnan tehtävät 0–10 pistettä sekä Pikku Parlamenttiin osallistuminen lukioaikana 0–5 pistettä lukuvuosittain
- ohjausryhmän vastuutehtävät: ryhmän puheenjohtaja 0–5 ja sihteeri 0–5 pistettä lukuvuosittain
- koululehti: päätoimittaja 5–20 lukuvuosittain ja toimittaja 0–7 pistettä Fiksun numeroittain
- kuoro: 5–10 pistettä lukukausittain, jos ei ole suorittamassa kuorokurssia
- tiedottaminen ja tapahtumien järjestäminen: koulun tiedottamiseen osallistuminen 0–10, koulun tapahtuman järjestäminen 0–10 (esimerkiksi vanhojenpäivä- ja abitoimikunnan puheenjohtaja 0–10, ko. toimikunnan jäsen 0–5, kansainvälisyysviikkojen toteutus 0–7, koulun juhlien musiikkivälineiden yms. roudaus 0–3 juhlittain) ja seminaarityyppisen työskentelyn järjestäminen 0–10 pistettä
- koulun edustaminen: kurssisuorituksiin kuulumattomat kokeet, kilpailut ja tapahtumat 0–3 sekä erittäin laajat projektityöt tutkielmiseen 0–15 pistettä
- pelituomarointi: 0–3 pistettä peleittäin.

Pisteitä saa taide- ja tiedetapahtumista seuraavasti:

- Pisteitä antavat elokuvat, teatteriesitykset, taidenäyttelyt, tanssiesitykset, konsertit ja tiedeseminaarit ja -päivät. Näitä Meidän lukio -kurssin pisteitä saa siis ainoastaan taiteen vastaanottamisesta, ei tuottamisesta. Yhdestä hyväksyttävästä käynnistä saa 3 pistettä. Käynnistä vaaditaan todisteeksi pääsylippu ja leima ML-passiin. Työhön kuuluu kirjallinen raportointi esimerkiksi koululehteen. Opiskelijan on laadittava ainakin kaksi raporttia käynneistään. Niin ikään kurssin saamiseksi edellytetään, että jos opiskelija käy taide-

tapahtumissa, hän käy vähintään kahden eri taiteenalan tilaisuuksissa ja että yhden alan tapahtumia saa olla korkeintaan neljä.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssin voi suorittaa yhden opiskeluvuoden aikana, tai sen voi hajauttaa useammalle vuodelle. Kurssin voi suorittaa vain edellä mainittujen ohjeiden mukaan.

7.2.7 Kansalaisen turva

HYVINVOINTI

JA TURVALLISUUS

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. KANSALAISEN TURVAKURSSI (TUR_1)

Tavoitteet

Kurssi antaa perustietoja ja taitoja kansalaisten yleisen arkiturvallisuuden lisäämiseksi. Kaikkia aiheita käsitellään yksilön ja perheen kannalta. Koulutuksen on palveltava yksilön ja perheen valmiuksien lisäksi kunnan poikkeusolojen järjestelyistä vastaavia viranomaisia.

Keskeiset sisällöt

Turvallisuuspolitiikan perusteet

- Suomen turvallisuuspoliittinen asema
- taloudellinen turvallisuus poikkeusoloissa.

Kansalaisvalmiudet yksilön kannalta

- ensiapukoulutus
- väestönsuojelu
- palo- ja pelastustoimi
- yleinen järjestys ja turvallisuus
- ympäristönsuojelu
- ihmissuhdekysymykset.

Kodin sähköturvallisuus

- vaaratilanteet ja niiden välttäminen
- jokamiehen sähkötyöt ja niiden turvallisuus.

Kodin aseet ja niiden turvallinen käsittely

- lain määräykset aseiden omistamisesta, säilytyksestä ja käytöstä
- turvallinen aseiden käsittely ja ammunta (vapaaehtoinen).

Liikuntakoulutus

- fyysisen kunnon ylläpito ja perustestit (UKK-instituutin kävelytesti)
- kartan ja kompassin käyttö sekä suunnistusharjoitus.

Kurssin toteuttaminen

Koulutus toteutetaan mahdollisimman paljon käytännönläheisenä opetuksena. Luentoihin liitetään aihetta syventävä keskusteluvaihe. Kouluttajina käytetään kuntaa sivuavissa aiheissa kunnan alueella toimivien viranomaisten edustajia, jotka parhaiten tuntevat aiheet käytännön tasolla.

Kurssilla voidaan järjestää tilaisuus tutustua puolustusvoimien toimintaan Kainuun Prikaatissa muiden vastaavien kurssien tutustumiseen liittyen tai ko. aihe voidaan käsitellä puolustusvoimien esittelyvideoiden avulla koulussa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssin voi suorittaa minä opiskeluvuotena tahansa. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.8 Stressinkäsittelytaidot

HYVINVOINTI

JA TURVALLISUUS

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

1. STRESSINKÄSITTELYTAIDOT (ST_1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua stressin syntymekanismeihin ja vaikutuksiin kehossa ja mielessä. Tavoitteena on vahvistaa omien voimavarojen käyttöä ja löytää selviytymiskeinoja kuormittaviin tilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Pääpaino on rentoutumisen harjoittelussa ja erilaisten stressinhallintatapojen opettelussa.

Kurssin toteuttaminen

Kurssi toteutetaan pienryhmänä, jossa on enintään kymmenen opiskelijaa. Kurssin vetäjinä toimivat esimerkiksi koulukuraattori ja psykologi.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suoritetaan kolmantena opiskeluvuotena. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.9 Tietotekniikka

Opiskelijat ovat tietotekniikan taidoiltaan hyvin eritasoisia tullessaan Kempeleen lukioon. Osa hallitsee pääpiirteittäin tietokoneen ja perusohjelmien käytön, osalla taas kokemukset tietotekniikasta ovat hyvin vähäisiä. Tietotekniikan opetuksessa pyritään saamaan kaikille opiskelijoille tietoyhteiskunnan perustaidot. Samalla varmistetaan, että tietotekniikan hyödyntämiseen muissa aineissa on riittävät valmiudet samoin kuin jatko-opintoihin.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Opiskelija saavuttaa vähintään lukiolaisen perustaidot. Hänellä on kokonaiskuva tietotekniikasta ja sen merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle. Hänellä on käsitys laitteiden ja ohjelmien käyttötavoista ja toiminnan periaatteista. Hän tiedostaa tekijänoikeuksien merkityksen ja on omalta osaltaan vastuullinen tietoturvallisuudesta.

Opiskelija hallitsee tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, esitys- ja grafiikkaohjelmien peruskäytön. Hän osaa käyttää sähköpostia ja hallitsee tiedonhaun Internetistä. Opiskelija tuntee koulun sähköisen oppimisympäristön ja osaa käyttää sitä opiskelussaan.

**TEKNOLOGIA
JA YHTEISKUNTA**

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

1. LUKION TIETOTEKNIIKAN PERUSTAI DOT (TIE_1)

Tavoitteet

Kurssilla perehdytään Kempeleen lukiossa käytössä olevaan sähköiseen oppimisympäristöön sekä sähköisen ylioppilastutkinnon Digabi OS -käyttöjärjestelmän ohjelmiin, tietokoneen käynnistämiseen USB-tikulta Abitti-koejärjestelmään sekä perustason tietoteknisiin valmiuksiin lukio-opiskelussa.

Keskeiset sisällöt

- tietotekniikan perusteet
- laitteiden käyttö ja tiedon hallinta
- tekstinkäsittely
- taulukkolaskenta
- Digabi OS:n ohjelmat
- Abitti-koejärjestelmä
- Kempeleen lukion sähköinen oppimisympäristö.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat osallistuvat kurssille TIE_1. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

2. DIGITAALINEN KUVANKÄSITTELY (TIE_2)

Tavoitteet

Opiskelija osaa käyttää kuvien hankinnassa tarvittavia laitteita, kuten digitaalikameraa ja kuvanlukijaa. Hän osaa muokata eri välineillä hankittuja kuvia julkaisukelpoisiksi ja sijoittaa kuvat WWW-sivuille. Opiskelija osaa laatia tietokoneella yksinkertaisen animaation. Hän osaa hyödyntää erilaisia kuvakirjastoja ja tuntee tekijänoikeudet omaan työhönsä.

Keskeiset sisällöt

- digitaalikuvan ominaisuudet, kuvaaminen, skannaaminen, värioppi, kuvaformatit
- bittikarttakuvat, vektorigrafiikka
- piirtäminen tietokoneella, efektointi
- GIF-animaatiot kotisivuille
- internet ja kuvat.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla 4–10.

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

3. TAULUKKOLASKENTA (TIE_3)

Tavoitteet

Kurssilla opetellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa (Excel) niin, että siitä on hyötyä niin jatko-opinnoissa kuin arkielämässäkin.

Keskeiset sisällöt

- laskentataulukoiden muokkaaminen
- funktioiden käyttö
- laskukaavojen kirjoittaminen
- kaavioiden luominen ja muokkaaminen
- makrojen nauhoittaminen ja suorittaminen
- tietojen linkittäminen useiden laskentataulukoiden välillä
- useista taulukoista yhteenvedojen luominen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla 4–10.

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuotena. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

4. OHJELMOINTI (TIE_4)

Tavoitteet

Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja dokumentoida perusrakenteet sisältävän ohjelman noudattaen hyvää ohjelmointitapaa.

Keskeiset sisällöt

- kielen erityispiirteet
- muuttujamäärittelyt
- silmukka- ja ehtorakenteet
- taulukkorakenteet
- ohjelmien korjaus ja testaus
- harjoituksia ja lopputyö.

Arviointi

Kurssi arvioidaan asteikolla 4–10.

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuotena. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)

942/2014

Valtioneuvoston asetus

lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta

Annettu Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään lukiolain (629/1998) 10 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään lukiolaissa (629/1998) tarkoitetun lukiokoulutuksen sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista samoin kuin opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä opinto-ohjaukseen (tuntijako).

2 luku

2 §

Kasvu stivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijan tasapainoista henkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvua sekä edistää elämän, ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen, ympäristön ja kulttuurien monimuotoisuuden kunnioittamista. Koulutus tukee kaikessa oppilai-

toksen toiminnassa aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Koulutus ohjaa opiskelijaa toimimaan demokraattisesti, vastuullisena ja aktiivisena osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

3 §

Tiedot ja taidot

Koulutus kehittää laaja-alaisesti opiskelijan valmiuksia omaksua, yhdistää ja käyttää tietoaan ja taitojaan sekä soveltaa oppimaansa monipuolisesti myös oppiainerajat ylittävästi. Koulutus vahvistaa ja syventää opiskelijan yleissivistystä muuttuvassa toimintaympäristössä ja antaa tietoa ja taitoja asetuksen tuntijakojen osoittamissa opinnoissa.

Koulutus kehittää opiskelijan jatko-opinto-, työelämä- yrittäjyys- ja yhteiskunta- valmiuksia.

Koulutus vahvistaa perustaa opiskelijan fyysiselle, henkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille ja antaa valmiuksia ja halua niiden

ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Koulutus tukee opiskelijan eettisen pohdinnan kehittymistä.

Koulutus vahvistaa kokonaisuuksien hallintaa, oppimisen taitoja, tieteellistä ja siihen sisältyvää kriittistä ajattelua, luovuutta, työskentelyn taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, tiedon hankinta- ja hallintataitoja, tietoteknisiä käyttö- ja soveltamistaitoja sekä taitoa ilmaista itseänsä kirjallisesti ja suullisesti molemmilla kotimaisilla ja muilla kielillä sekä taiteen keinoin.

4 §

Elinikäinen oppiminen ja ohjaus

Koulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen sekä parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämän suunnitteluun.

Koulutus kehittää opiskelijan valmiuksia arvioida ja uudistaa osaamistaan sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.

Opiskelija kykenee hyödyntämään saamaansa opinto-ohjausta ja perehtyy monipuolisesti jatko-opintovaihtoehtoihin sekä osaa tehdä mielekkään urasuunnitelman lukio-opintojen aikana.

5 §

Opiskeluympäristöt ja toimintakulttuuri

Lukio-opinnoissa tulee hyödyntää monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät työelämän, jatko-opintojen sekä tieto- ja viestintätekniikan tuntemusta. Opiskeluympäristöjen tulee tukea opiskelijan opiskelumotivaatiota ja auttaa häntä löytämään omat vahvuutensa. Niiden tulee olla opiskelijan kokemuspiiriä monialaisesti rikastuttavia sekä pedagogisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia.

Lukion toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa, ja sen tulee edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opiskelu- ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Opinnoissa tulee tavoitella myönteistä asennetta oppimiseen.

6 §

Aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen erityiset tavoitteet

Aikuisopiskelijoiden lukiokoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin hankkimat tiedot, taidot ja osaaminen. Koulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet.

Tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa sellaisia opiskelu-, viestintä- ja kielellisiä taitoja sekä tietoteknisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee antaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

Tutkintotavoitteisen koulutuksen ohella opetuksessa voidaan ottaa huomioon yhtä tai useampaa lukion oppimäärään kuuluvaa oppiainetta suorittavat opiskelijat sekä muut erityisryhmät.

7 §

Valmistavan koulutuksen erityiset tavoitteet

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

3 luku

Lukio-opetuksen tuntijako

8 §

Nuorille annettavien opintojen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin.

Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi. Niillä on valtakunnallisesti yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Teemaopinnot eheyttävät opetusta, vahvistavat opiskelijoiden yksittäistä oppiainetta laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä. Syventävinä teemaopintokursseina tarjotaan 3 §:ssä tarkoitettuja ajattelun taitoja kehittävä kurssi sekä tieto- ja viestintäteknologian tietoja ja taitoja kehittävä ilmiöpohjainen kurssi. Lisäksi tarjotaan käytännön työssä suoritettava vapaaehtoistoiminta-, työelämä- liikennekasvatus- tai kansainvälisen toiminnan- kurssi, joka tulee voida lukiolain 23 §:n mukaisesti osittain tai kokonaan hyväksi lukea muutoin hankitulla osaamisella.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjo-

amia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Soveltavina kursseina voidaan järjestää myös opiskelijoiden tarpeiden mukaisia tukikursseja. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kursseiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja ja saada muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi tai tunnustetuksi.

Lisäksi on koulutuksen järjestäjän tai deopintokursseja, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Näiden kurssien tarjoaminen on koulutuksen järjestäjälle vapaaehtoista.

9 §

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		8+8
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
lyhyt	5	2
pitkä	9	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	1	3
Fysiikka	1	6
Kemia	1	4

Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet		
Filosofia	2	2
Psykologia	1	4
Historia	3	3
Yhteiskuntaoppi	3	1
Uskonto/elämäntietomustieto	2	4
Terveystieto	1	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1—2	2
Kuvataide	1—2	2
Opinto-ohjaus	2	
Teemaopinnot		3
Pakolliset kurssit	47—51	
Syventävät kurssit vähintään	10	
Kurssit yhteensä vähintään	75	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten kurssien yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten kurssien kokonaismäärä voivat olla I momentissa säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen

tunnit saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Toisen kotimaisen kielen oppimäärä opiskellaan joko perusasteella alkavan B1-oppimäärän tai perusasteen vuosiluokilla 1—6 alkavan A-oppimäärän mukaisesti. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota muita kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa kielessä.

Opiskelijan tulee jakaa pakollisten liikunnan kurssien opiskelu useammalle lukuvuodelle.

942/2014

5

10 §

Aikuisille annettavan koulutuksen tuntijako

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävät valtakunnalliset kurssit
Kieli- ja kommunikaatio-opinnot		
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		6
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
pitkä oppimäärä	9	3
lyhyt	5	2
Luonnontieteelliset opinnot	5	5
fysiikka	1—2	
kemia	1—2	
biologia	1—2	
maantiede	1—2	
Humanistisyhteiskunnalliset ja katsomukselliset opinnot	6	7
uskonto/elämänkatsomustieto	1	
historia	2	
yhteiskuntaoppi	2	
filosofia	1	
psykologia		2
Teemaopinnot		1
Muut lukion tehtävään kuuluvat oppiaineet.		
Yhteensä vähintään	44	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä kursseja sekä muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia.

Teemaopinnot eheyttävät opetusta ja vahvistavat opiskelijoiden yksittäisiä oppiaineita laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Joko A-kielen tai B1-kielen tulee olla toinen kotimainen kieli. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjes-

tää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.

Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa kieltä.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa 1 momentista sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineiden lisäksi opiskelijoille annetaan opintoihin liittyvää ohjausta. Ohjaukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana, tulee opiskella 1 momentissa tarkoitettujen kurssien lisäksi vähin-

tään yksi kurssi liikuntaa ja yksi kurssi terveystietoa sekä kaksi kurssia kuvataidetta tai musiikkia tai yksi kurssi kumpaakin viimeksi mainittua ainetta.

Mitä 9 §:n 3—5 momentissa säädetään, koskee myös aikuisille annettavan opetuksen tuntijakoa.

11 §

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine ja aineryhmä	Pakolliset kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus	10
Muut kielet	3
Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot	2
Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede	
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	2
Historia ja yhteiskuntaoppi	
Opinto-ohjaus	2
Valinnaiset opinnot	6

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Muut kielet -aineryhmä jaetaan vieraiden kielten, toisen kotimaisen kielen sekä mahdollisesti opiskelijan oman äidinkielen välillä.

Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot -aineryhmä sisältää matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantietoa. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus -aineryhmä sisältää historiaa ja yhteiskuntaoppia.

Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä 9 ja 10 §:ssä säädettyjä kursseja tai muita koulutuksen järjestäjän tarjoamia opiskelijan lukio-opintovalmiuksia edistäviä opintoja. Ne voivat olla myös perusopetuksen päättötodistuksen korottamiseen tarkoitettuja opintoja.

12 §

Erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa koulutusta koskeva erityissäännös

Lukiolain 3 ja 4 §:n mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa asetuksen 8 tai 9 §:stä sen mukaan kuin koulutuksen järjestämistä koskevassa luvassa määrätään.

4 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2014.

Tällä asetuksella kumotaan lukion tuntijakosta 14 päivänä marraskuuta 2002 annettu valtioneuvoston asetus (955/2002).

942/2014

7

14 §

Siirtymäsäännökset

Edellä 13 §:n 2 momentissa mainitun säädöksen mukaan laadittua opetussuunnitelmaa voidaan noudattaa, kunnes Opetushallitus päättää tämän asetuksen mukaisten opetussuunnitelmien perusteista ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöön-

otosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Erityisen koulutustehtävän saaneelle koulutuksen järjestäjälle 13 §:n 2 momentissa mainittujen säädösten nojalla annetut määräykset raukeavat viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Opetus- ja viestintäministeri *Krista Kiuru*

Hallitusneuvos Janne Öberg

Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- to- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.1	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija osaa	Opiskelija	Opiskelija osaa

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Kielitaidon alkeiden hallinta	selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy	Opiskelija tukeutuu	Opiskelija osaa käyttää muutamia	Opiskelija ymmärtää	Opiskelija pystyy

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Kehittyvä alkeiskielitaito	satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Tai- to- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.3	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija osaa	Opiskelija	Opiskelija osaa

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Toimiva alkeiskielitaito	selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- to- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A2.1	Opiskelija pystyy	Opiskelija	Opiskelija selviytyy	Opiskelija	Opiskelija

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Peruskielitaidon alkuvaihe	vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintä-tilannetta.	osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei- kielellisiin ilmaisiin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintä-kumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Tai- to- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti	Opiskelija osallistuu	Opiskelija osaa käyttää kieltä	Opiskelija pystyy	Opiskelija osaa kuvata

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Kehittyvä peruskielitaito	monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)	yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisistä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- to- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään,	Opiskelija pystyy jossain määrin	Opiskelija osoittaa tuntevansa	Opiskelija ymmärtää	Opiskelija osaa kertoa

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Toimiva peruskielitaito	osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintä-tilanteissa.	olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	tärkeimmät kohteliaisuus-säännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaalitem- poisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautu- matta.	ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevali- koimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Tai- to- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan	Opiskelija pystyy olemaan	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin	Opiskelija ymmärtää	Opiskelija osaa kertoa

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
Sujuva peruskielitaito	viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutus-tilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspääpiirinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiaakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintä-tilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja tai lukemaansa.	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatio-malleja.
Toimiva itsenäinen kielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- to- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrate- gioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiiin tarkoituksiin, myös ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkäähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
Taitavan kielitaidon perustaso					

Kempeleen lukion järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt ovat voimassa Kempeleen lukiossa, ja ne koskevat kaikkia kouluyhteisön jäseniä. Lukioon kuuluvina pidetään kiinteistöä, kalustoa, välineitä, omaisuutta ja piha-alueita sekä käytössä olevia verkkoympäristöjä.

Säännöt ovat välttämättömiä, jotta päivittäinen työ sujuisi ongelmitta ja lukioyhteisö olisi jäsenten mielestä viihtyisä ja turvallinen.

Niissä asioissa, joita ei järjestyssäännöissä erikseen mainita, noudatetaan lukiota koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

KOULUALUE JA -AIKA

Koulualueeseen kuuluu lukion ja sen pihan lisäksi Kirkonkylän koulun alue ja lukion viereinen kenttä. Koulualuetta rajaavat lännessä Kempelehalli ja kaakossa kirkon tontti.

Kouluajaksi katsotaan työjärjestyksen mukainen työpäivä ja työjärjestyksestä poikkeavat tapahtumat koulussa ja koulun ulkopuolella. Koulun järjestämiä tilaisuuksia kouluajan ulkopuolella ovat mm. koulun juhlat, retket ja tutustumiskäynnit sekä muut niihin rinnastettavat tilaisuudet.

OPISKELIJAN OIKEUDET

Opiskelijalla on oikeus

- opetukseen ja opinto-ohjaukseen
- turvalliseen opiskeluympäristöön
- henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yksityiselämän suojaan
- yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, olipa kyseessä sukupuoli, erilainen oppijuus tai kielelliseen, kulttuurilliseen, uskonnolliseen, seksuaaliseen tai sukupuolivähemmistöön kuuluminen
- kulttuurisesti moninaiseen ja kulttuurien välistä ymmärrystä edistävään ilmapiiriin.

OPISKELIJAN VELVOLLISUUDET

Opiskelijalla on velvollisuus

- osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissaoloon
- suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti
- hankkia opiskelussa tarvittavat kirjat, materiaalit ja muu tarvittava varustus
- korvata aiheuttamansa vahinko.

PÄIVITTÄINEN TYÖSKENTELY

Polkupyörät, mopot, moottoripyörät ja autot pysäköidään koulupäivän ajaksi niille varatuille alueille.

Päivänavaus järjestetään lukioasetuksen mukaisesti. Päivänavaus on osa alkavaa oppituntia.

Oppitunnit alkavat ja päättyvät koulun työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana. Opettaja kuitenkin päättää aina oppitunnin. Jos opiskelija ennalta sopimatta myöhästyy kohtuuttomasti oppitunnilta, myöhästymisen tulkitaan poissaoloksi. Jos opettaja syytä ilmoittamatta viivästyy oppitunnilta enemmän kuin 15 minuuttia, opiskelijoiden tulee ilmoittaa siitä kansliaan. Välitunteja ei vietetä luokissa, ellei opettaja ole antanut siihen lupaa.

Työrauha on oppimisen edellytys. Kouluyhteisön jäsenten tulee ottaa toiset huomioon ja pyrkiä muutenkin edistämään koulun työrauhaa.

Hyvät tavat näkyvät niin käytöksessä kuin pukeutumisessakin. Myös ruokailussa noudatetaan hyviä käytöstapoja. Oppitunneille ei tuoda ruokia eikä juomia – vesipullo on sallittu. Kouluyhteisön jäsenen tulee toimia niin, että koulu ja koulualue pysyvät siistinä.

Mikäli opiskelija syyllistyy kokeessa tai muussa suorituksessaan vilppiin tai jättää opettajalle arvioitavaksi plagiaatin, kurssi keskeytyy. Vilpiksi katsotaan myös kokeen kannalta ylimääräisen tavarain, kuten puhelimen, hallussapito. Vilppinä pidetään myös toisen opiskelijan avustamista kokeessa.

Tapaturman sattuessa lähimmät opiskelijat ja opettajat ilmoittavat tapahtuneesta välittömästi koulusihteerille tai rehtorille. Turvallisuuteen liittyvistä uhista, vioista tai muista puutteista on kerrottava viipymättä opettajalle, koulusihteerille tai rehtorille.

Mobiililaitteiden käyttö oppitunnilla on sallittu vain opettajan luvalla. Oppi- ja välituntien sekä koulun järjestämien tapahtumien nauhoittaminen ja kuvaaminen on kielletty ilman opettajan lupaa.

Tietotekniikkaluokat on varattu pääasiassa opetukseen. Työjärjestykseen merkityt ja opettajien varaamat tunnit on tarkoitettu pelkästään kyseisten ryhmien käyttöön. Muina aikoina opiskelijat voivat työskennellä luokissa saatuaan opettajalta luvan.

Opiskelijan koululta saamat sähköiset tunnukset on tarkoitettu vain henkilökohtaiseen käyttöön. Koulun teknisten laitteiden käytöstä on neuvoteltava erikseen rehtorin tai asianomaisen opettajan kanssa.

Koulun ja kouluyhteisön jäsenten omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelija on velvollinen korvaamaan tahallaan tai tuottamuksesta aiheuttamansa vahingon. Aiheutuneesta vahingosta on viipymättä ilmoitettava koulusihteerille, rehtorille tai opettajalle.

Koulu ei vastaa sen alueella olevasta yksityisestä omaisuudesta eikä myöskään arvoesineistä tai rahoista.

POISSAOLOT

Lukiolain mukaan opiskelijan on osallistuttava oppitunneille, mikäli hänelle ei ole myönnetty siitä vapautusta.

Poissaolot tulee selvittää Wilmassa mahdollisimman pian. Kurssin neljänneistä poissaolosta lähtien tarvitaan viranomaistodistus. Mikäli viranomaistodistusta ei ole, kurssi keskeytyy, jos rehtori ei toisin päättä.

Ennalta tiedossa olevaan poissaoloon on pyydettävä lupa hyvissä ajoin. Enintään kolmeksi päiväksi luvan voi myöntää ryhmänohjaaja, muuten rehtori. Esimerkiksi lomamatkoihin, autokouluun ja ansiotyöhön ei myönnetä lupaa.

Muutamaa päivää pitemmästä sairauspoissaolosta on syytä ilmoittaa ryhmänohjaajalle, aineenopettajalle tai rehtorille. Koepäivän poissaolosta on ilmoitettava ko. opettajalle Wilman kautta koepäivänä ja toimitettava kolmen päivän kuluessa luotettava selvitys, esimerkiksi terveydenhoitajan tai lääkärintodistus.

Äkillisissä sairaustapauksissa kesken koulupäivän poissaololuvan voi antaa ryhmänohjaaja, rehtori tai lukion opettaja.

PÄIHTEET JA VAARALLISET ESINEET

Tupakointi ja nuuskan käyttö on kielletty koulussa ja koulualueella.

Lukioyhteisön jäsen ei saa esiintyä koulussa tai koulun järjestämissä tilaisuuksissa päihteiden alaisena. Alkoholi- ja huumeiden, huumaiden ja muiden päihteiden tuominen koulualueelle on kielletty.

Myöskään veitsiä, ampuma-aseita, voimakkaita laserosoittimia ja vastaavia vaarallisia esineitä tai niiden jäljitelmiä ei saa tuoda koulualueelle.

SÄÄNTÖRIKKOMUSTEN SEURAUKSET

Jos opiskelija rikkoo järjestyssääntöjä tai muutoin käyttäytyy epäasiallisesti, voidaan ryhtyä seuraaviin kurinpidollisiin toimenpiteisiin:

- opettaja saa määrätä opiskelijan poistumaan luokasta enintään oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi
- rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen
- rehtori voi erottaa opiskelijan määrääjäksi.

Tarvittaessa rikkomuksista ilmoitetaan huoltajalle ja viranomaisille.

Kempeleen lukion opiskelijakunnan säännöt

1. Opiskelijakunnan nimi on Kempeleen lukion opiskelijakunta, ja sen kotipaikka on Kempeleen kunta.

2. Opiskelijakunnan tarkoitus on toimia opiskelijoiden etuja valvovana ja palvelevana yhteiselimenä.

Opiskelijakunta

- toimii jäsenten etujärjestönä ja valvoo heidän etujaan, esimerkiksi Suomen Lukiolaisten Liiton kanssa
- edistää jäsentensä harrastus- ja kulttuuritoimintaa, tukee kansainvälistä toimintaa ja on yhteistyössä koulun ulkopuolisten järjestöjen tai yhdistysten kanssa
- pitää yllä koulun hyvää yhteishenkeä.

3. Tarkoituksensa toteuttamiseksi opiskelijakunta

- tukee jäsenten kerho- ja muuta harrastustoimintaa
- valvoo jäsenten oikeusturvaa ja toimintaoikeuksia
- voi tarpeen mukaan toimikuntien avulla järjestää juhlia, illanviettoja ja muita tilaisuuksia.

4. Opiskelijakunnan jäseniä ovat kaikki Kempeleen lukion opiskelijat. Opiskelijakunnan hallitus koostuu ohjausryhmien edustajista. Kunkin ryhmän edustaja valitaan ohjausryhmässä syyslukukauden ensimmäisten jakson aikana. Uudet edustajat perehdytetään alussa hallituksen toimintaan.

5. Opiskelijakunnan ylintä päätösvaltaa käyttää opiskelijakunnan yleiskokous. Jäsenellä on oikeus tutustua opiskelijakunnan saamiin kirjeisiin ja muuhun arkistoon.

6. Opiskelijakunnan toimintaelimiä ovat yleiskokous ja opiskelijakunnan hallitus. Lisäksi voidaan asettaa toimi- tai valiokuntia sekä työryhmiä niille osoitettuja tehtäviä varten.

7. Opiskelijakunnan yleiskokous on kutsuttava koolle

- vähintään kerran vuodessa
- syyskokoukseen viimeistään syyskuun loppuun mennessä sekä kevätkokoukseen viimeistään toukokuussa
- kun päätetään asioista, jotka niiden laadun tai tärkeyden johdosta on jätettävä yleiskokouksen ratkaistavaksi
- ehdotusten ja kysymysten saamiseksi
- kun vähintään 1/10 opiskelijakunnan jäsenistä sitä vaatii. Pyyntö esitetään kirjallisena opiskelijakunnan hallitukselle.

Yleiskokouksen koollekutsumisesta päättää hallitus. Mikäli vähintään 1/10 jäsenistä on kokousta vaatinut, tulee hallituksen kutsua yleiskokous koolle kolmen koulupäivän kuluessa vaatimuksen jättämisestä.

Yleiskokous pidetään auditoriossa, jonne kaikki opiskelijakunnan jäsenet saavat tulla paikalle.

Kokoukset on saatava kirjallisesti jäsenten tietoon vähintään kaksi päivää ennen kokousta asettamalla kokoukset koulun ilmoitustaululle.

Kokouksissa tulee mainita

- esityslista
- kokouksessa käsiteltävät asiat
- aika
- paikka
- koollekutsuja.

Opiskelijakunnan yleiskokouksen puheenjohtajana on hallituksen puheenjohtaja ja sihteerinä hallituksen sihteeri.

8. Syyskokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - a. kokouksen pöytäkirjantarkastajien valinta
 - b. ääntenlaskijoiden valinta
3. Laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
4. Ilmoitusasiat
5. Esityslistan käsitteleminen ja kokouksen työjärjestyksestä päättäminen
6. Opiskelijakunnan toimintasuunnitelman ja talousarvion käsittely ja hyväksyminen
7. Puheenjohtajan valinta
8. Sihteerin valinta
9. Opiskelijakunnan tilintarkastajien ja heidän varamiestensä valinta (eivät kuulu hallitukseen tai muuten ole tilivelvollisia hallitukselle)
10. Opiskelijakunnan esitys johtokunnalle opiskelijakunnan ohjaajaksi valittavasta opettajasta ja hänen sijaisestaan (kolme ehdokasta), jos opiskelijakunnan ohjaaja on vaihtovuorossa
11. Muut esille tulevat asiat.

9. Kevätkokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - a. kokouksen pöytäkirjantarkastajien valinta
 - b. ääntenlaskijoiden valinta
3. Laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
4. Ilmoitusasiat
5. Esityslistan käsitteleminen ja kokouksen työjärjestyksestä päättäminen
6. Hallituksen laatiman toimintakertomuksen käsittely ja hyväksyminen
7. Tutustuminen opiskelijakunnan tileihin, tilintarkastajien lausunnon kuuleminen ja tili- ja vastuuvapauden myöntäminen tili- ja vastuuvastuullisille
8. Muut esille tulevat asiat.

10. Yleiskokous on päätösvaltainen, jos se on laillisesti kokoon kutsuttu ja läsnä on vähintään 1/10 sen jäsenistä. Yleiskokouksessa läsnäolo-, puhe- ja äänioikeus on kaikilla opiskelijakunnan jäsenillä.

Opiskelijakunnan yleiskokouksista laaditaan päätöspöytäkirja, jonka puheenjohtaja, sihteeri ja kokouksen valitsemat pöytäkirjantarkastajat vahvistavat nimikirjoituksellaan.

Kokousten päätöspöytäkirjat ovat nähtävissä koulun ilmoitustaululla.

11. Opiskelijakunnan tilivuosi päättyy 31. päivänä toukokuuta ja alkaa 1. päivänä kesäkuuta.

Hallituksen tulee jättää tilit vähintään kahta viikkoa ennen kevätkokousta tilintarkastajille tarkistettavaksi ja tehdä tarvittaessa budjetointi tulevia hankkeita varten.

12. Opiskelijakunnan hallitus

- hoitaa opiskelijakunnan asioita noudattaen opiskelijakunnan sääntöjä ja yleiskokouksen päätöksiä
- valmistelee ja kutsuu koolle yleiskokouksen sekä panee toimeen niiden päätökset
- laatii syyskokoukselle toimintasuunnitelman ja kevätkokoukselle toimintakertomuksen
- asettaa tarvittaessa joitakin erityistehtäviä varten toimikuntia ja valvoo, että ne tekevät niille annetut tehtävät
- ylläpitää opiskelijoiden virkistystoimintaa tarjoamalla opiskelijoiden käyttöön esimerkiksi juoma-automaatin ja kioskin palvelut.

Hallitus on toiminnastaan vastuussa yleiskokoukselle ja velvollinen pyydettäessä antamaan selvityksen toiminnastaan yleiskokoukselle. Yleiskokous voi erottaa hallituksen ja puheenjohtajan, mikäli erottamisesta on kokouskutsussa mainittu ja erottamishdotuksen kannalla on 2/3 läsnä olevista jäsenistä.

13. Hallituksen kutsuu koolle puheenjohtaja vähintään vuorokausi ennen kokousta. Kokouskutsun yhteydessä on ilmoitettava kokouksessa käsiteltävät asiat.

Hallitus on päätösvaltainen, kun se on laillisesti koolle kutsuttu ja läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja puolet hallituksen jäsenistä.

Hallituksen päätökset merkitään pöytäkirjaan, jonka allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri. Pöytäkirjojen kopiot toimitetaan koulun rehtorille ja opiskelijakunnan ohjaajalle.

14. Ohjausryhmän kokous tekee esityksiä opiskelijakunnan hallitukselle. Ryhmän puheenjohtaja ottaa selvää opiskelijakunnan hallituksen päätöksistä ja saattaa ne ryhmän tietoon.

15. Hallituksen jäsenille on määritelty omat vastualueet ja tehtävät.

Puheenjohtaja

- valvoo opiskelijakunnan toimintaa ja päätösten toimeenpanoa
- johtaa puhetta opiskelijakunnan yleiskokouksissa
- kutsuu koolle hallituksen ja johtaa niissä puhetta.

Varapuheenjohtaja

- avustaa puheenjohtajaa tämän tehtävien hoidossa
- hoitaa puheenjohtajan tehtäviä tämän ollessa estynyt.

Sihteeri

- laatii pöytäkirjat yleiskokouksista ja hallituksen kokouksista
- toimittaa pöytäkirjojen kopiot koulun rehtorille ja opiskelijakunnan ohjaajalle
- sekä opiskelijakunnan ilmoitustaululle
- hoitaa opiskelijakunnan arkistoa.

Rahastonhoitaja

- hoitaa opiskelijakunnan kirjanpitoa, käteiskassaa ja varainkäyttöä
- valvoo talousarvion toteuttamisesta
- laatii tilinpäätöksen ja antaa sen hallitukselle vahvistettavaksi ja toimittaa tilinpäätöksen tilintarkastajille
- antaa pyydettäessä selvityksen hallitukselle taloudenhoitoon liittyvissä kysymyksissä.

Muita vastuuhenkilöitä ovat kokousvastaava, välinevastaava, postivastaava, kuulutusvastaava, ilmoitusvastaava ja automaattivastaava.

16. Ohjausryhmän puheenjohtaja ja sihteeri ovat opiskelijakunnan toimihenkilöitä, jotka valitaan ryhmäkohtaisesti. He eivät ole velvollisia osallistumaan opiskelijakunnan hallituksen kokouksiin.

17. Tilintarkastajat

- valvovat taloudenhoitoa ja toiminnan laillisuutta
- tarkastavat tilinpäätöksen
- antavat lausunnon tilinpäätöksen kevätkokoukselle.

Tilintarkastajia valitaan kaksi ja heille valitaan myös varamiehet.

Kempeleen lukion erityispäivien ohjeet

VANHOJENPÄIVÄ

Tavoitteet

Viime vuosisadoilta peräisin olevat puvut ja vanhat asusteet edellyttävät kantajaltaan hillittyä ja hallittua käytöstä. Jo perinteet velvoittavat tähän. Pukeutumisella ja arvokkaalla käytöksellä pyritään osoittamaan ja todistamaan nuoremmille “vanhojen” viisaus.

Järjestelyt

- Ryhmänohjaajat esittelevät toimintasäännöt ryhmilleen ja käynnistävät vanhojenpäivän suunnittelun syksyllä ensimmäisen jakson aikana. Erityisesti on painotettava järjestys- sääntöjen ja hyvien tapojen noudattamista, jotka pätevät myös mahdollisissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa.
- Toisen vuoden opiskelijat valitsevat keskuudestaan vastuuryhmän ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia vanhojenpäivän suunnittelusta, organisoinnista ja toteutuksesta. Ryhmällä on apuna vanhojenpäivän toteutukseen liittyvien asioiden muistilista.
- Toisen vuoden opiskelijoiden on hyvissä ajoin suunniteltava vanhojenpäivän tuntikohtainen ohjelma, ja se on annettava rehtorin ja toisen vuoden opiskelijoiden ryhmänohjaajien hyväksyttäväksi. Ohjelma on suunniteltava niin, että päivä etenee jätävästi. Ohjelmasta tulee tiedottaa hyvissä ajoin kaikille toisen vuoden opiskelijoille.
- Niille toisen vuoden opiskelijoille, jotka eivät osallistu tansseihin, suunnitellaan vanhojenpäiväksi oma ohjelma.
- Mahdollisesta kiertelystä perusasteen kouluilla on sovittava riittävän ajoissa koulun johtajien kanssa, ja sovittua aikataulua on noudatettava. Lukion oppitunneilla kiertelystä on etukäteen saatava lupa opettajalta.
- Vanhojenpäivän ruokailuista on sovittava hyvissä ajoin keittiöhenkilökunnan kanssa.
- Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla on normaali koulupäivä vanhojentanssien esitystä lukuun ottamatta.
- Vanhojenpäivästä ei saa aiheutua lisätyötä koulun henkilökunnalle. Vanhojenpäivän vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia, että opiskelijat siivoavat koulun.

PENKINPAINAJAISPÄIVÄ

Tavoitteet

Penkinpainajaispäivä on opiskelunsa päättävien järjestämä läksiäisjuhla. Tavoitteena on, että penkinpainajaisissa abiturientit, toiset opiskelijat, opettajat ja muu kouluväki yhdessä juhlivat abiturienttien kouluajan loppumista. Pitkien perinteiden mukaisesti penkinpainajaispäivä on iloinen ja hyvän mielen jättävä karnevaali.

Järjestelyt

- Ryhmänohjaajat esittelevät toimintasäännöt ryhmilleen ja käynnistävät penkinpainajaispäivän suunnittelun. Erityisesti on painotettava järjestyssääntöjen noudattamista. Abiturientit sitoutuvat kirjallisesti sääntöjen noudattamiseen.
- Tulevat abiturientit valitsevat toisen vuoden keväällä keskuudestaan vastuuryhmän, abitoimikunnan, ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia penkinpainajaispäivän suunnittelusta, organisoinnista ja toteutuksesta. Osa penkinpainajaispäivään kuuluvista asioista täytyy panna vireille jo toisen vuoden keväällä.
- Abiturienttien on hyvissä ajoin suunniteltava penkinpainajaispäivän tarkka ohjelma. Ohjelma ja kaikki siihen liittyvä materiaali, esimerkiksi mahdolliset video-, kuva- ja äänitallenteet, on annettava rehtorin ja abiturienttien ryhmänohjaajien hyväksyttäväksi – viimeistään kaksi viikkoa ennen juhlapäivää. Päivä etenee hyväksytyn ohjelman mukaisesti. Ryhmällä on apuna penkinpainajaispäivän toteutukseen liittyvien asioiden muistilista.
- Abiturienttien ryhmänohjaajat seuraavat penkinpainajaispäivän valmistelun etenemistä ja pitävät yhteispalavereja abitoimikunnan kanssa.
- Abitoimikunta järjestää tammikuussa tiedotustilaisuuden koko abiturienttiryhmälle, ja siinä käydään läpi kaikki penkinpainajaispäivän keskeiset asiat ja aikataulut.
- Mahdollisesta kiertelystä perusasteen kouluilla on sovittava riittävän ajoissa koulun johtajien kanssa, ja sovittua aikataulua on noudatettava.
- Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoilla on normaali koulupäivä työjärjestyksen mukaisesti penkinpainajaisgaalaa lukuun ottamatta.
- Penkinpainajaispäivästä ei saa aiheutua lisätyötä koulun henkilökunnalle. Penkinpainajaispäivän vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia, että opiskelijat siivoavat koulun.

Kempeleen lukion opiskelijahuoltosuunnitelma

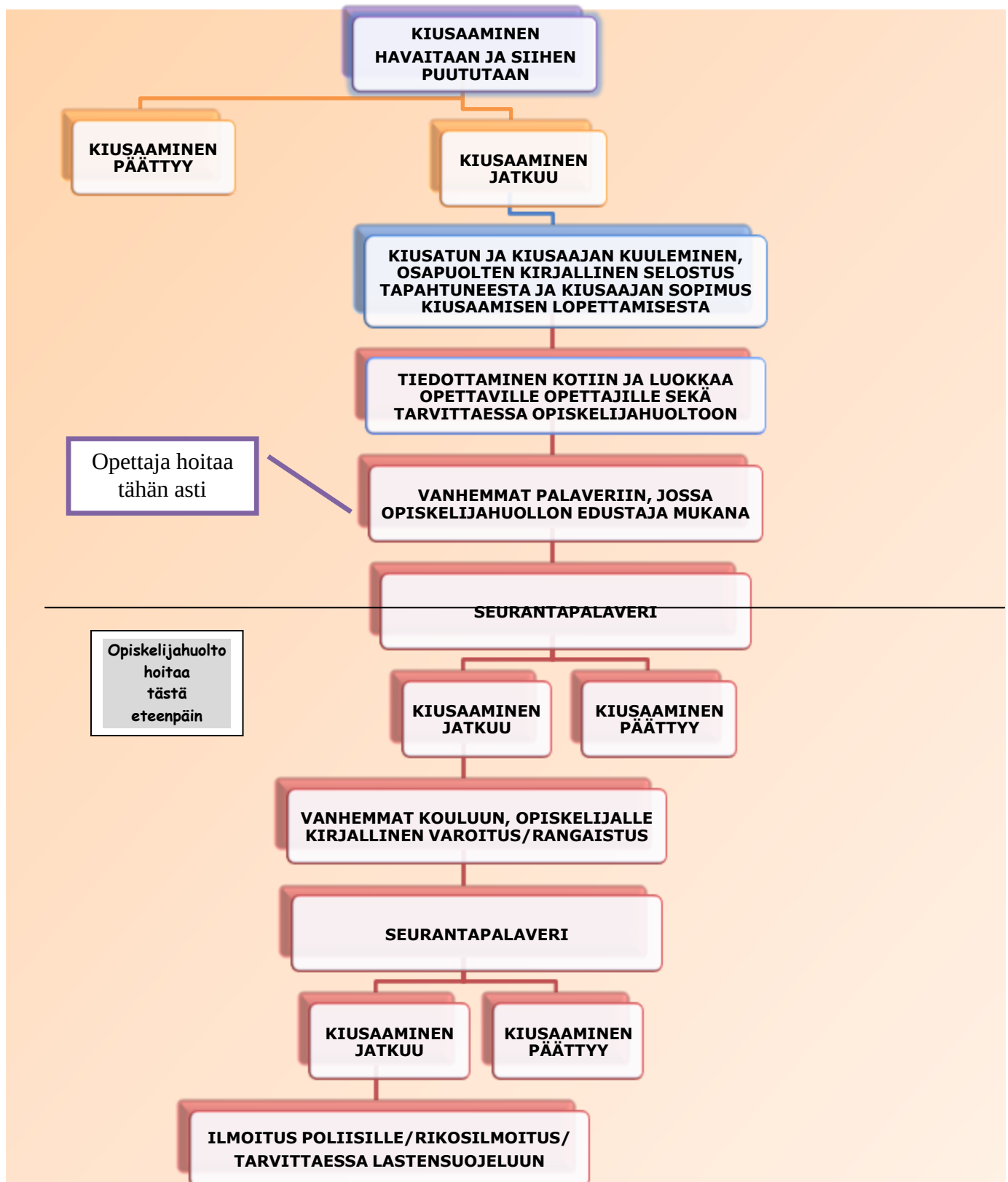
Opiskelijahuoltosuunnitelma pohjautuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013:13§), jota velvoittavana noudatetaan kaikissa Kempeleen esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä opetus- ja opiskelijahuoltohenkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Samalla sovitaan menettelytavoista, joilla eri osapuolet perehdytetään suunnitelman sisältöön, käytännön toteutustapaan ja asiaan sisältyvään tiedottamiseen. Suunnitelma tarkistetaan lukuvuosittain opiskelijahuoltoryhmän koordinoimana.

YKSIKKÖ	LUKUVUOSI
LUKIO	2014-2015
ARVIO OPISKELIJAHUOLLON KOKONAISTARPEESTA	
Yhteisöllinen tuki Yhteisöllinen opiskelijahuolto on osa toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Lukiossa ryhmänohjaajat haastattelevat sovitun mallin mukaisesti opiskelijat vuosittain. Opinto-ohjaaja haastattelee säännöllisesti lukion opiskelijat. Opettajakunta seuraa säännöllisesti opiskelijahuoltoon kuuluvia asioita jaksokokouksissa esim. poissaoloja, avoimia ja hylättyjä arvosanoja sekä kurssin keskeyttäneitä.	
Yksilökohtainen tuki Lukion yksilökohtaisella opiskelijahuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat ryhmänohjaus, opinto-ohjaus, opiskeluterveydenhuolto, opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, erityisopettajan palvelut, sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskelijahuolto.(kts. liite 5.) Yksilökohtaisen opiskelijahuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.	
Opiskelijahuollon yhteistyö Opinto-ohjaaja käy vuosittain tiedonsiirtopalaverit perusasteen oppilaanohjaajien kanssa. Opiskelijahuoltokertomukset ovat lukion toimijoiden käytössä. Ryhmänohjaajat saavat ajoissa tietoonsa ryhmiensä opiskelijahuoltoon liittyvät asiat. Aineenopettajia informoidaan tarvittaessa opiskelijoidensa tilanteesta. Yhteistyö seurakunnan kanssa on säännöllistä. Ylioppilastutkintolautakunnan toimialaan kuuluvat opiskelijahuoltoasiat päivitetään vuosittain	
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELIJAHUOLTOPALVELUT	
Palveluiden järjestäminen, työn- ja vastuunjako sekä tarvittava yhteistyö Opinto-ohjaaja yhdessä rehtorin kanssa on tärkeimmässä asemassa opiskelijahuollossa. Ryhmänohjaajat kartoittavat oman ryhmänsä osalta opiskelijahuollon asioita. Yksikössämme opiskelijoilla on käytössään erityisopettajan, terveydenhoitajan, kuraattorin ja psykologin palvelut.(kts. liite 4.) Yhteistyö toimijoiden kesken on jatkuvaa, tärkeimpänä paikkana Varikko-istunnot.	
Palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskelijahuollon kehittämiseen ja seurantaan. Yksittäisen opiskelijan opiskelijahuollosta vastaavat yhdessä kotien kanssa hänen ryhmänohjaajansa ja opinto-ohjaaja, sekä tarvittaessa rehtori. Oppilaskunnan kanssa tehdään yhteistyötä koulun tasolla. Opiskelijahuollon toimivuutta arvioidaan ja seurataan lukuvuosittain.	
YHTEISÖLLINEN OPISKELIJAHUOLTO	
Yhteisöllisen oppilashuollon toimintamallit ja –suunnitelmat voivat olla opiskelijahuoltosuunnitelman liitteenä	
Toimenpiteet kouluyhteisön ja -ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyö ja käytänteet yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa Kriisisuunnitelmaan kuuluvia asioita, kuten hätäpoistumisia, harjoitellaan säännöllisesti. Kerran vuodessa koulussa tehdään riskikartoitus koulutuksen järjestäjän johdolla. Esille saadut epäkohdat korjataan viipymättä. Opiskelijoiden hyvinvointia selvitetään valtakunnallisten ja koulukohtaisten kyselyiden avulla. Saadut yleisluontoiset tulokset käydään läpi yhdessä opiskelijoiden kanssa. Viikottaisissa ryhmänohjauksissa opiskelijat voivat antaa palautetta kouluyhteisömme asioista. Myös kurssipalautteet ovat säännöllinen työväline yhteisöllisessä opiskelijahuollossa.	

Yksikkökohtaisen opiskelijahuoltoryhmän kokoonpano, tehtävät ja toimintatavat sekä aikataulus: Varikon koostumus on: koulutuksen järjestäjän nimeämä vastaava opettaja joka toimii puheenjohtajana, rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, erityisopettaja, kuraattori, psykologi, opettajakunnan edustaja, opiskelija ja mahdollisesti hänen huoltajansa opiskelijaa koskeissa neuvotteluissa ja ryhmänohjaaja omaa ryhmäänsä tai ryhmänsä opiskelijaa käsittelevässä kokouksessa, sekä tarpeen mukaan muita jäseniä. Varikko kokoontuu tarvittaessa, kuitenkin vähintään parin kuukauden välein lukuvuoden aikana. Kokouksista pidetään muistiota.
Lukion opiskelijahuollon periaatteita: poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen Poissaolosäännöt ovat Lukion Opinto-oppaassa. Opiskelijat tai heidän huoltajansa selvittävät poissaolot Wilmaan. Ryhmänohjaajat seuraavat ryhmiensä poissaolotietoja, ja opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tarvittaessa puuttuvat tilanteeseen yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Poissaolotilastot käydään opettajien kesken läpi aina jaksokokouksessa. tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen Terveet elämäntavat ja niiden edistäminen ovat tärkeä osa opiskelijan hyvinvointia. Tupakointi ja päihteet ovat kiellettyjä koulualueella järjestyssääntöjen mukaan. Sääntöjen rikkomisesta seuraa rangaistus. Ennaltaehkäisevä valistus- ja asennetyö on tässä asiakokonaisuudessa ensiarvoista. tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus Ennaltaehkäisevä toiminta on kaikessa opiskelijahuollossa ensisijaista. Tapaturmien ym. varalle on laadittu ohjeet Kriisisuunnitelmassa. Kts. liite 6. yhteistyö terveydenhuollon ja terveystiedon opetuksen välillä Opiskelijoiden kokonaisvaltainen hyvinvointi on yksikössämme tärkeää. Terveystiedon opetus ja kouluterveydenhuolto tekee yhteistyötä mm. sovittujen aihekokonaisuuksien ja luentojen avulla. koulun järjestyssäännöt Kouluumme on laadittu yhdessä kotien, oppilaskunnan ja koulutuksen järjestäjän kanssa Järjestyssäännöt. Sääntöjä päivitetään tarvittaessa.(kts. http://edu.kempele.fi/lukio/opiskelu/ops/index_ops.htm) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Yksikössämme on voimassa oleva suunnitelma Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Välitön puuttuminen ja nollatoleranssi ovat avainasioita käytänteissä.(kts. liite 1.) toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa Lukiossa on voimassa oleva Kriisi- ja pelastussuunnitelma(Liite 6.), jota päivitetään säännöllisesti.
YKSILÖKOHTAINEN OPISKELIJAHUOLTO Yksilökohtaisen tuen toteuttamistavat ja yhteistyömuodot: Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäisistä menettelytavoista sopiminen Ryhmänohjaajat(kts liite 4.) haastattelevat opiskelijat vuosittain yhteisesti sovitun mallin mukaan. He arvioivat myös ryhmänsä opiskelijat Tuen tarve -kaavion avulla(kts. liite 2). Haastatteluista tai muista opiskelijahuollon käytänteistä saatujen arvioiden perusteella, ryhmänohjaajat ottavat tarvittaessa opiskelijan asian esille Pysäkillä tai Varikolla. Opinto-ohjaaja tai rehtori voi tarvittaessa koota Pysäkki-istunnon, joista pidetään sovitun mallin mukaista kirjausta(kts. liite 3.). Nämä yksittäisen opiskelijan Opiskelijahuoltokertomukset arkistoidaan Erityisopettaja(kts liite 4.) tekee ensimmäisen vuoden opiskelijoille Luki-seulan, tarvittaessa sovitaan opiskelijan kanssa jatkotoimista. Opiskelijalle laaditaan jatko-opintosuunnitelma lukion aikana. Lukiomme Tutortoiminnan tavoitteena on, että kokeneemmat opiskelijat ovat lukio-opintonsa aloittavien opiskelijoiden vertaistukena opintojen käynnistämisessä. Tarvittaessa opiskelijan käytössä ovat kuraattori- ja psykologipalvelut lain mukaisissa aikarajoissa (keskustelu samana päivänä, tapaaminen seitsemäntenä työpäivänä) Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa Terveydenhoitaja(kts liite 4.) haastattelee toisen vuoden opiskelijat vuosittain.

Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen Lukiossa opiskelijat vastaavat itsenäisesti terveyttään koskevista käytänteistä. Ruokailun järjestämisessä otetaan huomioon erityisruokavaliot. Tarvittaessa terveydenhoitaja on opiskelijan käytettävissä.
Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä Sairaalaopetuksessa olevan opiskelijan opiskelu mahdollistetaan sairaalakouluun aineenopettajien yhteistyöllä.
Opiskelijahuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraavien rangaistuksien yhteydessä, pidetään myös huolta kohdeopiskelijan opiskelijahuollon jatkuvuudesta ja tuesta.
Yhteistyö yksikön ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa Koulumme opiskelijahuolto tekee säännöllistä yhteistyötä ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Tällaisia ovat mm. Kunnan nuorisotyö, Etsivä nuorisotyö ja Työpaja-toiminta, poliisi, ammattikoulu sekä seurakunnan palvelut.
YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA
Toimintatavat osallisuuden edistämiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi opiskelijahuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa Lukiossa toimii oppilaskunta. Lukion oppilaskunnan muodostavat kaikki koulun kirjoissa olevat opiskelijat. Oppilaskuntatoiminta antaa opiskelijoille mahdollisuuden kehittää koulun yhteishenkeä ja parantaa kouluviihtyvyyttä ja opiskeluolosuhteita. Oppilaskunta toimii yhteistyössä rehtorin, oppilaskunnan ohjaajan ja opettajakunnan kanssa. Oppilaskuntaa edustaa oppilaskunnan hallitus, joka toimii välityselimenä opiskelijoiden ja opettajien välillä. Mahdolliset muutokset Opiskelijahuollon suunnitelmiin hyväksytetään myös Oppilaskunnan hallituksella. Opiskelijahuoltoa toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa, joilta kerätään myös palautetta. Opiskelijalla on oikeus kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskelijahuoltoasioidensa käsittelyyn. Tärkein tiedotuskanava koteihin on Wilman käyttö, myös kotikirjeitä, puhelinta ja sähköpostia käytetään mahdollisuuksien mukaan tiedotuksessa, ja palautteen keräämisessä.
Toimintaperiaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen Opiskelijahuollon suunnitelma, kuten muutkin toimintaperiaatteet löytyvät koulun kotisivuilta. Tärkeimmät käytänteet ovat kirjattuna nettisivujen ohella myös lukion Opinto-oppaaseen. Ensimmäisen ja abivuoden opiskelijoiden huoltajille järjestetään vanhempainillat. Huoltajia tiedotetaan säännöllisesti lukuvuoden aikana toiminnastamme.
OPISKELIJAHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA Opetuksen järjestäjä seuraa koulukohtaisten opiskelijahuoltosuunnitelmien toteutumista
Yksikkökohtaisen suunnitelman vastuutahot Opiskelijahuollon toimivuudesta vastaa lukiolla rehtori. Kokonaisseurantaa tekee koulutuksen järjestäjä.
Seurattavat asiat ja tiedonkeruumenetelmät Opiskelijoiden hyvinvointia ja työtä seurataan vuosittain netti- ym. kyselyin. Seurattavat painopisteasiat sovitaan lukuvuosittain. Valmistuneiden ylioppilaiden sijoittuminen opintopaikkoihin ja työelämään kartoitetaan kerran vuodessa ja seurannasta pidetään tilastoa.
Seurannan aikataulu Kyselyseurantaa tehdään pääsääntöisesti kerran vuodessa ikäluokkaa kohden.
Seurantatietojen käsittelytavat ja hyödyntäminen sekä niistä tiedottaminen oppilashuollon kehittämiseksi Seurannassa saadut tiedot käydään läpi opettajain kokouksessa ja saadut tiedot toimitetaan tarvittaessa myös koulutuksen järjestäjälle.

KIUSAAMISASIOIDEN JA RIITATILANTEIDEN KÄSITTELY



Kiusaaminen voi johtaa rikosilmoitukseen missä tahansa käsittelyvaiheessa. Ilmoituksen tekijänä voivat olla huoltaja tai koulu

OPISELIJAHUOLTOSUUNNITELMAN LIITE 2

[illegible]

OPISKELIJAHUOLTOSUUNNITELMAN LIITE 3

LÄSNÄOLIJAT		
☐ oppilas/opiskelija:	☐ psykologi:	
☐ huoltaja(t):	☐ ryhmäohjaaja:	
☐ rehtori/päiväkodinjohtaja:	☐ esi- ja luokanopettaja/-ohjaaja:	
☐ erityisopettaja, veo:	☐ koulunkäyntiohjaaja/erityislastenohjaaja:	
☐ opinto-ohjaaja:		
Oppilaan/opiskelijan/ huoltajan suostumus asian käsittelyyn ja Pysäkin kokoonpanoon pyydetty (päiväys, pyytäjä, miten pyydetty):		
KIRJAUKSEN PÄIVÄMÄÄRÄ	KIRJAAJAN NIMI JA AMMATTI-/VIRKA-ASEMA	
OPPILAAN / OPISKELIJAN JA HUOLTAJAN TIEDOT		
Nimi ja henkilötunnus	Kotikunta ja yhteystiedot (osoite, puh.nro)	ryhmä/ lk./kurssi
Huoltajan nimi	Huoltajan yhteystiedot	
VIREILLEPANIJA		
Nimi ja ammatti- tai virka-asema		
ASIA		
TOIMENPITEET (AIEMMAT JA NYKYISET TUKITOIMET, ARVIOT , TUTKIMUKSET JA SELVITYKSET)		

PÄÄTÖKSET JA TOTEUTTAMISSUUNNITELMA
VASTUUHENKILÖ(T)
Nimi ja työtehtävä
TIETOJEN LUOVUTUS (POL 40§ 4.mom.)
Mitä opetuksen kannalta välttämättömiä tietoja ja kenelle oppilaasta / opiskelijasta on luovutettu? Perusteet tiedon luovuttamiselle
Tietojen luovuttaja (nimi, ammatti-/virka-asema):
TIETOJEN PYYTÄMINEN (POL 40§ 3.mom)
☐ Opiskelijalta tai oppilaan huoltajalta tai muulta lailliselta edustajalta on pyydetty yksilöity kirjallinen suostumus pyytää seuraavia opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja seuraavalta taholta:
(opiskelijan/ huoltajan allekirjoitus)
MUUTA

OPISKELIJAHUOLTOSUUNNITELMAN LIITE 4

Aineenopettaja

Mikäli aineenopettajalla herää huoli opiskelijasta, on hänen tehtävänsä ottaa huoli puheeksi nuoren kanssa ja myös olla yhteydessä alle 18-vuotiaan opiskelijan kotiin. Tarvittaessa opettajalla on mahdollisuus saada konsultaatiotukea opiskelijahuoltoryhmän jäseniltä.

Ohjauksen näkökulmasta aineenopettaja tukee ja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen tavoitteissa, sisällöissä ja suorittamisessa sekä antaa tarpeenmukaisesti tukiopetusta. Aineenopettaja kertoo myös opettamansa aineen jatko-opintomahdollisuuksista.

Aineenopettajan tehtävät:

- antaa ainekohtaista oppimisen ohjausta
- integroi urasuunnittelun ohjausta opetukseensa mahdollisuuksien mukaan
- ohjaa opiskelijan itsenäistä opiskelua
- ohjaa opiskelijan ylioppilastutkintoon valmistautumista opettamassaan aineessa
- seuraa poissaoloja ja puuttuu niihin tarvittavin toimenpitein
- antaa mahdollisuuksien mukaan tukiopetusta
- osallistuu vanhempainiltoihin oman oppiaineensa edustajana

Ryhmänohjaaja

Ryhmäohjaajan tehtävät:

- perehdyttää lukion toimintakulttuuriin opintojen alussa, tutustuu opiskelijoihin
 - ryhmän tutustuttaminen toisiinsa, ryhmähengen luominen.
 - tutustumiskeskustelut opiskelijoiden kanssa
 - tiedottaminen koulun toimintamalleista ja käytänteistä
 - Wilman käytön opastaminen
 - toimii opiskelijan yhdyshenkilönä opiskelijan ja koulun välillä
 - viestien välitys opiskelijoille, opiskelijoilta opettajille
 - tarkistaa jokaisen jakson jälkeen huolta herättävät aineet / hylätyt arvosanat esim. jaksoyhteenvedon avulla
 - opon tai rehtorin kanssa yhdessä pulmakohtien selvittely
 - poissaoloihin puuttuminen
 - poissaololupien myöntäminen (1-3 päivää)
 - pitää yhteyttä koteihin (kirjaa yhteydenpidon ajankohdat muistiin esim. kalenteriin)
 - 18 vuotta täyttäneen kouluasioista keskustellaan opiskelijan luvalla
 - ryhmänohjaaja osallistuu vanhempainiltojen järjestämiseen
 - havainnoi opiskelijan tuen tarvetta
 - huolen aiheen ilmaantuessa asioiden puheeksi ottaminen, puuttuminen ja opiskelijan tukeminen
 - ryhmänohjaaja osallistuu tarvittaessa Pysäkin/Varikon kokouksiin.
- Ryhmänohjaaja ohjaa tarvittaessa opiskelijaa avun piiriin ja pyytää tarvittaessa lupaa opiskelijalta ja/tai huoltajalta asian viemiseksi opiskelijahuoltoryhmään.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjauksen keskeisimpänä tavoitteena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Opinto-ohjauksen tavoitteena on myös tukea opiskelijaa lukio-opinnoissa, valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä ohjata ja tukea häntä erilaisissa henkilökohtaisissa elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelijalla on mahdollisuus ymmärtää, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat suhteessa ura- ja elämänsuunnitteluun sekä tulevaisuuden suunnitelmiin yleensä.

Opinto-ohjauksen käytännön järjestely ja ohjauksen kokonaisuuden suunnittelu tehdään yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien kanssa.

Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoiden jatkokoulutus- ja urasuunnitelmia. Jatko-opintoihin ja -suunnitelmiin liittyvä päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä ohjausprosessi. Opinto-ohjaajat opastavat opiskelijoita käyttämään tarjolla olevia tietolähteitä ja yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, tuki-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Opinto-ohjaajille on varattava riittävästi aikaa henkilökohtaisen ja pienryhmäohjauksen järjestämiseen. Opinto-ohjauksen käytännön järjestely ja ohjauksen kokonaisuuden suunnittelu tehdään yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajan/opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien kanssa.

Opinto-ohjaajan tehtävät:

- pitää opinto-ohjauksen kurssit
- ohjaa henkilökohtaisten opintosuunnitelmien ja urasuunnitelmien laatimista ja toteutumista
- perehdyttää opiskelijoita lukio-opintoihin ja -käytänteisiin

- opastaa opiskeluteknisissä kysymyksissä
- ohjaa psykososiaalisissa kysymyksissä
- ohjaa opintojaan pidentäviä ja hajauttavia opiskelijoita
- pitää yhteyttä opettajiin, ryhmänohjaajiin ja muuhun koulun henkilökuntaan
- pitää yhteyttä jatko-oppilaitosten edustajien sekä työvoima-, koulu – ja muiden viranomaisten kanssa
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- osallistuu vanhempainiltojen suunnitteluun
- neuvoo Kelan opintoetuuksasioita

Rehtori

Rehtori mm.

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja tukee ohjauksen suunnittelua
- vastaa ohjauksen resursoinnista ja siitä, että opiskelijan oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen toteutuu
- vastaa opiskelijahuollosta ja suunnittelee ja koordinoi sitä yhdessä opiskelijahuoltoryhmän kanssa
- tiedottaa ylioppilastutkinnosta sekä opiskelijoille että heidän huoltajilleen
- hyväksyy muualla suoritettut kurssit
- osallistuu vanhempainiltojen suunnitteluun ja toteutukseen
- osallistuu ryhmänohjaajien perehdyttämiseen

Erityisopettaja

Lukion erityisopettaja huolehtii lukion erityisopetuksesta ja tukee opiskelijaa oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan myönteistä kuvaa itsestään oppijana, auttaa häntä tunnistamaan oppimiseen vaikuttavia tekijöitä ja auttaa erityisesti luku- ja kirjoitushäiriöistä opiskelijaa. Erityisopettaja kartoittaa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden lukemisen- ja kirjoittamisen taitoja sekä toteuttaa yksilölliset lukitestit niitä tarvitseville. Erityisopettaja kirjoittaa tarvittaessa lukilausunnon ylioppilastutkintoa varten.

Erityisopettaja ei anna minkään aineen tukiopetusta.

Opiskelijan opiskelu voidaan järjestää erityisjärjestelyin:

- 1) opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukion oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
- 2) lukion oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai
- 3) se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Vammaisella tai muusta syystä erityistä tukea tarvitsevalla opiskelijalla on oikeus opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, muihin opetuspalveluihin ja opiskelijahuollon palveluihin sekä erityisiin apuvälineisiin siten kuin siitä erikseen säädetään.

Erityisopettajan tehtävät:

- osallistuu tukea tarvitsevien opiskelijoiden opintojen suunnitteluun
- vastaa lukiseulojen toteuttamisesta (pääsääntöisesti 1. vsk)
- vastaa lukilausuntojen ja erityisen tuen suunnitelmien kirjoittamisesta ylioppilastutkintoa ja opintojen suunnittelua varten
- ohjaa opiskelijaa opiskelutaitojen vahvistamisessa yksilöohjauksessa ja/tai Opi oppimaan -kurssilla
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuoltoryhmän toimintaan

Opiskelijaterveydenhoitaja

Lukiolaisten opiskelijaterveydenhuollosta vastaa pääasiassa terveydenhoitaja. Hän toimii mm. moniammatillisen opiskelijahuoltoryhmän jäsenenä tuoden opiskelijahuoltoon terveydenhuollollisen ammattiosaamisensa. Opiskelijakohtaisten terveystarkastusten lisäksi terveydenhoitaja osallistuu opiskelijahuoltoryhmän palaveriin sekä seuraa ja edistää lukion työyhteisön hyvinvointia. Vastaanottoajoista ja kouluterveydenhuollon palveluista tiedotetaan kouluittain lukuvuoden alussa.

Terveydenhoitajan päivystysaika suunnitellaan vastaamaan käytäntöä palvelevaksi kussakin oppilaitoksessa erikseen. Vastaanottoajat ilmoitetaan kunkin lukion omassa tiedotteessa, ilmoitustauluilla, ovitiedotteissa tai muissa oppilaitoksessa käytössä olevissa tiedotusvälineissä.

Terveystarkastaja tekee terveystarkastuksen jokaiselle 2. vuosikurssin opiskelijalle ja se on pohjana ennaltaehkäisevälle terveyskasvatukselliselle työlle. Opiskelijalle sovitaan kontrollikäyntejä terveyden seuraamiseksi, mikäli hänen hyvinvointinsa niin edellyttää. Tarvittaessa opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin. Opiskelija voi myös itse varata tarvittaessa ajan vastaanotolle.

Lukiolaiset saavat lääkäripalvelut oman asuinalueensa terveysasemalta. Lukiolaisten terveydenhuoltopalvelut kuuluvat myös ulkopaikkakuntalaisille opiskelijoille.

Virka-ajan jälkeen kiireellisissä sairaustapauksissa opiskelijat voivat ottaa yhteyttä Oulun seudun yhteispäivystykseen.

Terveystarkastaja:

- tukee opiskelijaa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin liittyvissä asioissa
- vastaa terveystarkastusten tekemisestä
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuoltoryhmän toimintaan

Koulukuraattori

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä ja hän tukee työllään opiskelijoiden hyvinvointia, arjen sujumista, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä vuorovaikutussuhteita. Koulukuraattori tarjoaa asiantuntemustaan ja tukeaan koulunkäyntiin ja opiskeluun, kaverisuhteisiin sekä perhetilanteeseen liittyviin pulmiin tai opiskelijan elämässä tapahtuviin muutoksiin. Lisäksi koulukuraattorilta voi saada neuvoja taloudellisissa asioissa (esim. opintotuki tai asumisasiat).

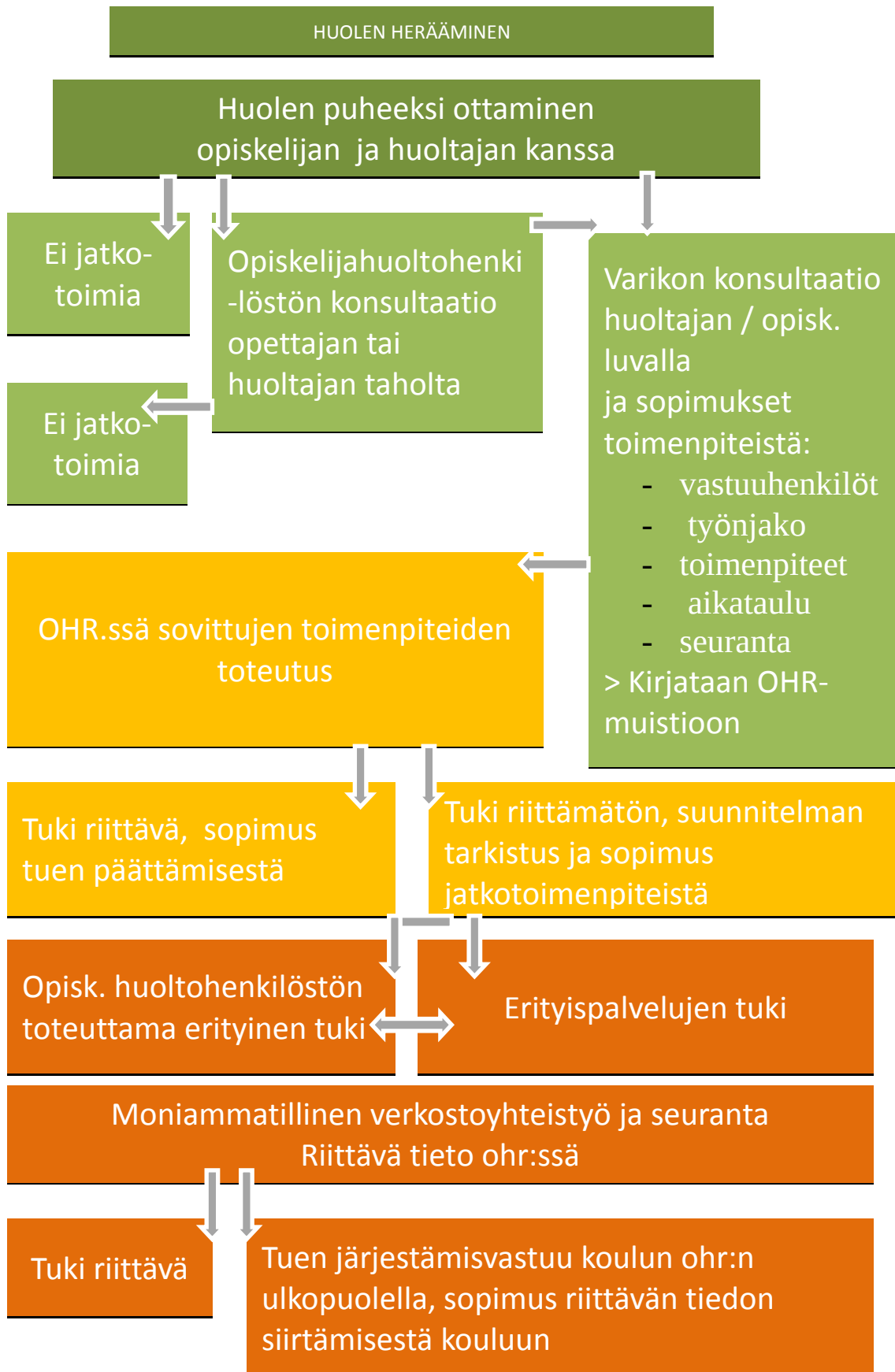
Koulupsykologi

Koulupsykologi tukee opiskelijoiden psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä tervettä iänmukaista kasvua ja kehitystä. Koulupsykologi tarjoaa psykologista asiantuntemustaan ja tukeaan opiskeluun ja sen tukitoimien suunnitteluun. Koulupsykologisiin voi olla yhteydessä myös itsetunnon, mielialan, ihmissuhteiden tai muiden elämäalueiden pulmissa.

Nuori tai hänen huoltajansa voivat olla yhteydessä koulukuraattoriin tai koulupsykologisiin. Myös ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja tai joku muu voi ohjata opiskelijaa koulukuraattorille tai -psykologille. Työmuotoina ovat opiskelijoiden kanssa käytävät yksilölliset tukikeskustelut, perhe- ja verkostotapaamiset sekä ryhmien kanssa työskentely. Keskustelut ovat vapaaehtoisia, luottamuksellisia ja maksuttomia. Koulupsykologi ja -kuraattori tekevät tarvittaessa yhteistyötä opiskelijan huoltajien, koulun henkilökunnan, muun sosiaalisen verkoston sekä eri viranomais tahojen kanssa opiskelijan tarvitseman tuen turvaamiseksi. Koulukuraattori ja koulupsykologi ohjaavat opiskelijaa tarvittaessa muiden palveluiden piiriin, esim. Lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluihin, mielenterveystoimistoon tai lastensuojelun palveluiden piiriin.

Koulukuraattorin ja koulupsykologin työn tavoitteena on

- edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja iänmukaista kehitystä
- tukea ja ohjata opiskelijoiden koulunkäyntiä ja opiskelua
- edistää ja tukea koko kouluyhteisön hyvinvointia ja myönteistä vuorovaikutusta mm. osallistumalla koulun opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- kehittää kodin ja koulun välistä yhteistyötä



OPISKELIJAHUOLTOSUUNNITELMAN LIITE 6

Kriisi- ja pelastussuunnitelma löytyy päivitettynä lukiolta.

Kempeleen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2016

JOHDANTO

Tasa-arvolaki (2005) määrää, että oppilaitoksilla on velvollisuus antaa sellaista opetusta ja koulutusta, joka takaa molemmille sukupuolille tasaveroiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Tasa-arvolaissa (5 §) määritellään, että tämä on otettava huomioon sekä opetuksessa että oppimateriaalien valinnassa. Kempeleen lukiossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on sisällytetty samaan suunnitelmaan, ja se on osa opetussuunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelmassa tasa-arvolla tarkoitetaan ensisijaisesti sukupuolten tasa-arvoa, mutta Kempeleen lukion tasa-arvosuunnitelmaan on sisällytetty myös yhdenvertaisuus, joka laajentaa tasa-arvon käsitettä siten, etteivät ikä, uskonto, mielipide, terveydentila, sukupuolinen suuntautuminen, sosioekonominen tai etninen alkuperä saa aiheuttaa eriarvoista kohtelua. Jokaisella opiskelijalla on oikeus tuntea olevansa kouluyhteisömme tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja hyväksytty jäsen. Tasa-arvolain mukaan sukupuolten tasa-arvon on näytävä opiskelijavalinnoissa, opetuksen järjestämisessä, opintosuoritusten arvioinnissa sekä häirintää ehkäisevissä ja poistavissa toimenpiteissä.

Tasa-arvolain mukaan suunnitelma täytyy laatia oppilaitoksissa vähintään kolmen vuoden välein. Tasa-arvosuunnitelmaan tulee sisällyttää arviointi aikaisemman suunnitelman toteutumisesta, selvitys oppilaitoksen nykyisestä tasa-arvontilanteesta sekä toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi uudella suunnitelmakaudella.

Oppilaitoksessa tulee olla myös erillinen henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma. Se laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen johtajan ja henkilöstön kanssa.

1 TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT 2016

Opetus- ja vuorovaikutustilanteissa opettajien kanssa on tavoitteena se, että jokainen koulun opiskelija uskaltaa ilmaista mielipiteitään ja ajatuksiaan. Myös opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus ja koko koulun toimintakulttuuri ovat parhaassa tapauksessa kannustavia ja erilaisia persoonia tukevia.

1.1 Toimenpiteet tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2016

Kempeleen lukioon perustetaan tasa-arvotyöryhmä syksyllä 2016. Tasa-arvolain ja tasa-arvovaltuutetun (2013) mukaan tasa-arvotyöryhmä koostuu koulun johdon, opetushenkilöstön ja muun henkilökunnan sekä opiskelijoiden edustajista. Opetushallitus (2011) antaa seuraavanlaiset ohjeet: "Työryhmän jäseniä ovat rehtorin tai hänen edustajansa lisäksi henkilöstön sekä opiskelijoiden edustajat. Ryhmässä on hyvä olla mukana sekä miehiä että naisia, eri-ikäisiä, eri elämänvaiheissa olevia sekä eri alojen, eri linjojen tai muutoin opinnoissaan eri tavoin suuntautuneita opiskelijoita. Työryhmän jäsenten tasa-arvokoulutuksesta on huolehdittava."

Kempeleen lukiossa opiskelijat vastaavat tasa-arvokyselyyn, jonka pohjalta tehdään tarkempi suunnitelma vuosille 2017–2020.

Opetushallituksen (2011) antamien ohjeiden mukaan tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan opiskelijoille, henkilöstölle sekä alaikäisten opiskelijoiden huoltajille.

2 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus oppimateriaalin valinnoissa ja opintosuoritusten arvioinnissa

Tasa-arvovaltuutetun mukaan opetuksen ja oppimateriaalien on tuettava tasa-arvoa. Niitä ei saa käyttää ennakkoluulojen tai kaavamaisen sukupuoliroolien ja -jakojen luomiseen tai ylläpitämiseen. (Tasa-arvovaltuutettu, 2013.) Naisten ja miesten aloihin jakautuvan ohjaavan jaon murttaminen on tärkeää, jotta jokaisella on mahdollisuus tasavertaisesti tavoitella sellaista ammattia ja työpaikkaa, jota haluaa ja jonka kokee itselleen sopivaksi. Lukion opetuksessa ja valintojen ohjauksessa opettajien pitää olla sukupuolisensitiivisiä ja kannustaa valitsemaan kursseja opiskelijoiden oman kiinnostuksen mukaan.

Oppilaitoksissa kaikkia opiskelijoita on kohdeltava ja arvioitava yhdenvertaisesti. Tätä päämäärää tukevat esimerkiksi yhteinen kurssisuunnittelu ja arvioinnin perusteiden läpikäynti opiskelijoiden kanssa. Jokaisella oppijalla on oikeus tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen arviointiin. Arvioinnin kohteena ei saa olla opiskelijan persoona vaan opintosuoritukset, eikä arviointia koskaan saa käyttää vallan välineenä.

2.1 Toimenpiteet

Opetuksessa tulee kiinnittää huomiota oppimateriaalivalintoihin ja pyrkiä tekemään sukupuolistereotyyppiä näkyviksi. On tärkeää, että opiskelijat hyväksyvätään omina persooninaan eikä heitä kategorisoida esimerkiksi sukupuolen mukaan.

Jokaisen opettajan on tärkeää pohtia, miten hän suhtautuu eri opiskelijoihin. Opettaja voi analysoida omaa liikkumistaan luokkatilassa sekä ja kiinnittää huomiota siihen, suosiiko hän jotakuta tiedostamattomasti. Lisäksi opettaja voi purkaa tilanteita luokassa opiskelijoiden kanssa.

3 Kiusaaminen, syrjintä ja häirintä sekä niiden ehkäiseminen

Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän mielipiteen, syntyperän, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumis-
misen, uskonnon tai etnisen taustan perusteella. On tärkeää, että opettajat tiedostavat, mitä syrjinnällä tarkoitetaan ja miten eri tavoin se voi ilmetä.

Kiusaamisella tarkoitetaan toistuvaa opiskelijan loukkaamista, naurunalaiseksi tekemistä, juorujen levittämistä, selän takana puhumista, sosiaalista eristämistä sekä opiskelijaan toistuvasti kohdistuvaa väkivaltaa tai sen uhkaa.

Syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että henkilöä tai ihmisryhmää kohdellaan ilman hyväksyttävää syytä esimerkiksi sukupuolen vuoksi eri tavalla kuin muita samassa asemassa olevia ihmisiä.

Häirintä on yksi syrjinnän ilmenemismuoto. Häirintää on sellainen toiminta, joka synnyttää halventavaa tai uhkaavaa ilmapiiriä sekä loukkaa henkilön tai ihmisryhmän arvoa. Tällaista on esimerkiksi seksuaalivähemmistöön kuuluvan opiskelijan nimittely tai rasistiset vitsit.

Seksuaalisella häirinnällä ja ahdistelulla tarkoitetaan ei-toivottua ja yksipuolista joko fyysistä tai sanallista seksuaaliväritteistä käyttäytymistä, joka on aina kohteelle vastentahtoista tai ei-toivottua. Ahdistelu herättää kohteessa kielteisiä tunteita. Oppilaitoksissa ei pidä sallia minkäänlaista seksuaalista häirintää. Tärkeää on myös, että koululla on selvät toimintaohjeet mahdollisten häirintätapausten käsittelemiseksi. Häirinnän kohteeksi joutunut ei ole vastuussa tapahtuneesta eikä siihen syyllinen.

3.1 Yhdenvertaisuus ja uskonnon harjoittaminen

Opiskelijoilla tulee olla uskonnonvapauslain edellyttämät tasa-arvoiset oikeudet harjoittaa ja olla harjoittamatta uskontoaan. Uskonnonvapauslain (2003) henki korostaa niin sanottua positiivista uskonnonvapautta. Opettajat sen sijaan ovat valvontavelvollisia koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

3.2 Ehkäisevät toimenpiteet

Tasa-arvolain mukaan oppilaitoksissa on kiinnitettävä erityistä huomioita sellaisiin toimenpiteisiin, joilla pyritään "seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen". Yhdenvertaisuuslaki (2004/21) puolestaan kieltää syrjinnän "iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveyden-tilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella".

Sekä opiskelijat että henkilökunta voivat luoda kouluun ilmapiiriä ja kulttuuria, jossa syrjintää ja häirintää ei hyväksytä ja tilanteisiin puututaan aktiivisesti. On tärkeää, että kaikki opettajat tiedostavat mitä kiusaamisella, syrjinnällä ja häirinnällä tarkoitetaan sekä miten eri tavoin ne voivat ilmetä niin opiskelijoiden kuin opettajienkin taholta. Tiedostaminen on avain kiusaamisen, syrjinnän ja häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Tällöin on myös hyvä pohtia sitä, millaisen käytöksen tai puheet opiskelijat voivat kokea ahdistaviksi, syrjiviksi tai häiritseviksi. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- ulkonäköön kohdistuvat puheet
- kansallisuuteen tai uskontoon liittyvät huomautukset tai niihin huomion kiinnittäminen ilman syytä
- sukupuolen stereotyyppisenä esittävät puheet
- seksistiset ja rasistiset vitsit
- seksuaalisten aiheiden tai aineistojen turha käyttö ja liiallinen korostaminen
- fyysinen koskeminen (voi tuntua ahdistavalta, vaikkei siihen sisältyisikään seksuaalista väritystä)
- oman poliittisen tai uskonnollisen vakaumuksen voimakas esillä pitäminen
- henkilökohtaisten asioiden liiallinen kertominen.

Opiskelijoilla pitää olla tieto siitä, kenen puoleen voi kääntyä mahdollisessa syrjintä- tai häirintätapauksessa.

3.3 Toimintaohjeet syrjintä- ja häirintätapauksissa

Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen oppimisympäristö on jokaisen opiskelijan oikeus. Kenenkään ei tarvitse sietää häirintää eikä syrjintää toisten opiskelijoiden tai henkilökunnan taholta. Koulussa ristiriitoja ihmisten välillä voi syntyä jopa päivittäin – kaikki tällaiset tilanteet eivät kuitenkaan ole syrjintää tai häirintää.

Mistä syrjinnässä ja häirinnässä on kyse?

Syrjintä

- toiminta, jossa henkilöä tai ihmisryhmää kohdellaan ilman hyväksyttävää syytä eri tavalla kuin muita samassa asemassa olevia ihmisiä
- syrjinnän syynä voi olla esimerkiksi henkilön kulttuuristausta, syntyperä, etninen tausta, kieli, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, ikä, uskonto, mielipide.

Häirintä

- yksi syrjinnän ilmenemismuoto
- toiminta, joka synnyttää halventavaa tai uhkaavaa ilmapiiriä sekä loukkaa henkilön tai ihmisryhmän arvoa, kuten seksuaalivähemmistöön kuuluvan opiskelijan nimittely tai rasiset vitset.

Sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä

- ei-toivottu käytös, joka liittyy henkilön sukupuoleen
- käytös, joka loukkaa tai halventaa henkilön arvoa
- ei ole välttämättä seksuaalista häirintää.

Seksuaalinen häirintä

- luonteeltaan seksuaalista, ei-toivottua toimintaa
- fyysistä, sanallista tai muunlaista häirintää
- seksuaalinen häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:
 - seksuaalisesti vihjailevat eleet ja ilmeet
 - härskit puheet, kaksimieliset vitset sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset ja kysymykset
 - seksuaalisesti värityneet aineistot, kirjeet, sähköpostit tai puhelinsoitot
 - fyysinen koskettelu, sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
 - raiskaus tai sen yritys.

Mitä häirinnän kohteeksi joutunut voi tehdä?

1. Pyydä kiusaajaa tai häiritsijää lopettamaan. Tekijä ei välttämättä itse ymmärrä, että koet hänen käyttöksensä loukkaavaksi.
2. Kirjaa muistiin tapahtumat, jos epäasiallinen käytös jatkuu. Huomioi seuraavat seikat:
 - Merkitse muistiin tapahtuman päivämäärä ja tilanne (esimerkiksi välitunti tai oppitunti).
 - Laadi lyhyt kuvaus epäasiallisesta käytöksestä: mitä tapahtui, kuka käyttäytyi epäasiallisesti.
 - Säästä mahdollisesti saamasi viestit ja muu vastaava aineisto, koska niitä voidaan tarvita todisteina tapausta selvitetessä.

Kenen puoleen voi kääntyä?

Voit kertoa häirinnästä kenelle tahansa aikuiselle Kempeleen lukiossa. Ensisijaisesti voit kääntyä seuraavien tahojen puoleen:

- ryhmänohjaaja
- kouluterveydenhoitaja
- koulupsykologi
- lukion rehtori Kimmo Aaltonen, apulaisrehtori Pasi Konttinen

Kempeleen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2016 pohjana on käytetty Helsingin normaalilyseon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Kempeleen lukion kurinpitosuunnitelma

Häiritsevä käytös oppitunnilla tai koulun tilaisuudessa

- Luokasta /muusta opetustilasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi.
- Ilmoitetaan asiasta Wilma-viestillä huoltajalle.
- Kirjataan kouluhallintaohjelmaan.
- Huomautuksia:
 - Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista poistumismääräystä.
 - Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, jotka ovat puolustettavia hänen ikänsä sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen.
 - Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.

Häiritsee opetusta, rikkoo järjestystä, menettelee vilpillisesti

- Kuullaan opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa.
- Opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus.
- Rehtori tekee asiasta hallinnollisen päätöksen valitusosoituksineen.
- Huomautus:
 - Teko on yksilöitävä ja siitä on hankittava selvitys.

Vakava rikkomus, toistuva piittaamattomuus jatkuu varoituksen jälkeen

- Määräaikainen erottaminen enintään 1 vuoden ajaksi
- Rehtori tekee asiasta hallinnollisen päätöksen valitusosoituksineen.
- Kirjallinen päätös annetaan opiskelijalle ja huoltajalle valitusosoituksineen.
- Asia ilmoitetaan myös sosiaaliviranomaisille.
- Huomautus:
 - Teko on yksilöitävä ja siitä on hankittava selvitys.

Turvaamistoimi

Jos olemassa vaara, että opiskelijan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käytöksen vuoksi.

- Luokasta /muusta opetustilasta poistaminen ja opetuksen epääminen enintään kolmen työpäivän ajaksi.
- Otetaan välittömästi yhteyttä koulupoliisiin.
- Ilmoitetaan huoltajalle ja sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle.
- Kirjataan kouluhallintaohjelmaan.
- Huomautuksia:
 - Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista poistumismääräystä.
 - Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, jotka ovat puolustettavia hänen ikänsä sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen.
 - Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.

Opiskelijalla on kielletty tai vaarallinen esine

- Jos muu ei auta, pyydä antamaan esine. Ellei anna, oikeus ottaa se pois.
- Palauttaminen mahdollisimman pian, viimeistään työpäivän jälkeen opiskelijalle, alaikäisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai poliisille, jos näillä ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.
 - Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimien sekä räjähteiden tulee luovuttaa poliisille välittömästi.
 - Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti.
 - Jos huoltaja ei 3 kk:n kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Suositeltavaa on, että vielä ennen hävittämistä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja hävittämisestä tietyssä päivänä, ellei sitä noudeta.
- Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian.
- Kirjataan kouluhallintaohjelmaan. Myös esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen kirjataan.
- Huomautuksia:
 - Viimesijainen keino, joka tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.
 - Jos opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavaa esineen tai aineen haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
 - Ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.
 - Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.

Tarkastusoikeus

- Jos on ilmeistä, että opiskelijalla on hallussaan sellainen kielletty esine tai aine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta ja hän pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole, opettajalla tai rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa.
- Viimesijainen puuttumiskeino. Tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.
- Opiskelijalle ilmoitettava ennen tarkastusta tarkastuksen syy.
- Tarkastajan oltava opiskelijan kanssa samaa sukupuolta ja lisäksi läsnä oltava toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, joka opiskelijan pyynnöstä on hänen valitsemansa, jos tämä on saapuvilla. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Tarkastuksesta ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian.
- Kirjataan kouluhallintaohjelmaan.